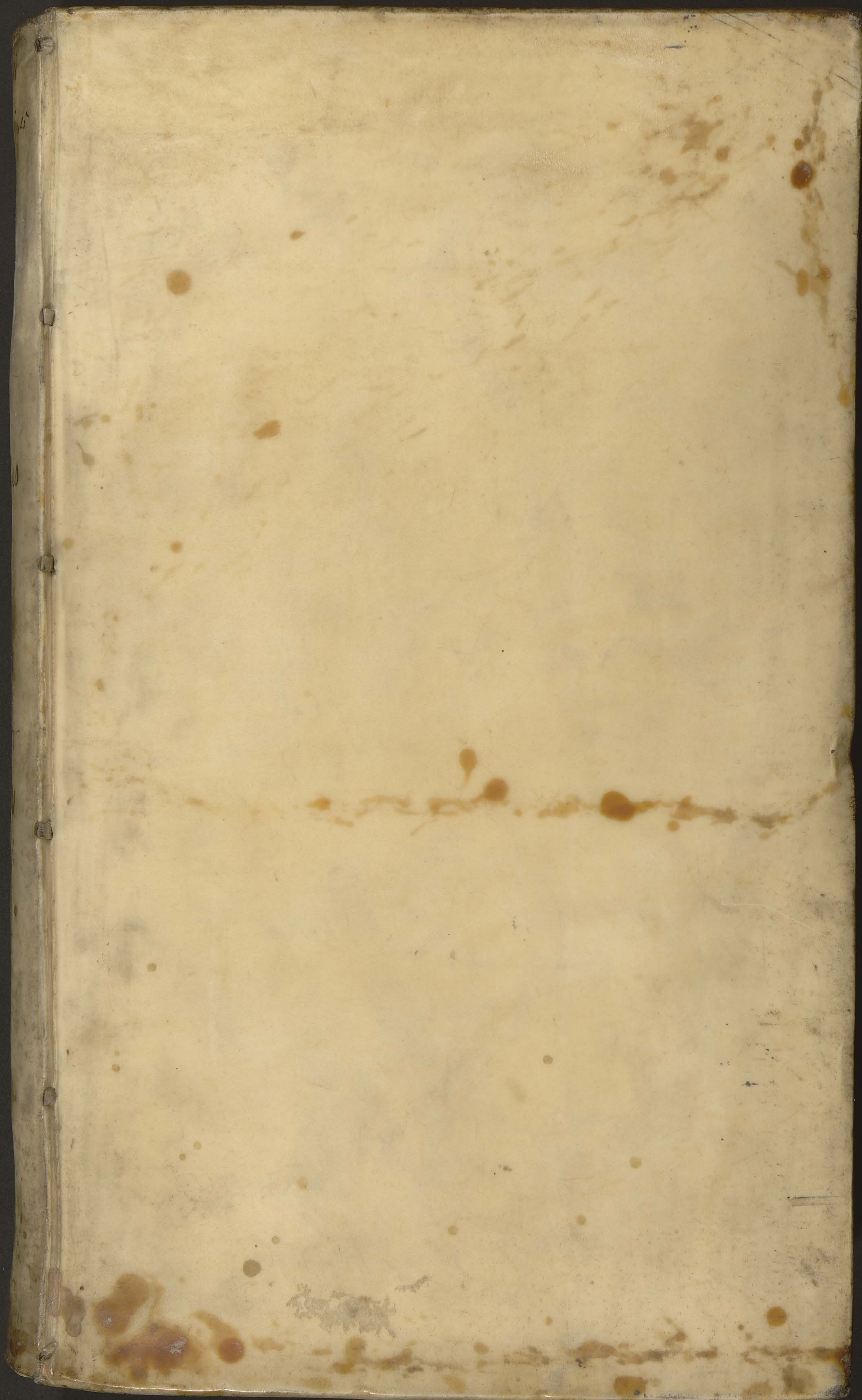
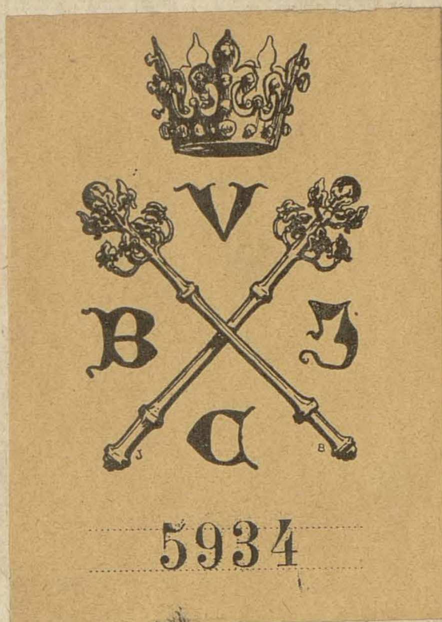
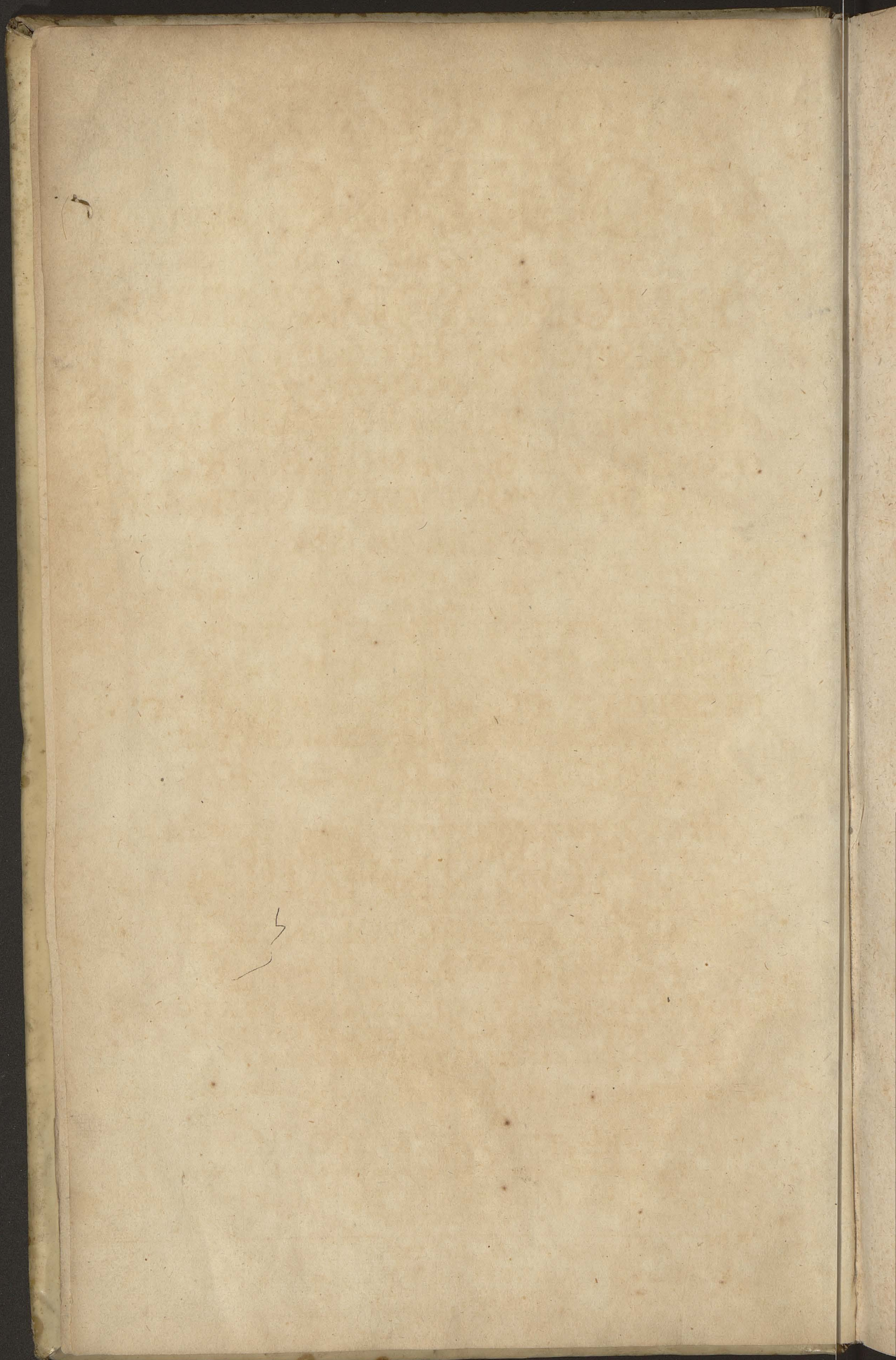




Ex libris H. Oehm



ORBIS GOTHICI, LIBER III.

ID EST:

Narratio Historica Variorum Gothici Nominis Populorum,

Videlicet.

Vandalorum, Gepedarum, Burgundionum, Herulorum, Langobardorum, Rugiorum, Marcomannorum, Quadorum, & aliarum Gentium,

Origines, Sedes, Migrationes, Reges &c.

exhibens:

OMNES

GOTHIÆ SARMATHICÆ,

Id est:

Patriæ & Imperio Serenissimi ac Potentissimi

PRINCIPIS ac DOMINI,

DNI JOANNIS III,

Invictissimi Poloniarum Monarchæ Patris Patriæ Clementissimi,

vindicatas.

Operâ & Studio

MATTHÆI PRÆTORII,

Præpositi Weiripol.

S. Reg. Maj. Historiographi & Secretarii.

ANNO DOMINI M DC LXXXIX.

Typis MONAST. OLIV. Sac. Ord. Cisterciens.

Imprimebat JOHANNES JACOBUS TEXTOR, Factor.

SERENISSIMO
AC
Potentissimo Principi ac Domino,
DOMINO
JOANNI III,
Monarchæ Poloniarum Invictissimo
Magno Duci Lietvaniæ, Russiæ, Prussiæ, Masoviæ, Zamogithiæ, Liwoniæ, Volhyniæ, Kyoviæ, Podoliæ, Podlachiæ, Smolensciæ, Severiæ, Czerniechoviæque.

Potentissimo Exercituum Christianorum Imperatori
Patri Patriæ Clementissimo.
Dno. Domino suo Beneficentissimo

Hunc Orbis Gothici Lib. III.

D. D. O.

Humillimus Servus
Matthæus Prætorius.



Sillabus Contentorum

LIB. III.

ORBIS GOTHICI.

CAPUT I.

De Vandalis cæterisque hujus Nominis Populis.

CAPUT II. 19.

De Gepedis.

CAPUT III.

De Burgundionibus Gente Gotho-Sarmatica. *p.* 23.

CA-

CAPUT IV.

De Herulis. *p.* 30.

CAPUT V.

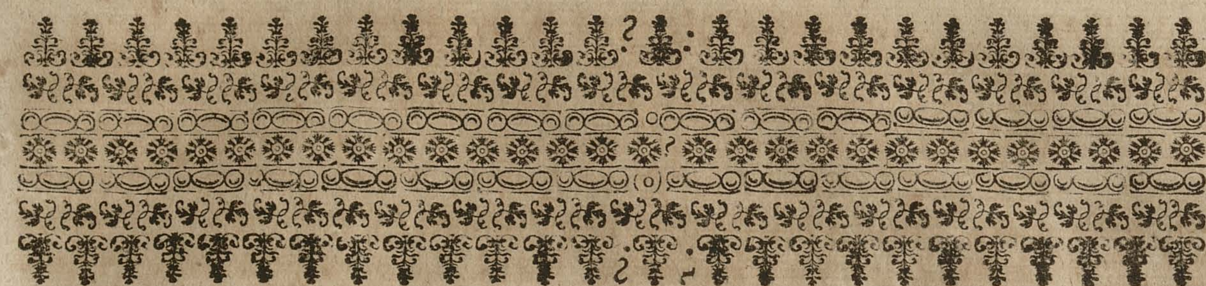
De Longobardis.

CAPUT VI.

De Rugiis. *p.* 49.

CAPUT VII.

De Marcomannis & Quadis. *p.* 51.



LIBER III. ORBIS GOTHICI,

Reliquos amplissimæ Gentis Gothicæ populos prosequimur. Atque inprimis Vandalos famâ nominis virtutisque celeberrimos proponemus.

CAPUT I.

De Vandalis, cæterisque hujus nominis populis.

Quanta olim Vandalici nominis fuerit celebritas, etiam illum, primis qui labris, ut ajunt, antiquam degustavit historiam, latere non potest: tot nimirum gens hæc Regna, tot tamque amplas inundavit Provincias, ut minimè uno *Europæ* orbe contenta, *Asiæ* quoque *Africæque* inhiare visa sit. Adeo scilicet nominis sui gloriam, Majestatemque imperij propagavit, ut nullum sit hoc ævo nostro regnum, nulla vel Provincia, cujus Chronica, non illius meminerit; immò arma, acies, victorias descripta non proponat. *Amplitudo Vandalicæ gentis.*

§. I

De Vandalorum Nomine, ejusdemque derivatione, aliorum sententiæ.

Vandalorum nomen multum apud Authores variat. Et quidem Orosio, Capitolino, Mamertino, Eutropio, Cassiodoro, Xiphilino, Jornandi & Recentioribus plerumque audiunt hoc nomine, *Vandali.* Paulus Diaconus & Helmoldus scribunt per duplex U, sive W. 50. *VVandali.* Tacito sunt *Vandalii.* Græcis præsertim Ptolomæo dicuntur Βάνδιλοι, i. e. *bandili*; quem secuti sunt Vapiscus, Procopius, Zosimus, Svidas, à quibus paulò differt Procopius, cui *Vendili* nominantur. P. Diacono iidem audiunt *VVinili.* Sigeberto & Helmoldo etiam *VVinuli.* Tabulæ Itinerariæ *Vanduli.* Dysburgio *Vinæ.* Cluverius opinatur à nonnullis etiam dictos fuisse *Vandolos*, Jornandi etiam *Vinoviloth*, Plinio videntur dici *Vindelici.* Unde legimus apud Trebell. Poll. [a] quod *Regilianus* fortiter, auctoribus Roxolanis *egerit contra Vinde-* *Nomen Vandalorum variat.*

[a] p. 373.

Vindelicos Sarmatas. Audiunt plerumque Teutonicis, *Vendæ*, **die Wenden**, ut videre est ex titulis Regum & Principum, qui se scribunt: *Principes Gothorum Vandalorum Latinè*; Teutonicè sic scribi permittunt: **Fürsten der Gothen und Wenden** / i. e. *Principes Gothorum & Vendarum* seu *Vandalorum.* *Derivatio* nominis hujus apud Eruditos quoque variat. Jod. Lud. Decius [b] deducit nomen à *Vanda*, Craci, Principis, olim Polonorum filia, quam à *Riethogaro* seu, ut alii volunt, *Lothogaro*, Teutonum Principe, ob formam pulchritudinemque in matrimonium petitam, belloque ob eam rem tentatam esse: sed cùm feliciter bellum confecisset hostesque profligasset, ut pudicitiam Diis gratam, pro insigni victoria victimam litasset, in Vistulæ amnem se præcipitem dedisse, undisque commersam, ac ultra milliare inventam, in campo, ubi nunc *Mogila* vicus est, tumulatam esse; cujus rei monumentum exstat usque hodie editus ab antiquo ibidem tumulus: Unde Vistula amnem, quem ex ejus contactu gens illa *sacrum* putavit, ab ejus nomine Vandalum appellatum esse idem Auctor tradit. Hinc Vandalos oriundos vetustas Polonorum refert. Cui adstipulatur Matth. à Miechov. [c] & nonnulli rerum Sarmaticarum Scriptores. Quare & ipsi Miechovio nostra Polonia audit hoc nomine *Vandalia.* Quanquam non desunt, qui Vandalorum nomen à Teutonico vocabulo **Wandelen** derivant. Videtur huic favere sententiæ Sarnicius. [d] Ea vox denotat *migrare peregrinari*; adeoque ipsis Vandali erunt quasi *migrantes* seu *peregrinantes*, scil. qui modò huc modò illuc ab uno ad alium locum demigrant. Ab his differt Illustris olim Nostri Regni Historiographus J. *Pastorius* qui Vandalos dictos putat, quasi *Vendos Alanos.*

Derivatio Nominis Vandalorum variat.

Vanda Princeps Polonorum.

Vistula amnis olim sacer.

Polonia Vandalia.

§. II.

De Vinarum, Vinulorum, Fennorum, Finnorum, Vindelicorum, Vendarum, Nominibus.

NOmina Winæ, Vinuli, Vindeli, Vindelici, &c. Merentur hìc aliquam à nobis considerationem. Potissimum unde harum vocum derivatio proveniat? neque satis integrum est, certi quidpiam afferre hac in re. Sunt qui nomen *Vinarum* derivare intendunt à græco vocabulo Βύνη, quod apud Ætium est, hordeum madefactum, quod germen emisit, deinde cum ligulis enatis torretur. Id **Maltz** vel *Maltam* coctores cerevisiarum apud Teutones appellant. Hinc Vinæ ideo videntur dicti; quod ipsi primi omnium *cerevisiæ coctores* fuerint. Quod tamen Osorius Ægyptiis, eorumque Regi *Osyri* adscribit. Videatur quoque Dioborus [e] Sed qua auctoritate tributum id Vinis, non video. Persuasum tamen habeo, Scythicos populos præ Ægyptiis longè antiquiores fuisse, utpote Asiæ viciniores; ideo & cerevisiæ coquendæ inventum Scythis tribuendum esse. Eadem vox Βύνη apud Lycophronum in Alex. est idem quod Leucothea, denotatque Deam fæda-

Unde nomen Vinarum.

Inventum cerevisiæ coquendæ.

Βυνη vox quid significet?

b in Antiquit Polon. c in Sarmatia Europ. l. 1. c. 12. d lib. 4 p. 149. It. Cromerus c. l. e lib. 1.

fœdarum nuptialium. Verum Græcanica hæc nominis derivatio, meritò cum priore rejicitur, cum Vinæ nunquam è Græcia oriundi fuerint, neque alio quam patrio, i. e. Sarmatico usi sint idiomate. Huic confines sunt voces *Finni* & *Fenni*. Facili literarum, F. in V. e. in i. permutatione Græcis Latinisque frequentissima in usu. Quæ similiter unde derivanda sint, non eadem eruditorum mens est. Sunt qui à Germanico **Fein/** i. e. *subtilis*, nescio quo argumento deducunt. *Vindelici*, vel prout mavult Cluverius, *Vindeli* nomen quidam ex Germanico **Winden/** i. e. *intorquere*, *intrudere* derivant, putantque ideo dictos esse hoc nomine Teutonicis, quod se in varias terras & regiones intruserint, variisque populis immiscuerint. Quidam ex Germanico **Windeln/** derivare satagunt, nimirum à *linteis* vel *laneis*, quibus involvuntur infantes, vel adultorum pedes; eoque huc adducuntur argumento, quod hic populus loco tibi alium vel femoralium, usus fuerit talium linteorum, vel laneorum, quibus amiciebant pedes suos, quo amiculorum genere adhuc utitur gens rustica in Zamogethia, Russia, Zalavonia, Nadravia, Curonia, Masovia & Polonia. Item illi ad Dwinam & Vistulam fl. degentes. Lingvâ Gotho-Prussicâ dicuntur ejusmodi lintea, *Alltai*, quasi *involucra pedum*. Vendarum eandem esse cum Vindelis derivationem nominis ferè multorum est opinio. Quidam nihilominùs è Neotericis nomen hoc à voce Teutonica **Pfänden/** i. e. *pignora* vel *pecora aufferre* deducit: quasi à Teutonibus sic dicti essent, quod vicinorum pecora in confiniis errantia seu palantia aufferre vel rapere soliti essent sic, dum populi latrocinia improbabant, nomen populo indiderunt. Sunt qui à *Venda*, quæ & Vanda audit celeberrima Polonorum Principe, de qua superius ita dictos putant. Item sunt, qui à Polonica voce Venda, quæ hamum denotat, appellatos existimant, quod scil. Vendi ad littus maris Balthici & ad Vistulam habitantes, plurimum hoc genere piscationis occuparentur.

Voces Finni, Fenni.

Unde Vindeli nomen?

Vendarum nomen unde?

Venda Polonis hamus.

§. III.

Auctoris sententia de supra allatis nominibus proponitur.

Mihi certè allata supra Authoribus sensa minimè placent: imò. Derivatio illa nominis è Germanico **Wandeln**, ideo non probatur, quod cum Vandali non fuerint Teutones, non etiam è Teutonica lingva petenda sit derivatio nominis. Neque vero simile est, tale illos sibi indidisse vel acceptâsse nomen; quanquam haud absurdum videtur esse potuisse Teutones perspectis Vandalorum migrationibus bellicis, ad illorum nomen alludentes vocare illos **die Wandeler/** i. e. migrantes. Non 2do. probatur derivatio Vendarum à Venda seu Vanda Polona: nimis ea à longe petita esse videtur, nulloque ferè firmata argumento. Multo minùs à **Pfänden** aut **Winden/** aut **Windeln.** Lusus hic est otiosi ingenii ex mera vocis allusione natus. Certum nobis est, Sarmatiæ populorum nomina, non nisi ex Patria i. e. Slavonica seu Sarmatica lingva derivanda esse. Meo, salvo tamen æquiora sentientium judicio, Vandalorum nomen, quod aliis sed Græcis potissimùm.

Vandalorum nomen non derivandum ex Germanico **Wandeln.**

Nec à Venda Principe.

Minus à **Pfänden/** *aut* **Winden/** *aut* **Windeln.**

Sed à voce Sarmatica Banda.

ſimùm. *Bandalorum* audit, derivandum eſt, à voce Sarmatica, *Banda* quæ vox *Armentum* ſignificat. Nimirum eæ erant Sarmatarum facultates, eæ divitiæ, quibus ſe ſuſtentabant & fovebant. Atque hoc ſenſu usque hodie in Nadravia, Zalavonia, Sudovia, Maſovia Zamogethia &c. *Bandali* ſeu *Banduli* vocantur, qui armenta boum & multa pecora alunt, venduntque. Ita Sarmatæ noſtri, qui ex ukraina, Podolia, Valachia Moldavia prægrandes illos boves, quos ſua lingva czabanos, Hungari Zabandos vocant, in Germaniam abigunt, venduntque, audiunt noſtris Gotho-Pruſſis & Zamogethis *Banduli*, & pro dialectu hujus vel illius nationis conſueta, apud Sarmatas literarum B. in V. mutatione *Vanduli*. Nomina *Vindulorum*, imò & *Vendarum* & *Vendilarum* ex eadem radice protruſum puto. Inclinat quaſi propriæ naturæ ductu quælibet natio ad hanc vel illam vocalem, cui in pronunciatione inhæret maximè in peregrinis vocibus, id quod præ cæteris nationibus de Teutonibus, Latinis & Græcis verum eſſe extra controverſiam eſt, Inde quos Procopius *Vendilos* vocat, eos vocat Jornandes *Uandalos*, & ſic in cæteris. *Vinarum* nominis, quod idem eſt cum *Phinnis* ſive *Finnis*, ſive *Fennis* alia videtur eſſe ratio, & è conſequenti alia derivatio. *Vinas* enim vox in veteri Pruſſica lingva notat *Latronem* ſive *hominem damna aliis inferentem.* Unde Polonis *VVina*, culpa eſt, *Vinæ* autem ſeu *Finni* vel *Fenni* &c. latrociniis mirè infames fuere apud antiquos. Ita enim de his populis, Tacitus lib. de moribus Germanorum ait: *Fennis* (Vinis vel Finnis) *Mira feritas, fœda paupertas; non arma, non equi, non penates, victui herba, veſtitui pelles, cubili humus. Sola in ſagittis ſpes, quas inopiâ ferri oſſibus aſperant. Idemque venatus viros pariter & fœminas alit; paſſim enim comitantur partemque prædæ petunt.* Et cum apud Sarmatas prædari glorioſum fuerit, ut lib. 1. c. 4. §. 10. demonſtravimus, ſibi ipſi vel indiderunt hoc nomen, vel inditum ab aliis non repugnantes acceptârunt. Hæc mea eſt conjectura, quanquam non improbo Ern. Dietzelij opinionem, ex alio fonte nominis hujus originem derivantis, nimirum à vocabulo quodam Gotho-Pruſſico. *VVynu*, quod eſt *fugare*, aut *curſu inſequi aliquem*, à primitivo *wiju* i. e. *aſſequor curſu*. Nam & de his populis Tacitus expreſſè habet, quod *pernicitate pedum gaviſi fuerint*. Neque hæc multum diſtat oponio à mea. Solent enim Latrones infami pernicitatis ac velocitatis pedum nomine & re gaudere, ut eo velociùs prædam, cui inhiant, arripere queant. Et *wynus* apud Gotho-Pruſſos etiam nunc *pedivolus fur* dicitur, i. e. *pedibus volans*, ac ſi pedes alatos haberet ob pernicitatem curſûs. *Vinulorum* autem nomen diminutivum eſſe, & derivatum à Winus palàm videtur, quaſi diceres. *Minores winos* vel *ſubditos Vinarum* fuiſſe.

Vinarum nomen unde?

Vinas vox Sarmatica.

Prædari apud Sarmatas glorioſum.

Dietzelii opinio de voce vinæ.

Vinuli nomen diminutivum.

§. IV.

De Origine Gentis Vandalorum ſenſa aliorum proponuntur.

Origo Vandalorum an à Vandalo nepote Noemi?

S*Arnitius* gentis hujus conditorem facit *Vandalum* quendam nepotem

tem Noemi. Alii deducunt à *VVenda* Principe Poloniæ. Ab hac *Venda* sive *Vanda* fluv. Vistulam nomen accepisse Vandali, ejusque accolas *Vandalos* dictos esse, scilicet Vendæ subditos iidem Authores referunt. Sunt qui ex *Scanzia* Vandalos deducunt. Hujus opinionis auctor videtur esse Jornandes, quem cum Lazio plurimi non inerudití sequuntur viri, qui Vandalos & Gepidas, Burgundionesque, ex illa *vagina gentium Scanzia* prodiisse referunt. Plinius lib. 4. c. 14. ex Germania deducit illos & Vandalos Germanicam gentem reputat. *Germanorum*, inquit, *genera sunt quinque: Vindeli, quorum pars Burgundiones, Vanini, Cærini, Guttones*, &c. Nomine autem *Vindelorum*, ex consensu omnium fere Geographorum intelligit *Vandalos*. Si Germaniæ nomine, hodierna hæc venire deberet Germania seu potius Teutonia, improbanda omnino foret hæc sententia: sed quo sensu hæc sint acceptanda videatur lib. 1. Orb. Goth. c. 3. §. 2.

An à Venda?

An è Scanzia?

Vandali Germani, Plinio.

§. V.

Auctoris Sententia proponitur.

PAce eruditorum virorum dixerim, *Vandalos* seu potiùs pro hodierna dielecto *Vandulos*, esse origine *Gotho-Sarmatas*. Puto ego his motus argumentis. (1.) Patet id ex *derivatione vocis Vandalorum*, quæ quod sit purè sarmatica in prioribus §. deduximus. (2.) Ex *Procopio*, qui [f] ita ait: *Honorio Occidenti Præsidente, barbari illius rei invaserunt regionem. Qui vero fuerint & quomodo, dicam. Gothicæ gentes multæ quidem & aliæ priores fuere, quam nunc. Omnium autem maximæ & potentissimæ* Gothi *&* Vandali, *&* Visegothi *&* Gepedes, *jam dudum &* Sarmatæ *&* Melanchlæni *apellati. Sunt qui* Geticas *gentes has vocant; qui omnes nominibus quidem inter se differunt, cætero conveniunt. Nam & albi sunt omnes corpore, flavi coma, proceri quoque & aspectu probo, legibus autem iisdem utuntur. Similiter & Ariano omnes opinionis voce unica*, Gothica *appellata utentes, & ut mihi sanè videtur, ex una omnes gente procreati, nomina postea ab eorum Ducibus varia sortiti.* Palàm hic Auctor, omni exceptione major asserit, Vandalos 1. fuisse Gentem Gothicam 2. non Teutonicam sed Sarmaticam 3. à Gothis, quidem ratione Ducum nominetenus diversam, unam tamen cum illis, eandemque origine, lingvâ, moribus, religione, legibus, staturâ. (3.) Patet ex *Plinio* [g] enumerans hujus loci populos Gothos vandalorum dicit esse populos, & Guthones partem Vindelorum seu Vandalorum, ergo una gens Vandali cum Gothis fuêre. (4.) Potiores ex veteribus Historici Vandalorum gentem ex regionibus *circa Mœotin Paludem* sitis, unde & Gothos venisse omnis veterum scriptorum refert, deducunt. Instar omnium sit nobis in præsenti Procopius [h] qui ita de illis scribit: *Vandali circa paludem Mœotidem considentes, ubi fame pressi sunt, in Germanos irruunt, qui nunc Franci dicuntur, simulque Rhenum fluvium trajecerunt, in societatem Alanos, Gothicum & ipsum genus adsciscentes.* Ex quo clarè deduco: 1. easdem Vandalis fuisse sedes, quæ

Auctoris sententia de origine Vandalorum.

Probatur ex derivatione nominis Vandalorum.

2. ex Procopio.

3. ex Plinio.

4. ex Procopio.

f lib. 3. Goth. g lib. 4. c. e. h l. 3. de Bello Vand.

quæ Gothis fuere, quippe & Gothos inde derivasse veteres, superius ostensum est. 2. *Germaniam variam* apud veteres præsertim tempore Procopii fuisse, non modo Sarmaticam, sed & Teutonicam seu Francicam. Sarmatica fuit quæ affinis hodiernæ Sarmatiæ & mari Balthico, Francica, quæ ad Rhenum. (3.) *Alanos* etiam *Gothicam* gentem fuisse, cumque Gothis in societate armorum vixisse, de quo in sequent. Hic verò notandum occurrit, quo sensu Veteres, *Gothicos populos ad Mœotidem coluisse loquuntur*, atque eos de Palude ista deducunt. Nimirum Romani Imperii termini, à septemtrione *Ister*, & *Mœotis Palus* fuerunt. Cum enim tam multæ tamque potentes Gothorum gentes, ultra Mœotin, imo ultra Tyram ad Borysthenem & Vistulam &c. habitantes suis non contentæ finibus, Daciam conterminam Mœotidi & Istro sibi subjugârint, per Daciam ac secundo Istro, sæpiùs navibus Mœotidem trajicientes, interiores Romanorum terras infestarent, omnes barbari, à Mœotide, quod venerint, habiti sunt. Non hoc quidem sensu, quod tantus populorum numerus in solis Mœotidis litore consederint, sed quod ex *illa plaga, qua sita est Mœotis, advenerint.* Maximè, quod Romanis totus ille terrarum septemtrionalium tractus ad Boream Caurum & Cæciam situs, incognitus fuerit; hinc non nisi à terminis, sibi cognitis sedes barbarorum nominare potuerunt. Hæc scilicet est causa, qua omnes ferè barbaros Romani à Mœotide venisse arbitrati sunt. (5.) Probatur quoque ex Jornande,[i] qui testatur, Vandalos quondam ea loca tenuisse, quæ ab oriente quidem Gothos, quos tunc in Dacia habitasse inquit, ab Occidente Marcomannos, à septentrione Hermonduros à meridie Istrum finitimum habuere. Hæc verò loca & olim & nunc Sarmatia audierunt, populusque Sarmatæ, lingvâ Slavonicâ seu Sarmaticâ utentes, in quibus modò Rasciani, Slavoni, Croati Serbi &c. unius gentis, lingvæ, originis, populi habitant. (6.) Elucescit tandem id ex eo, quod *Vandali ad Slavicos populos* apud Jornandem & alios Authores referantur, eorum lingva, merè Slavonica sit. Vid. Laz.[k] Slavos autem Sarmaticum fuisse populum, nemo est eruditorum, quod sciam qui neget. Videatur Cluverius[l] qui illis *loca intra Vistulam & Pontum* attribuit, & ipsum nomen (Slavi) Sarmaticum reputat.[m]

Germania apud veteres varia. *Alani Gothi.* *5. ex Jornande.* *6. quod Vandali sint Slavi.*

§. VI.

Respondetur ad Objecta Authorum diversa sentientium.

SUnt qui nostræ sententiæ refragentur, iique non vulgaris eruditionis viri; Atque inprimis *Martinus Cromerus* Princeps fere Historicorum Sarmatiæ, aliique nonnulli, quorum argumenta hæc sunt: (1.) *Vandalos* sub *Regibus* fuisse, *Slavos sine Regibus*, sub Ducibus. (2.) *Vandalos molissimos* ac delicatissimos fuisse, *Slavos sordidos* & inhumanos. (3.) *Gothos & Vandalos unam* gentem fuisse; *Gothos autem Germanos fuisse* veterum communis sententia est. Inde Vandali ad Constantinum Imperatorem Legati Professi sunt, se Germanos esse. (4.) *Ducum & Regum*

Martini Cromeri sententia.

i lib. de Gothicis populis. k lib. II. p. 753. c. I. l lib. I. c. 4. m Vid. lib. 2. c. I. de Slavis.

Regum gentis hujus nomina non esse Slavica vel Sarmatica sed Germanica; imò ne unum vocabulum Slavicum ex omni Vandalorum historia proferri posse. Ad quæ Respondemus Et Primum quidem argumentum, non satis firmo inniti lato: nempe, Vandalorum Reges apud Historicos recensentur; Slavorum non item: Ergo non fuerunt una gens Vandali & Slavi? Neque Sarmatarum Reges, mitius Melanchlænorum, imò nec Vandalorum Reges, nisi tunc primùm, quando expeditionibus suis inclaruerunt Romanis recensentur. Ergo ante expeditiones non habuerunt Reges, quorum imperio paruerunt? Valeret aliquid hoc argumentum, si ex probatis Authoribus probari posset, Politiam Slavorum ita semper fuisse ordinatam, ut nunquam passi sint Regem aliquem aut Monarcham. Cæterum & Sarmatas suos habuisse Reges probavimus lib. 1. Orb. Goth. c. 10. §. 9. adeoque, & Slavi, qui semper Sarmaticis annumerati sunt populis. *Ejusque argumenta refelluntur.*

Argumentum secundum non officit. Non enim est gens ulla, in qua non reperiatur mollities, itidem & sordities. Sanè durioris vitæ fuisse Slavos libenter concedimus; verùm nec Vandalos delicatos fuisse ex Sidonio Apollinari ostendimus, qui oculatus testis de gente quadam Vandalica, Burgundiones dicta ita occinit: *Vandali, Burgundiones haud fuere delicati, probatur ex Sidonio.*

Vis dicam tibi, quid poema frangat:
Ex hoc Barbaricis abacta plectris,
Spernit semipedem stylum Thalia,
Ex quo septipedes videt Patronos,
Felices oculos tuos & aures,
Felicemque libet vocare nasum,
Cui non allia sordidæque cæpæ
Ructant, mane novo decem apparatus.
Quemnam non vetulum patris parentem,
Nutricisque virum die nec orto
Tot tantique petunt simul Gigantes,
Quot vix Alcinoi culina ferret.
Quid me, etsi valeam parare carmen,
Fescenninicolæ jubes Diones,
Inter crinigeras situm catervas,
Et Germanica verba sustinentem
Laudantem tetrico subinde vultu,
Quod Burgundio cantat esculentus,
Infundens acido comam butyro.

Et sane gentem, quæ famem & sitim tolerare assveta fuit, non facilè quis dixerit fuisse delicatam & mollem. Ita enim *Atheas* Gothorum, (qui idem cum Vandalis populus fuit) Rex Philippo Macedoni

doni objecit: *Tu quidem*, ait, *Macedonibus imperas, rerum bellicarum peritis; ego verò Scythis, qui famem & sitim tolerare possunt.* Sed & *sorditiem* memorant Authores populi hujus. Tacitus de populis Gothorum, *Vinis* seu *Finnis*, ad quos Vandali omninò referendi sunt, ita ait: *Sordes omnium & torpor: cæterum connubiis misti*, &c. Sidonius Carm. VII. testatur, quod *inter illos communes omnium sordes* fuerint. Tertium & 4tum Argumenta facilè solventur, si Germani veteres distingvantur ab hodiernis, qui olim Franci, nunc Teutones audiunt de quo legendus lib. 1. c. 3. §. 6. O. G. quo benevolum Lectorem remitto. Ad ultimum Respondeo omnino nomina illa Principum Vandalicorum esse merè Slavonica: imò & lingvam Vandalicam, seu prout nunc vocatur Vendica esse Slavoniam; prout id fuisse in seq. & aliàs demonstrabitur, & partim in superioribus probatam est.

Vandali nominis populorum sordities. Vinarum sordes.

Nomina Vandalorum Slavonica.

§. VII.

De Vandalorum Antiquorum genuina sede, seu, Patria.

VAriant multùm Authores in hac materia. Procopius [n] de initiis Vandalorum differens assignat ipsis *Mœotin* Paludem. *Vandali*, inquit, *circa Mœotin Pal. considentes, ubi famè pressi sunt, in Germanos irruunt, qui nunc Franci dicuntur, simulque Rhenum fluvium trajecerunt, in societatem Alanos, Gothicum & ipsum genus adsciscentes.* Verba ut Paulo antè monui, non aliter intelligenda videntur, quàm quod Vandali *circa plagam terræ, qua Mœotis palus diffunditur, sedes suas habuerint*, in confiniis scil. terrarum Mœoticarum, sive in iis, quæ ultra Mœotin sunt positæ, terris. Si enim tantùm ad littora Mœotidis consedissent, Rhenum non tam facilè trajicere potuissent: debuissent certè priùs Sarmatas Istulanos, Germanosque, bellicosissimas illas gentes intra regiones, quæ Mœotidem inter & Rhenum interjacent, considentes, debellâsse: quod tamen hîc factum fuisse Authores non memorant. Dum autem Procopius Alanos in Societatem expeditionis Vandalicæ adscitos refert, eo ipso indicat, Vandalos in conterminiis Alanorum consedisse. Horum autem sedes in nostra Sarmatia fuisse lib. 2. Orb. G. demonstravimus. W. Lazii [o] sensus est: Vandalorum primam sedem fuisse *Scythiam*, inde longis itineribus egressos ac provincias inter se partitos *ad oram maris Balthici*, inter *Ostia Vistulæ & Albis* amnium consedisse, ubi modò Pomerania Meclenburgum & Prussicæ ditiones sunt. Et quamvis non exigua illorum pars in Hispanias Africamque pervenerit, magnam tamen partem eorum domi mansisse, à *Danis* dein, *Teutonibusque Principibus* debellatos, eisdem se subjecisse. Mea hac in re sententia est; Vandalorum genuinas Terras fuisse illas, quas Sveo-Gothis olim assignavimus, hac tamen cum restrictione, ut eorum sedes potissimùm ad oram maris Balthici, atque ab hac in mediterraneis antiquæ Germaniæ, (quam à Teutonia Rhenana, sive quæ Rheno adjacet, distingvimus) locis, in quibus lingva Slavonica

De Vandalorum nativa terra Procopii sensus.

Alani contermini Vandalis.

Wolf. Lazii sensus.

Authoris sensus.

n lib. 3. Vandal. belli. o lib. 11. de Migrat. Gent.

nica vel Vendica seu Verulica primitùs viguit, reponamus; quorum etiam terras ad Occidentem Hermanduros, imò ipsos Bohemos, attigisse existimamus. Id nobis ex eo probatur, quod *Ptolomæus*, ex *Vandalicis montibus Albim oriri* dicat, qui cum in montibus Bohemiæ oriatur, eò etiam Vandaliam referendam esse necesse est: atque hinc cum Gothis Svevis aliisque lege Symmachiæ seu commilitii unitis populis in Pannonias, Dacias cæterasque Provincias Italicas, Gallicas, Hispanicas, imò in Africam excurrisse Vandalos, ibique sedes fixisse bellicis expeditionibus victores, verosimile est. Quod autem tam varii, variis inter se nominibus discreti inter Vandalos fuerint populi; factum inde arbitror, sive quod pars hæc vel illa suorum *Principum*: sive quod *familiæ* alicujus generosioris, cui se sponte subdidit vel adjunxit, nomen assumpserit, vel ab aliis datum acceptaverit.

Probatur ex Ptolomæo.

Unde tam varia Vandalorum nomina?

§. VIII.

De Populis Vandalicis aliorum sententiæ proponuntur.

Vandalicæ Gentes juxta Plinium sunt: Burgundiones, Vandi Carini, Guttones: His addit P. Diaconus [p] Longobardos: Alii addunt Vinulos, quos tamen à Vandalis diversos facit modò citatus Diaconus, cui consentit & Sigebertus, bella horum inter se populorum referens. Cluverii sensus est, Vandalos attigisse Codanum sinum, i. e. Mare Balthicum, ubi illos olim reposuit Helmoldus, quos tamen nomine Vinulorum complectitur. Hi igitur, inquit, Vinnulorum populi diffusi per regiones & Insulas maris. Insulas hic nullas alias intelligere videtur, quàm quæ ante Pomeranorum & Meclenburgensium littora jacent, quarum caput Rugia fuit. Hermanuides ibidem locat & Vagrios, Vagrienséque in Holsatia territorium, ultimam Vandalorum ditionem nominat. Hos è contra excludere videtur Cluverius qui genuinam Vandalorum patriam dicit ab ostiis Vistulæ usque ad fluv. Travam fuisse tantùm extensam: in illo autem terræ tractu reponit Herulos Rugios Svardones, Eudoses, Varinos, Anasos, Longobardos, Reudingos. Ab his tamen disterminat *Jornandes* Rugios, quos tamen conterminos Vandalorum facit. Vandalos autem Cluverius alios facit à *Vindelis*, qui olim, ut patet, Vinidi & Venedi dicti fuerunt; hos autem Vindelos tum demum nomen accepisse Vandalorum, quando horum agros occupârunt. Parvas omnino has fuisse nationes putat exinde, quod nihil notabile de singulis dicat Tacitus; junctos autem inter se societate unâ, qua in universum valenter fuerunt, idem numen, iisdem ritibus, eodem sacerdote, eodem loco, eodem denique tempore coluisse.

Varii Vandalorum populi juxta Plinium. P. Diaconum. Cluverium. Helmoldum. Vinuli.

Vagri.

Heruli. Rugii, Suardiones, &c.

Vindeli.

Reudingos, quos Cluverius putat *Deuringos* seu *Theuringos*, ponit ad Albim, ab occidente Cheruscos, à septentrione Aviones, Varinos, Svardones: ab oriente Niuthones, à meridie Longobardos. Sedes itaque *Reudingorum* juxta Cluverium erit, *pars Ducatus Lauenburg, pars Meclenburg, ad Domitz Avionibus*, quos rectiùs Caviones dici vult

Reudingi Cluverio quinam sint?

Aviones.

C

[p] lib. 1. c. 2. & 7.

vult, aſſignat terminos eosdem, quos Reudingis à ſeptentrione; ab occaſu brumali Albim, ad confluentem usque Plawa amnis: à ſeptentrione Plavam, & Lacum Muntium, & inde amnem in Havelam profluentem. Juxta hunc Cluverii ſenſum, Aviones poſſeſſores fuerunt portionis cujusdam Marchionatus Brandeburg. qua eſt oppidum Dalmin, item Dannebergenſis Comitatus & partis cujusdam Ducatus Meclenburgenſ. ad Plawæ & Muntii littora protenſi.

Angli ſeu Angili. *Anglis* ſeu *Angilis* aſſignat à meridie amnem Plawam & Albim ad confluetem usque Billii; ab occaſu æſtiw, quo contermini fuere Saxonibus, Billium & huic averſum Chaluſum; à ſeptemtrione mare Svevicum; ab ortu ſinum Wiſſomarienſem, inde lacum & flumen, quod prope oppidum Nueſtad in Plawam evolvitur. Regio hæc hodie continetur his finibus: Luneburgenſis Ducatus dimidia pars, dextræ Albis ripæ adfixa, & Meclenburgenſis Ducatus dimidia pars Occidenalis. Hos Anglos, quos Procopius [q] vocat Angilos; eſſe eosdem, qui in Britanniam transgreſſi, Inſulæ nomen dedere, pars eorum habiti fuerunt, Saxones, dictique Anglo-Saxones. Qui ſenſus eſt V. Bedæ [r] & Ethelverdæ Saxonis, dicentium Angliam veterem ſitam eſſe inter Jutarum & Saxonum provincias.

Varini, & Varni. *Varinis*, qui Procopio audiunt *Varni*, in antiquis legibus *Verini*; Æthico & Plinio [f] *Varri*, Ptolomæo *Viruni*. His modò citatùs à me Cluverius terminos ſtatuit ſeqq. ſcil. ab Occaſu eosdem, quos antea Anglis: à meridie Plawam flumen, & lacum Muntium & ab hujus exitu in amnem, lineam ad lacum usque Tullium, ab ortu amnem Tullium & à confluente ejusdem in Penium, lineam ad fontem Baritii; hinc verò ipſum Baritium, ad mare usque. A ſeptentrione mare, ab oppido Bart ad ſinum usque Wisſomarienſem. Hos Varnos, patet ex his, poſſediſſe Meclenburgenſis Ducatus partem, quà ſunt oppida *Roſtok*, & *Guskrow*, Partem item Pomeraniæ inter duos amnes *Reconitium* & *Baritium* ſitam.

Varni an Varmii? E contra ſenſus cujusdam Neoterici hac in re eſt mihi calamo transmiſſus; Varnorum populum terramque *Varmiorum* hodie eſſe, adeoque antiquam Varniam *Varmiam* eſſe præſentem, exigua commutatione literæ, quæ forte typographorum errore irrepſit. Hunc ſenſum à propoſita alludere materia non putat ille, cum hæc Provincia & antiquitus & etiam nunc Gotho-Sarmatica ſit, è conſequenti Vandalica. H. I.

Eudoſes. *Eudoſes* eam incoluerunt Pomeraniæ partem qua oppida ſunt *Baart*, *Stralſunt*, *Gryphſwald*, *VVolgaſt*, *Gytzkow*, *Anclam*, *Treptow*, *Dammym*, item Inſula *Uſedom*, ad quam oſtium eſſe Svevi fluv. (hodie Svine dicti,) creditur.

Suardones. *Eudoſibus* vicini fuere *Suardones*, quos eosdem eſſe vult, citatus Auctor, cum *Pharadinis* à Ptolomæo dictis. Hos incoluiſſe dicit ille eam Pomeraniæ partem, qua oppida continet Stetin, Paſwalk, Ukermunde, & Uſedom & Meclenburgenſis Ducatus partem inter Tullium lacum & flumen Havelam ſitam.

Nuithones. *Nuithonibus* has ſedes aſſignat, ſcil. partem Marchiæ Brandeburg. qua

q lib. 4. bell. Goth. r in Hiſtor. Angl. l. 1. c. 11. ſ l. 4. c. 14.

qua oppida refert *Prentzlaw*, *Templin*, *Neu-Angermind*. Item Partem Meclenburgensis Ducatus, qua vicus *Fortensec* situs. Item Pomeraniæ partem, qua pagus *Garts*.

Carinis, quos solus allegat Plinius c. l. assignandos idem putat hos terminos; nimirum ab occasu amnem Tragum: à septentrione Rugios usque ad Asciburgum montem ab ortu ipsum montem ad oppidum usque Krainska à Gothonibus possessum: hinc lineam ad Notescam amnem & oppidum Pisa ductam & ipsum Notescam ad Vartæ usque confluentem. Sicque antiquæ Carinensæ Terræ, juxta nostrum Cluverium erunt quædam portiones *Marchiæ* & *Poloniæ*. His annumerat idem *Sidones*, eosque facit principalem Vandalorum gentem, cui tamen nullum assignat locum: nisi ipsi sint illi populi quos Sitones ut 3. c. 43. n. 6. appellat, eosque proximos Vistulæ facit. Strabo autem [t] illos Amonibus & Peucinis admiscet. Sunt præter hos apud Authores celebres Vandali, dicti *Silingi*, quorum fit mentio apud *Isidorum* & *Orosium* lib. 1. & alios, quibus sorte obtigit Boetica Hispaniæ Provincia.

Carini.

Sidones.

Vandali Silingi.

§. IX.
Sententia Auctoris proponitur.

MEa de præmemoratis populis sententia est hæc: Ad Vandalos omnino illos pertinuisse, maximè quoad *Carinos*, *Varinos*, *Burgundiones* sufficienti ex Plinio testimonio comprobatur. Cæteros verò ut sunt *Eudoses*, *Suardones*, *Angli*, *Rugii*, *Longobardi*, *Vinuli*, Heruli, Gepidæ, itidem ad eos referri debere, fusiùs ex seqq. patebit. Nimirum nomina horum Vandalicæ gentis populorum, cùm non sint Teutonicæ originis, nec Latinæ, multò minus Græcæ, verùm omnia Sarmato-Gothicæ videantur esse, multùm probabile videtur, in iis locis prædictos resedisse, in quibus lingva Sarmato-Gothica vigebat, scil. in Sarmatia Germanica seu Gothica de quo lib. 1. Orb. Goth. c. 3. §. 6. Quia vero horum populorum Terras patrias distinctè antiquitas nobis non definit; aut si quæ Terrarum definitio proponatur ab aliis, ea meris innititur conjecturis, liberum idcircò cuique sensum relinquimus, eas illis statuendi ac determinandi Terras, pro quibus probabiliora aderunt argumenta; modò reponantur, in Terra Vandalica, in qua scil. lingva Vandalo-Slavonica seu Gothica, olim usu communis fuit. Quod autem nomina illa merè sint Sarmato-Gothica, probatur ex derivationibus eorundem, quarum quasdam jam superiùs attulimus, quasdam in seq. ex Professo fusius, (scil. Longobardorum, Rugiorum, Burgundiorum, Herulorum, Gepidarum, Zuadarum, &c. proponemus. Cæterum nomen *Reudingorum*, vel prout rectius effertur *Redingorum*, Gothicum mihi omnino videtur; cum ex desinentia in *ingas*, Gothis antiquitus & hodiedum familiarissima, tùm ex derivatione vocis radicali. Denotat autem ista vox homines *proficuos* & *utiles*. Probabile est hanc gentem quod Principibus suis tam belli quam pacis tempore

Auctoris sententia de Vandalicis populis

Nomina populorum horum Slavonica.

Nomen Redingorum unde?

t lib. 7.

pore proficua fuerit, quodve *fidelibus obsequiis fidisque consultis* Reipubl. Vandalicæ utilem se præstiterit; inde nomen Redingorum accepisse. Quos ego non puto esse *Thuringos* illos, prout vult Cluverius Teutonicos, quippe illi alias incoluerunt terrarum oras. Scimus quidem, quod & aliis meritò videtur, Thuringos Anglis & Verinis admixtos fuisse; idque ex antiquis Germanorum legibus satis probari; in quibus ita reperimus scriptum: *Incipit Lex Anglinorum & Verinorum & Thuringorum.* Exinde tamen minimè sequi putamus. Thuringos, eosdem cum Verinis & Anglinis antiquitus terras nativas habuisse. Illud sanè fieri poterat, ut eo tempore Thuringi, quo sub Saxonibus Francisque has oras bello occupârunt, inter Verinos consederint, iisque singulares præ cæteris leges & jura Principes concesserint. Sicut in *Prussia* diversa reperimus jura; ibi *Jus Culmense*, illic *Saxonicum*, alibi *Lubecense*, alibi *Magdeburgense*, hic valet *Polonicum*, ibi *Prutenicum*, prout scilicet coloni ad colendos agros Ordini Teutonico se subdiderunt, modò ex his, modò ex aliis advenæ provinciis: adeoque & jura quisque sibi nota & placita à Principibus petiit & obtinuit. Terras autem illas, quæ Redingis assignantur terras fuisse Vandalicas, extra controversiam est; cùm in iis locis reliquiæ Vandalorum, quos Vendos nunc vocamus, & qui lingva hac Vandalica adhuc utuntur, reperiantur.

Non sunt Thuringi.

Diversa in Prussia jura.

Avionum nomen, quod genuinum esse mihi persuadeo, non Cavionum; denotat *homines, quibus multitudo ovium est.* Nimirum hæc Vandalorum gens his se præcipuis facultatibus sustentabat; & ut aliis pecus in pecuniam; ita his oves in vicem pecuniæ transierunt. *Anglorum* Nomen itidem agnoscit Sarmato-Gothicam lingvam, Parentem suam; denotat enim *ignei spiritus homines*, à voce *Anglis*, quæ vox communi sensu significat *Prunas* & *Carbones.* Et Anglorum gentem ferrore Martis celebrem narrant veterum historiæ. A Ptolomeo annumerati sunt *Svevis*, *ipsique sunt orientaliores quam Longobardi versus septentrionem, usque ad medium Albis.*

Avionum nomen unde?

Angli nomen unde?

Varnorum nomen venisse mihi videtur à fluv. Varnaw; hujus autem nomen à voce Varna, quæ cornicem denotat; ideo, quod antiquitùs & hodiedum apud eundum fluvium & circa Rostochium incredibilis fere cornicum copia reperiatur. Sentio insuper hos Varnos dictos fuisse *VVerinos* & *Varinos* à *Variu*; i. e. *expello*, vel *compello*; scilicet solenne illis fuerat, marti idoneos juvenes ad expeditiones bellicas compellere, prout in Gothiæ Sarmaticæ nonnullis partibus adhuc moris est. Quo in sensu confirmor ab Authoribus Romanæ Historiæ, in qua legimus, quod expediti Gothorum & Vindal. seu Vandalorum milites non alio, nisi nomine *plebis* & *vulgi* venerint. Vid. Tacitus [u] Amn. Marcell. [w] *Eudosum* seu potius *Eidosum* nomen lingvâ itidem Sarmatica denotat *pedestrem militem* à voce *Eidu* i. e. *pedester eo*, inde adhuc certum militiæ genus apud Sarmatos Lietvanos Nadravos, Zalavonas, Curones Zamogetas vocatur *Eidones*, *Eidukkei*, *Eidosei*, (Polonis *Haiduki* dicuntur, unde à nonnullis Latinis scriptoribus historiæ Polo-

Varnorum nomen.

Unde Varini dicti?

Eidosum nomen unde?

u Annal l. 1. & 2. w lib. 16. & 27. & l. 31.

Pugnandi modus apud Gothos.

Suardonum Nomen unde?

Polonæ *Haidones* proferuntur. Hi parati sunt & pedites & equites munus militum exequi. Vulgus Teutonicum hodiè, vocat Tragunos, (Poloni *Draganos*, & in Latina Polonorum historia *Draganarii* dicuntur, quibus mos est præliandi etiam nunc similis. Verùm antiquissimus nostrorum Germano-Gothorum pugnandi modus fuit, *equestribus prælius sæpe ex equis desilire, ac pedibus præliari*,[x] *equis suis relictis, hostium equos subire, ventres eorum fodere.*[y] *Tantaque fuit horum exercitatione celeritas, ut jubis equorum sublevati cursum adæquarent.*[z] *Svardonum* nomen, quod scribendum puto *Suvardonum*, eandem habet, quam *Varinorum* nomen derivationem, scil. *Suwaridones* Nadravis Zamogethis Lietvanis sunt, qui *cum aliis compulsi erant ad expeditiones bellicas*, atque tali nomine hos populos gavisos fuisse patet ex hodierna apud Sarmatas praxi, quam modò innuimus. Hæc veterum populorum nomina non semper inferre putandum est certas provincias aut distinctas nationes; sed sæpiùs denotare officium vel aliquod certæ militiæ argumentum: quod cum Authores antiqui, Lingvæ Slavonicæ ignari, ignoraverint, hanc in nominibus perplexitatem induxerunt.

Nuithones unde dicti?

Mestovinus Vinarum Burgrabius.

Vinetæ.

Eorum potentia.

Nuithones existimo vocatos fuisse a simili argumento quo Samogethæ Anno 1657. *Lelokai* à Zalavonis appellati sunt. Scilicet à *voce sonora*, qua in collocutionibus, quasi vociferantes usi sunt, Id nostra vox *nuithi* significat apud veteres Prussos. Et ab hoc argumento nonnulli in Nadravia & Zalavonia nomen tale Nuithorum acceperunt, & adhuc retinent. Vinarum & Vinulorum nomina superiùs expressimus simulque eorum derivationes proposuimus. Hos autem populos ad nostros autem referendos esse Sarmatas, exinde patet, quod eorum nomina nostrorum majorum tempore adhuc duraverint, & ad nostros Sarmatas, quibus communis lingva, ritus moresque iidem cum illis fuerunt, relati sint. Probatur id ex Auctore seculi XIV. Petro à Dysburg. Ordinis Teutonici Presbytero,[a] qui *Mestovinum*, Swentopolci *Pomeraniæ* Principis *filium* primogenitum memorat *Vinarium Burggrabium.* Cum autem Mestovinus terras Pomeraniæ Cassubiæ, partemque Poloniæ suo subjectas habuerit regimini, nullos alios intelligendos esse Vinarum populos, quam nostros Polonos Pomerellos Cassubiosque probabile est. Comprobatur id ex privilegio à Sventopolco cæterisque Pomeraniæ Ducibus his locis dato, in quibus Vinarum frequens sit mentio. Videantur Privilegia Olivensia. Certè *Vinas* & *Vinetas* in his ad mare Balthicum oris, scilicet Pomeraniæ resedisse palàm ex eo est, quod adhuc in mari, cum sudum est reliquiæ urbis *Vinetarum* ad littus Pomeraniæ, mari absorptæ conspiciantur. Magnæ profectò potentiæ debuit fuisse illa civitas, quæ cum potentissimo Danorum Rege bella gerere valuit: Procul dubio satis ampla ad illam pertinuisse territoria: atque ad Vistulam usque suas colonias extendisse probabile est. Quippe Jornandes de Vinedis seu potiùs Vinetis refert, quod populosa fuerit natio & ad Vistulam per immensa

D terra-

x Cæsar. Com. 4. de German. y Plutarch. in Crasso. Appianus in Syriac.
z Jul. Cæs. c. l. a In Chronic. Pruss. part. 3. c. 39. pm. 138.

terrarum spatia consederit. Nomina autem Vinetæ Vinidæ communissima apud Sarmatas præprimis Nadravos Zalavonos, Zamogetas Lietvanos &c. flexione descendunt à *Vina* vocabulo, quo denotatur à vinis dependentia populi. Certè cum Vandalis eosdem fuisse comprobatur ex eo, quod Principes, qui debellârunt Vinas & Vinetas se non aliter olim & nunc vocaverint quam Principes Vandalorum. Ita hodiedum *Sveciæ & Daniæ Reges, Principes Pomeranorum, Marchiones Brandeburgici*, & alii.

Carinorum nomen itidem est Sarmaticum à Karas i. e. bellum. Carini. *Carini* sunt dicti, quod scilicet *expeditionibus bellicis distenti* fuerint. Barbara hujus populi Romanis semper visa fuit lingva, è qua si unum vel alterum nomen militibus his vel illis inditum audierint, statim nationi illud tribuerunt, quod alicujus alterius certè fuit argumenti. Sidones. *Sidones* puto esse gentem *Sedinorum*, scil. quos nunc Stetinenses vocamus. Sedinorum tamen nomen ab antiquo adhuc usque remanet. Nomenque illud itidem Sarmaticum esse sentio, proveniens à *Seditu Sedinnu, possidere*, quo nomine *Sedini* notabantur idem quod *possessionati*; prout in Polonia *Ziemianie* audiunt *nobiles* quasi *terrestres*, qui territoria certa, certas terras possident. Et certè adhuc in nostra Pomerania, Prussia, aliisque Sarmatiæ Provinciis talia esse bona videmus è quibus possessores certum militum numerum in motu Regni publico alere tenentur. Sidones hi nullo modo mihi videntur illi, qui alias *Sudones* vel *Suthones* dicti sunt, de quibus Strabo c. l. Hi enim ad Vistulam non ad Oderam, cujus accolæ Sedini fuerunt, habitârunt. Nobis consentit *Ptolomæus*, qui in Germaniæ descriptione ita inquit: *Lugi qui & Buri dicuntur usque ad Vistulam amnem, sub his autem Primi Sudones; dein Cogni.* Denique *Silingorum* nomen tale est, quale est Carinorum, denotatque potentes scil. *Potentiores* Vandali dicti sunt *Silingi Vandali.* Ejusdem nomini fuit territorum quoddam in Prussia à potentia sic dictum. Et hanc Silingorum in Prussia potentiam formidârunt Ordinis Teutonici Magistri, qui non nisi valido cum exercito, eorum terras ingredi & aggredi ausi sunt. Henneb. in Explicat. Titul. Pruss. voce Sudaw. Hæc quæ de modò dictis populis diximus, dicemus & probabimus seqq. Capitul. de Herulis, Burgundionibus, Rugiis, Gepidis, &c.

Quæstionem hic monet Cluverius c. l. *qui factum sit, cum & Gothones & Burgundiones, Heruli, Rugii, Angli, Varini & Longobardi à Vandalis in expeditionibus bellicis plerumque discreti, suisque propriis ab exteris nationibus appellati sint nominibus, peculiari tamen nomine dicti sint Vandali?* Respondetque; omnes illas Vandalorum nationes supra nominatas, primùm pro se suarumque in exteras regiones fecisse expeditiones, ideo distinctas à se invicem obtinuisse appellationes. Deinde verò conjunctim uno corpore seu una gente, uti domi erant profectas, unum idemque Vandalorum nomen accepisse. Salvâ viri hujus doctissimi auctoritate, existimo hos populos, quos nationibus disterminat, sæpiùs obtinuisse nomen, non tam *gentis* vel *nationis*, quàm potiùs certi alicujus in expeditionibus illis *officii* diversum, prout modò dixi-

diximus. Censeo insuper Gothorum nomen Vandalorum nomine longè amplius extitisse: id quod Auctoritate Procopii,[b] facilè probatur, ubi inter alia hæc habet: *Honorio Occidenti Præsidente, barbari illius rei invaserunt regionem. Qui verò fuerint, & quomodo, dicam: Gothicæ gentes multæ quidem, & aliæ, priores fuere quam nunc. Omnium autem maximæ & potentissimæ Gothi & Vandali & Visigothi & Gepedes, jam dudum & Sarmatæ & Melanchlæni adpellati qui omnes nominibus inter se differunt, cætero conveniunt, similiter voce unica, Gothica appellata utentes, & ut mihi sanè videtur, ex una omnes gente procreati, nomina postea ab eorum Ducibus varia sortiti.* Deduco ex his primò Gothicum nomen generalius fuisse Vandalico. 2do. Lingvam Vandalicam fuisse Gothicam. 3tio. Illamque proinde, siquidem Gothi Sarmatæ fuerunt Sarmaticam fuisse. 4. Gothicos | hosce populos varias ex variis sortitos fuisse appellationes, scil. vel ex nomine Ducum, vel ab alio eventu vel placitò. 5to. Gothicum nomen successisse in locum nominis Sarmatarum, ut qui priùs Sarmatæ dicti sunt, postea sint dicti Gothi. Hinc patet, quantum aberrent, qui Gothos Teutones faciunt cum tamen à Sarmatis semper longè habiti sint diversi.

Gothi Sarmatæ.

Gothi non sunt Teutones

§. X.

De Vandalorum Expeditionibus Bellicis.

VAndali ex finibus Sarmatiæ ad Vistulam fluv. in *Austrum* profecti ad *Danubium* se primùm contulerunt contra *Ortum*; ubi Daciam occupârunt, inhabitâruntque. Hoc attestante Jornande in historia Gothorum, cùm de Geberico Gothorum Rege tractat. *Nam is*, inquit, *Hildericlo patre natus, avo Ovida, proavo Cnivida, gloriam generis sui factis illustribus exequavit, primitias regni sui mox in Vandalica gente extendere cupiens contra Visumar eorum Regem ex Asdingorum stirpe, quæ inter eos eminet, genusque indicat bellicosissimum, Deuxippo Historico referente, qui eos ab Oceano ad nostrum limitem vix in anni spatio pervenisse testatur, præ nimia terrarum immensitate. Quo tempore in eo loco manentes, ubi nunc Gepedæ sedent, juxta flumina Marisia, Muliare, Gilvil & Chrisia, qui omnes supra dictos excedit. Erant namque illis tunc ab Oriente Gothi, ab Occidente Marcomanni, à Septentrione Hermunduri, à Meridie Hister, qui & Danubius dicitur. His ergo Vandalis commorantibus bellum indictum est à Geberich Rege Gothorum, ad littus prædicti amnis Marisiæ, ubi tunc diu certatum est ex æquali. Sed mox ipse Rex Vandalorum Visumar magna cum parte gentis suæ prosternitur. Geberich vero Ductor Gothorum eximius, superatis deprædatisque Vandalis, ad propria loca, unde exierat remeavit. Tunc perpauci Vandali, qui evasissent, collecta imbellium suorum manu infortunatam Patriam relinquentes, Pannoniam sibi à Constantino Principe promissam petiere, ibique per quadraginta annos plus minus ve sedibus locatis Imperatorum decretis, ut incolæ famulârunt.* Hæc Jornandes. Ex quibus constat, (1.) Vandalos in Daciam primùm expedivisse militiam. (2.) ibidem ad fluvios Merisch. Keres, Milen-

Expeditio Vandalorum ad Danubium I.

b lib. 3. Goth.

Milenbach, Guila ad tempus commoraſſe. (3.) Cum Gothis ibidem conflixiſſe & ſuperatos fuiſſe. (4.) Gothos in Dacia ſatis ampla Territoria Tempore Conſtantini habuiſſe. (5.) Gothos in locum Vandalorum ſucceſſiſſe. (6.) Vandalos Exinde in Pannonias abiiſſe. Et hæc prima Expeditio Vandalorum fuit.

II. *Secunda Expeditio in Pannoniam.*

Secunda in *Pannoniam* memoratur, quam non tam armis, quàm precibus, ſi Jornandi credendum eſt, obtinuerunt. Et ad quadraginta circiter annos poſſederunt, Romanorum Impp. decretis famulantes.

III. *Expeditio in Gallias.*

Tertia celebratur expeditio in *Gallias*, Auctore *Stilicone* homine Gotho-Vandalo. Ao. Chr. 407. de qua Joannes Damaſcenus ſupplementi Eutropiani Auctor hæc habet: *Interea* inquit, *Stilico Patricius Vandalorum perfidæ & doloſæ gentis genere natus, Euchenis, ut dictum eſt, filium iam à puero Chriſtianorum perſecutionem meditantem, ut in Imperium ſubſtitueret, ante biennium Romanæ irruptionis gentes copiis viribusque intolerabiles, hoc eſt, Alanorum, Svevorum, Vandalorum, Burgundionum, multasque cum his alias gentes, ultrò in arma ſuſcitavit: & mox Rhenum fluvium transeunt, Francosque fugare Gallia volunt: directoque impetu Pyrenæum usque perveniunt, ut ſub hac neceſſitate à genero in filium extorquere poſſet imperium.* Dux expeditionis hujus variat Authoribus. Laſius lib. II. *Godogeſtitum* nominat, primum Vandalorum Ductorem in Gallias, Damaſcenus *Modogerlum*, qui *Alanis* ſibi ſociatis, & *Francis* aliisque accitis Rhenum transgreſſus, Gallias exercitu ingenti inundavit. De eo Hieronymus[a] ita ſcribit: *Quicquid inter Alpes & Pyrenæum eſt, quod Oceano & Rheno includitur, Quadus, Vandalus, Sarmata, Alani, Gepides, Henili, Saxones, Burgundiones, Alemanni & Hoſtes Pannonii vaſtârunt.* In hac Provincia non ita diu permanſerunt, pulſi enim à Gothis aliò ſe contulerunt. Anno Chr. 409.

IV. *Expeditio Vandalorū in Hiſpaniam.*

Quarta fuit in Hiſpaniam, quam occupârunt, atteſtantibus Caſſiodoro & Proſpero in Chronicis, & quidem accitis Alanis, Svevis &c. ut Iſidorus & Oroſius lib. 7. c. 7. referunt: ſicque Hiſpaniam inter ſe partiti, Alani Luſitaniam & Carthaginenſem Provinciam, Vandali à cognomento Silingi Boeticam ſorte & Gallæciam poſſederunt. Laſius refert, quod ab his Vandalis regio quædam Hiſpaniæ *Vandaluſia* dicta olim, modò audit *Andoluſia*. Huc alludit Sidonius in Panegyrico ad Anthonium.

Vandaluſia nunc Andaluſia.

Axe meo natam confeſtim fregit in illo
Imperii fortuna rotas: hinc Vandalus hoſtis
Urget & in noſtram numeroſa claſſe quotannis
Militat excidium, converſoque ordine fati
Torrida Tuniſeos infert mihi Byrſa furores. &c.

V. *Expeditio in Africam.*

Sed nec hic diu perſiſtere valuerunt, preſſi tum à Gothis, tum à Romanis multis fatigati incommodis: hinc ſuaſore *Bonifacio* Præſide in Africa Romano, quem *Ætius* falſò apud Imperat. Roman. detulerat, in Africam trajiciendi commodam arripuerunt occaſionem. Lybiaque occupa-

a. Epiſt. II.

cupatâ, totam pene Africam ferro flammâ rapinisque crudelissimè devastârunt. Insuper Catholicam fidem Arianâ hæresi subvertentes à Romano Imperatore *Valentiniano* clade quâdam per *Tigretium* affecti sunt: sed mox iterum se recolligentes pacem à Romanis facilè impetrârunt. Et dominium in Africa, Rege *Genserico* obtinuerunt, magna cum Catholicorum persecutione. Quæ teste Joanne Damasceno [a] nonaginta annos ibidem duravit. Hic Gensericus totum (Verba sunt Victoris in libro de persecutionibus Vandalicis) Africæ ambitum obtinuit; nec non & Insulas maximas, *Sardiniam, Siciliam, Corsicam, Ebusam, Majoricam, Minoricam* aliasque multas superbiâ sibi consvetâ defendit. *Siciliam Odoacro* Italiæ Regi postmodum tributario jure concessit, aliquam tamen sibi reservans *illius partem*. Ex his etiam oris excedere coacti sunt tali occasione. *Justinianus* Roman. Imperator, ab Episcopo quodam Orientali, cui à DEO visio facta est, præmonitus, ut bellum Vandalis in Africa inferret, quare collecto exercitu misit eò Belisarium, cum Procopio, qui commeatu Syracusis sibi parato, omnibusque ritè dispositis, Carthaginem, quæ Metropolis Africæ, Gilimeri Residentia fuit, noctu non advertente Gilimere, ingressus, feliciter cepit. Elapsus inde tamen Gilimer illa die ad Mamsios properans, in parvo monte, ad extrema Numidiæ conclusus, Belisario se tradidit. Secutæ sunt aliæ regiones Carthaginem, nec non Insulæ juxta Oceanæ supra memoratæ. Atque hic fuit exitus Vandalicarum expeditionum in Africa.

Gensericus Vandalorum Rex.

Vandali Africâ expelluntur.

Denique Vandalorum *ad Mare Balthicum* & continentem Germaniæ veteris terram non contemnendæ fuerunt expeditiones. Hi nam Saxonibus maximè infensi multis eos cladibus primitus affecerunt; qui deinde collectis undique viris viribusque excursiones Vandalorum inhibuerunt; simulque Hamburgum propugnaculum terrarum Saxonicarum condiderunt. Post hæc Carolus M. diuturum cum illis bellum gessit eosque ab excursionibus solitis non prius absterrere potuit, quàm Ansgarii Episcopi & Merconis Altenburgensis opera, Christianâ Vandali imbuerentur doctrinâ. Rebellârunt tamen sub Ottonibus Impp. ab Ungaris, ut aliqui volunt, exciti, fidemque Christianam abnegârunt. Ad quas cum Ottonis III, armis, tum Præsulum Altenburgensium. (i. e. Stargardensium) prædicatione tandem rediere.

VI. Vandalorum Expeditiones ad Mare Balthicum. I.

Postrema fuit Vandalicæ gentis Expeditio sub *Henrico IV.* Imp. Rom. circa Annum Christi MLXVI. quo tempore Vandali Hamburgo expugnato, excursionem in Daniam usque fecerunt, cujus Rex cognomine Magnus certior factus, eos repressit, ac classe instructa, Vandalos ad Mare Balthicum, in Meclenburg. & Pomeraniæ Ducatibus existentes vicit, Christoque reddidit, paucis admodum reliquiis ex tam copiosa gente restantibus, quas Pomeraniæ, dein Cassubiæ Slavinorumque Principes sibi subjecerunt. Et hæc est causa, qua Principes Daniæ Pomeraniæ Brandeburgenses se Principes Vandalorum appellent. vid. Lazius lib. II.

Vandali Hamburgum expugnant.

E §. XI.

[a] In supplemento Eutr. lib. 16.

§. XI.

Reges Vandalorum recensentur.

Reges Vandalorum.

EXactum Regum Vandalorum, in patria terra commorantium catalogum, cum gens hæc omni destituta politie, destituta literis olim fuerit, afferre nobis non licet. Qui tamen ex scriptis Autoribus qui bella hujus gentis in exteris Provinciis gesta narrârunt, nobis præ cæteris innotuêre, sunt referente Lazio & aliis sequentes.

Visumar ex Asdingorum stirpe Vandalica natus, circa Ann. Christi CCCXXIX primus Rex Vandalorum celebratur. Hic cum Gothis infeliciter in Dacia conflixit, à quibus victus, & Daciâ expulsus interiit. Jornandes.

2. *Carocus.* Vixit Theodosio Imperante, bellicosus Princeps, prouti ipsum nomen præ se fert; depopulatus Teutoniam, & Moguntiâ expugnatâ, primus in Pannoniam suam traduxit gentem.

3. *Gothogesikus*, aliis *Gothogesitus*. tempore Honorii Imperat. ex Panoniis in Italiam ad deinde in Galliam postremò in Hispanias arma intulit. Floruit circa Ann. Christi CCCCXIX.

4. *Mudrogiskus* aliis *Modogisklus*. in Hispania rerum potitus, Vandalos suos rexit feliciter, cui successerunt in regno feliciter, Gundaricus & Gensericus.

5. *Gundarico* sine prole decedente, *Gensericus* primus rerum in Africa potitus est. Princeps Arianus & ingens Catholicorum persecutor, cujus immanes persecutiones Victor lib. 1. Persecut. Vandalic. descripsit. Huic successit.

6. *Gendus*, aliis Gento filius, qui à Patruo Hunrico regno pulsus, in exilio obiit sine liberis. Post hunc Africanis Provinciis præfuit.

7. *Hunricus* Rex itidem Arianus, & ingens Catholicorum hostis quem excepit.

8. *Gundabandus* circa A. Chr. 463. post hunc

9. *Thrasimundus* A. Chr. 484. Hunc secutus est.

10. *Hildericus* filius, qui factus Catholicus, Ecclesias reformavit. Hujus filius fuit.

11. *Gilimer* Rex Justiniano Imperante à Belisario captus exclamavit: *O Vanitas vanitatum, & omnia Vanitas!* Ea propter custodia liberatus, quod fortunam ita æquo animo tulisset, & aliquot insuper prædiis in Galatia ab Justiniano Imperatore donatus est. Post hunc

12. *Vinitarius*, à reliquiis Vandalorum in Regem electus, à Justiniano defecit. Hic dolo pacis à Belisario interemptus, Vandalico regno finem imposuit.

CA-

CAPUT II.
De Gepedis.

§. I.
De Gepedarum Nomine, ejusque Derivatione.

GEpedarum nomen Authoribus rerum Gothicarum celebre, multùm quoque variat. *Gepedæ* audiunt Procopio, Paulo Diacono, Sarnicio & aliis. *Gepidæ* & *Gepedæ* & *Gepedani*. Erasmo Stellæ, *Sigepedæ* & *Ganipoti*, Bretchio, *Jei - pedæ*. Lazius putat Gepedas dictos quoque fuisse *Chetvaros*; postquam in Pannoniæ finibus inter Jazyges & Marcomannos consederint. Derivatio hujus nominis non minùs varia est. Jornandes vult illud nomen derivari à voce Gothica *Gepanta*, quod pigrum significat atque tardum. Nam Gothos dicit, è Kanzia tribus navibus egressos, quarum trium una navis tardiùs vecta nomen genti fertur dedisse. Huic assentire videtur Lazius lib. II. qui vocem gepanta fortè descendere putat à vocibus illis Teutonicis: Geh' bald L litera pro N imutata. Solent enim Teutones tardum hominem, ut festinet adhortari, dicentes: Geh bald. Hæc sententia nobis non placet. Uti enim Jornandæa illa migratio debili nititur fundamento, ut lib. 1. c. 4. §. 4. p. 36. probavimus; Ita incongruum videtur homini sensato dicere; tantam Gothorum multitudinem, tot populis diversam, tribus tantum navibus è Scanzia excessisse, quarum tertiam navem, quod tardiùs progressa fuerit, nomen toti populo tantæque nationi, idque tam probrosum ac infamè dedisse. Undè hæc velim Jornandi? Certè talia Historicum sine prodromo probatæ Auctoritatis referre minimè decorum putamus. Neque ipsum nomen Gepanta, ad quod appellat Jornandes, nomini Gepedarum derivationem infert, quippe populus hic non Gepantæ unquam, sed Gepedæ & Gepidæ audierant. Neque hìc conjectura Lazii recipienda; secundùm quam nostri Gepedæ appellandi forent *Gepaldæ*. Probabilior videtur Bretchii & Stellæ appellatio, tanquam ad idioma Gotho-Sarmaticum propiùs accedens. Denotat enim *Sigepeda*, *Ordinarium Cursorem peditem*. *Jei - peda* vero hominem *pernicitate pedum gaudentem*. Et tale quid de his populis eorum vicinis Tacitus cl. refert, prout supra inuimus. *Ganipotæ* nomen puto esse fictitium, scilicet in probrum huic Nationi ab hostibus datum, exprobrantibus illorum ebrietatem. Denotat enim vox *hominem ebrietati deditum*. Quare & Stella pro voce *Ganipota*, interpretando ponit *Sitientes*.

Gepedarum nomen variat.

Unde Gepedarum nomen?

An à Gepanta?

An à Geh bald?

Sigepedæ. Jei' pedæ. Ganipotæ.

§. II.
De Origine Gentis Gepedarum.

ORigo Gentis hujus varia quoque est Authoribus *Jornandes* ex vagina illa gentium, Scanzia scilicet prout Gothos omnes, ita & Gepedas

Origo Gepedarum.

das deducit, quem cæco obſequio multi obſequio ſequuntur. Mox dicit Scythiam horum hominum eſſe Patriam, *quæ longè ſe extendens, lateque aperiens habet ab Oriente ſeres, in ipſo ſui principio ad littus maris Caſpii commanentes: ab Occidente Germanos & flumen Viſtulam. In qua Scythia*, inquit ille, *prima ab Occidente Gens ſedet Gepidarum, quæ magnis opinatisque ambita fluminibus. Nam Tiſianus per aquilonem ejus Chorumque diſcurrit: ab Aphrico verò magnus ipſe Danubius, ab Euro fluvius Tauſis ſecat, qui rapidus & verticoſus in Iſtri fluenta furens devolvitur. Introrſus illi Dacia eſt, ad Coronæ ſpeciem arduis alpibus emunita.* Mox idem Auctor Gepedas ex *Gothorum Proſapia* deducit. Strabo [a] illos *Iſtriam* verſus collocat, adque *Cimbros* refert, cum quibus in acie ad *aquas ſextiar* ſtabant. Nos originis Gothos Sarmaticas fuiſſe certò perſuaſi ſumus ex Procopio, Hiſtorico citra controverſiam optimo qui ita, *Gothicæ*, inquit, *Gentes, multæ quidem--- omnium maximæ Gothi & Vandali--- & Gepedes--- jam dudum Sarmatæ appellati.* Idem ibidem addit, quod Gepedæ cum Gothis, Vandalis voce una, *Gothica* appellata, uſi ſint. Nec diffitetur Jornandes; *Gepidæ*, inquiens, *ſine dubio ex Gothorum proſapia ducunt originem.* Alibi idem vocat Gepedas *Gothorum conſanguineos.*

Gepedæ Gothi.

§. III.
De primis Gepedarum ſedibus in Sarmatia ſive de Gepedis ad Viſtulam.

Gepedæ in Scythia.

GEpedæ, prout Scythiæ populus eſt habitus; ita primam Gepedarum Patriam, Scythiam cum Jornande facimus. Ex hac Scythia dein progreſſi ſunt ad loca Sarmatiæ noſtræ ſcilicet ad ripam Viſtulæ. Ita Jornandes. *Hi ergo*, inquit, *Gepidæ tactæ invidia dudum ſpreta Provicia illa commanebant in Inſula Viſtulæ amnis; vadis circumacta, quam pro patrio ſermone dicebant Gepedas. Nunc eam, ut fertur, Inſulam gens Vidiaria incolit, ipſis meliores terras meantibus. Qui Vidiarii ex diverſis nationibus, ac ſi in unum conſilium collecti ſint, & gentem feciſſe noſcuntur. Ergo ut dicebamus Gepedarum Rex Faſtida, qui etiam gentes excitans, patrios fines per arma dilatavit, Burgundiones pene ad internecionem delevit, aliasque nonnullas gentes perdomuit. Gothos quoque malè provocans, conſanguinitatis fœdus prior importuna conteſtatione violavit: ſuperbaque admodum elatione iactatus, creſcenti populo, dum terras cupit addere, incolas patrios reddidit rariores.* Hæc Jornandis relatio ſequentia nobis proponit. (1.) Ad Viſtulam Inſulis Verderianis, ſcilicet Marieburgenſi & Dantiſcana (vulgò Zulavis) ſediſſe noſtros Gepedas. (2.) Commixtos iis fuiſſe Burgundiones Gothos aliosque populos. (3.) Potentem populum fuiſſe Gepedas, adeò ut Burgundiones debellârint, aliosque multos populos perdomuerint, quinetiam ipſos Gothos provocârint. (4.) Gothos ibidem reſidiſſe ſed majore potentia poſſeſſas oras tenuiſſe. (5.) Unius gentis Gepedas cùm Gothis fuiſſe, cum Gepedæ Gotharum conſanguinei

ad Viſtulam.

Faſtida debellat Burgundiones.

a. lib. 7.

nei appellati sint. (6.) Gepedas alias terrarum oras quæsivisse vel occupâsse. Itaque post Scythiam communem multorum populorum patriam prima illis erat nostra Sarmatia ad Vistulam patria.

§. IV.

De Sedibus Gepedarum in Dacia, Dalmatia, Pannonia.

GEpedæ, Duce Fastida, vasti Principe animi, ab ostiis Vistulæ ad fontes fluvii ejusdem, ejectis inde ac debellatis Vandalis, qui ante Gepedas has oras incoluerunt, teste Jornande [a] usque ad fines Daciæ, (quæ à Gepedis Dominis, Gepidiâ dicta fuit) imperium armis victricibus dilatârunt. Ita enim Jornandes c. l. cùm de Dacia loquitur: *Corillus Gothorum Rex in regnum conscendit, & per quadraginta annos in Dacia suis gentibus imperavit. Daciam dico antiquam, quam nunc Gepidarum populi possidere noscuntur. Quæ Patria in conspectu Mœsiæ sita trans Danubium corona montium cingit, duos tantùm habens accessus, unum per Bouthos, alterum per Thabas. Hanc Gothiam, quam Daciam appellavere majores, quæ nunc, ut dixi, Gepidia dicitur, &c.* Cum verò Hunni dein, Attila Rege imperante, Gepedas in Dacia vexarent, Gepedæ tamen, tam armorum vi, quam ingenii restiterunt Attilæ, quod palàm est ex eo, quòd non tantùm loca plurima ibi retinuerint, sed Attilam quoque ipsum in consanguinitatem suam adsciverit Gepedarum Rex Ardaricus, filiâ suâ Chrymihildâ Attilæ in uxorem oblatâ & desponsatâ. Sed qui priùs sanguine ob iræ vehementiam, aut nimium vini potum exundante suffocatus fuit, quàm eodem sanguine Ardarici Regis familiæ conjunctus fuerit; ipsis enim nuptiarum solenniis expiravit. Quo mortuo, Ardaricus Rex adscitis ad se illis populis, quos Attila oppresserat, jugo Hunnico abjecto, se populumque suum in libertatem restituit, totius factus Daciæ Princeps. Id similiter Jornandes refert, ubi de statu Roman. Reipublicæ post interitum Attilæ loquitur. *Cessere*, inquit, *Hunni, quibus cedere putabatur universitas: adeò dissidia perniciosa res est, ut divisi corruerint, qui adunati viribus territabant. Hæc causa Ardarici Gepidarum felix adfuit, diversis nationibus, qui Hunnorum regimini inviti famulabantur: eorumque diu mæstissimos animos, ad hilaritatem libertatis votivam erexit. Venientesque multi per Legatos suos ad solium Romanorum, & à Principe tum Marciano gratissimè suscepti, distributas sedes, quas incolerent, accepere. Nam Gepedæ Hunnorum sibi sedes viribus vendicantes, totius Daciæ finibus, veluti victores potiti; nihil aliud à Romano Imperio, nisi pacem & annua solemnia, ut strenuissimi viri, amica pactione postulavere. Quod libens tunc annuit Imperator; & usque nunc consuetum donum est.* Hæc ille: Tractus verò terræ, quam Gepedæ incolebant tunc, fuit *Segedinum* circa & *Sirmium* Pannoniæ Saviæ urbem, ita nobis referente Procopio, [a] *Gepedes*, inquit, *loca circa Singidunum*, (hodiè Segedin) *& Sirmium tenuerunt, intra verò & extra Istrum.* Hæc Procopius de statu Gepedarum sui temporis; puto quod ante illius tempora imperium suum ulterius

Gepedæ in Dacia.

Dacia Gothia & Gepidia dicta.

Gepedæ resistunt Hunnis.

Mors Attilæ.

Hunni debellantur à Gepedis.

Gepedæ circa Sirmium & Segedinum.

[a] lib. 2. de Gothis. [a] lib. 3. Histor. Vandal.

riùs Gepedæ extenderint. Sed neque tunc his oris contenti Gepedæ inhiârunt etiam Dalmatiæ, cujus majorem partem occupârunt, & exinde plurimas Romani Imperii Provincias depopulati sunt, graves denique facti ipsis Gothis, quorum multa loca possederunt, plerosque Roman. Imperatores eò adegerunt, ut illis annua stipendia, quæ donaria vocabant, dare debuerint, eodem Procopio attestante. c. l. *Gepedes*, inquit ille, *insuper Sirmium urbem & Dalmatiæ alias civitates majorem in partem præoccupantes tenebant, quas Imperator proximè à Gothis receperat: & Romanos, quos ibi deprehendunt, captivos abducunt; progrediendoque semper Romanum populantes Imperium, eaque de causa nulla his: de cætero Justinianus stipendia persolvebat, quæ antehac à Romanis accipere consueverunt.* Et iterum post pauca: *Gothi quondam Dacorum terras vectigales habebant, Gepedes omnes circa Istrum, utrinque fluvium sic habitabant; ut veriti Gothorum tunc vires, suos excedere terminos ne attentare quidem potuerint. Nunc verò Romanorum confœderati, quorum etsi studiosissimos dicant, sub amicitiæ societatisque nomine, in singulos annos, ut à præteritis quondam Imperatoribus, ita & absque te multa & egregia referunt dona.* Talia quoque habent *Legati Longobardorum* ad Imperatorem *Justinianum*, apud Procopium c. l. Hæc omnia, si ponderentur evincent, *Gepedas Dominos* fuisse ac possessores majoris partis *Hungariæ Slavoniæ Bosniæ, Dalmatiæ*: Eorumque potentiam tantam fuisse, ut Romani Imperatores ipsis annua stipendia sive donaria tribuere coacti fuerint.

Gepedæ accipiunt à Rom. Imperatoribus donaria.

Gepedæ in Dalmatia.

§. V.

De Expeditionibus Bellicis Gepedarum.

EX præcedentibus patet, non contemnendas fuisse excursiones Gepedarum bellicas. Inter quas celebriores videntur esse sequentes:

1. Contra *Vandalos*, in Dacia, quam tunc bellicosam regionem totaliter debellâsse, ex superioribus certum est.

2. Excursio fuit contra *Hunnos*, imprimis post Attilæ interitum, sub auspiciis Regis *Arderici*, quos tunc suis sedibus ejecerunt.

3. *Contra Herulos* sub Rege *Trapestyla*, tempore Imp. Anastasii, in superiori Pannonia, quod Lazius factum asserit A C. 541.

4. *Adversus Gothos*; quorum subditi olim & vectigales fuerunt, post verò abjecto servitutis jugo, multa loca Gothica occupârunt. Procop. c. l.

5. *Contra Romanos*, quorum terras aggressi *Dalmatiam*, aliasque Romanorum Provincias sui juris fecerunt, de quo Procopius c. l.

6. Expeditio fuit *pro Romanis contra Gothos*. Narseti auxilia non contemnenda ferentes sub Ducibus *Usdila* & *Aspada*. De quo citatus Procopius.

7. *Contra Longobardos*, sed Gepedibus fatalis fuit, Res ita accidit; Longobardi & Gepedæ, cum proximè sibi adhabitarent, hostes invicem facti sunt, Gepedis illi impares, eorum potentiam formidabant; qua-

quare cum soli resistere non valerent, missis oratoribus ad Imperatorem Justinianum auxilia obtinent. Scilicet 10000 Equitum Romanorum; à quibus uno vel altero prælio cum Gepedis inito, duce *Amalefrido* Romanorum præfecto, cui quoque assistebant Avares, Longobardi Gepedes totaliter debellârunt, qua de re Procopius[a] Paul. Diaconus.[b] Hac clade Gepedæ ita sunt diminuti, ut ab illo ampliùs tempore non habuerint Regem, sed vel Hunnis vel Longobardis subjecti manserint. *Gepedæ deleti*

§. VI.

Reges Gepedarum celebriores recensentur.

PRimus est *Fastidas* (pro hodierna dialecto Bastitis,) primus hic Gepedas in Daciam traduxit: *Reges Gepedarum.*

2. *Knivida.*
3. *Ovida.*
4. *Hildericus.*
5. *Gevericus*, rectius forsan *Jauvericus*, Domitor Vandalorum, quos, Rege ipsorum *Visumaro* cæso, ex Dacia profligavit.
6. *Ardericus*, floruit sub Attila, cujus filiam *Chrymehildem* in uxorem duxit. Is auxilio Gothorum in Pannonia, Hunnos post Attilæ exitum debellavit, terrarum in confiniis Poloniæ, Hungariæ & Moraviæ factus Princeps.
7. *Trapestyla Anastasio* imperante, contra *Feletheum* Herulorum Regem, feliciter pugnavit.
8. *Chorismundus* de quo Procopius lib. 3. belli Vandalici. Hic ab *Albuino* Longobardorum Rege victus.
9. *Turismundus.*
10. *Chunimundus* rupto fœdere cum Longobardis infeliciter pugnat.
11. *Thurismundus II.* ab Albuino Longobardorum Rege totaliter debellatus & proximè à sua electione.
12. *Usdrilas*, non amplius Rex sed *Princeps* reliquiarum Gepedicæ gentis, Romanis contra Gothos auxilio venit, teste Procop.
13. *Asbadas* strenuus Dux, Romanos contra Gothos, quorum Regem *Totilam* occidit, juvit, de quo Procopius.

CAPUT III.

De Burgundionibus Gente Gotho-Sarmaticâ.

AUthores, qui Gothorum gesta nobis calamo tradiderunt, de Burgundionibus ajunt, tanquam de populo Gothicæ originis vel juxta quosdam, confinitatis.

§. I.

a lib. 3. Hist. Goth. b lib. 1. ver. Longobard. c. 27.

§. I.

De vario apud Authores Nomine Burgundionum.

Burgundionum nomen variat.

BUrgundionum nomen iisdem Authoribus, qui de illis, maximè variat. *Plinio* [a] ut etiam *Paulo Diacono* in reb. gest. Longob. & præter hos *Jornandi* in rebus Gothicis, *Isidoro*, [b] *Orosio* [c] audiunt hoc nomine *Burgundiones*, *Ptolomæo*, [d] *Phrungundiones*, veniunt. *Olympiodoro* vocantur *Burguntiones*: *Zosimo* lib. 1. dicuntur *Burgondi*. *Agathiæ* lib. 5. *Burugundi*, quorum ille mentionem facit in Scythica Hunnorum gente. *Apud Marcellin.* lib. 18. & lib. 28. referuntur *Burgundi* & *Burgundii*: *Burgundios* quoque habet *Eumenius* in Genethliaco Maximiniani; apud Procopium [e] ut & Agathiam leguntur *Burguziones* & *Burgunziones*, Lazius lib. 11. putat esse dictos *Burgiones*. Glareanus verò [a] putat priùs esse vocatos *Bunguntos*: alii tandem *VVugundos* teste Cluverio. [b] Teutonibus dicuntur *Burgundier*. Sarmatis nostris, *Burgundii* & *Brungundi*.

§. II.

De Nominis Derivatione.

Derivatio Nominis Burgundionum.

UNde nomen gentis hujus derivandum, in hoc plerique disconveniunt Authores. A. *Burgis* id est Castellis Burgundiones nomen sumpsisse, tradunt Orosius. [c] Diaconus. [d] Isidorus. [e] quibus consentit Lazius, qui eos à *limitum Castellis*, quæ *Burgos* olim Teutones vocârunt, innotuisse ait, perque castella illa dispositos fuisse opinatur à Druso & Tiberio, tempore Augusti Imp. post subactam Germaniam interiorem. Sed hic Authorum sensus non videtur inniti talo, cum destituatur auctoritate Classicorum: potiùs contrarium elucet ex *Svetonio*, qui ubi agit de gentibus à Tiberio & Druso traductis, quorum ætate id factum perhibetur, nihil sanè de Castris meminit. Vocat autem ille *Sedes*, in quibus Sigambri cum Suevis fuerunt locati. Neque vocabulum *Burg* ubique notat castellum. Apud Sarmatas nonnisi sedem denotat ea vox: unde bona terrestria apud Gotho-Sarmatas potissimum in Prussia dicuntur hodiedum Burgwalka. Meo accedit sensui *Albericus* Orator apud Luitprandum [a] qui in Oratione in Hugonem Italiæ Tyrannum ita, *Ipsam* inquit, *nominis saltem Etymologiam respicite. Burgundiones ideò dictos, quoniam cum Romani, orbe devicto, ex gente hac captivos ducerent multos, constituerunt eis, ut extra urbem domos sustollerent: à quibus & paulo post à Romanis ob superbiam expulsi sunt. Et quoniam ipsi domorum congregationem, quæ muro non clauditur, Burgum vocant, quod est Burgo expulsi à Romanis appellati.* Ex his prudens colligat lector, Burgundiones non à castellis, quæ muro cincta sunt, sed alia de causa sic nuncupatos fuisse.

Dietzelii sensus de nomine Burgundionum.

Dietzelius pro ingenii sui facilitate deducit nomen è lingua Sarmatica, reflectendo ad Ptolomæi descriptionem *Phrungundiones*, aitque nomen hoc

a lib. 4. c. 14. b lib. 9. c. 2. & 4. c lib. 7. c. 31. d lib. 3. Geograp. c. 5. fol. 81. e lib. 1. Goth. a in Jul. Cæs. Com. 4. p. 110. b lib. 3. c. 36. c l. 7. c. 32. d lib. 11. e lib. 9. c. 2. & 4. a lib. 3. c. 12.

hoc purè Sarmaticum, esse ac denotare, *hominem pernicitate pedum valentem.* *Bhrungia* enim significat idem, quod *velociter* seu *cum impetu evolo* vel *velociter prodeo.* Quare *Bhrungundiones* sive pro hodierna dialecto *Bhrungunziones* veloces pedites denotabunt. Legimus verò apud Tacitum, quod populi ad Vistulam, ubi etiam Burgundiones habitârunt *mira pedum pernicitate* gavisi fuerint. Certè, quamvis hodie talia populorum ad Vistulam nomina minimè reperiantur; exinde tamen non sequitur, hos populos olim ibi non fuisse. *Sulodimistarum*, *Polexianorum*, *Siliorum*, *Crasinorum* nominibus præditos referunt Kadlubko, & Prussici Scriptores, quæ tamen nomina simul cum gente jam dudum perierunt: Certoque certius est, ea in Prussia olim fuisse. Idem Albericus modo mihi citatus, Burgundiones πρὸς φρόνησιν appellat *Gurguliones*, vel quòd ob superbiam toto gutture locuti fuerint, vel quòd edacitati, quæ per gulam exercetur, nimis indulserint. Utrumque vitium, & voracitatem & superbiam, Burgundiis acerbè satis prædictus Orator exprobravit, de quo Luisprandus. c. 1. *Gurguliones.*

§. III.

De Origine ac Sedibus Burgundionum.

ORiginis *Gothicæ Burgundiones* fuisse omnino censemus, cum Agathia [a] qui illos vocat γοτθικὸν ἔθνος. Id est *Gothicum genus*, probatque id ipsum Auctoritate Procopii & Plinii c. 1. Ille Vandalicos populos planè ad Gothos refert; hic Burgundiones expressè *Vindilorum* seu *Vandalorum* statuit. Consentiunt Strabo l. 7. Lazius in præfat. pn. 6. Extra dubium est, Gothis intermixtos habitâsse, ut & Alanis Vandalis, Gepedibus, Nuithonibus aliisque, quod videre est apud Blondum lib. 1. Rhenan. lib. 1. rer. Germanic. quare hos Burgundiones Cluverius [b] confines Gothorum & Herulorum facit; Jornandes vero Gepidis & Gothis, cum quibus in Daciam & Thraciam profectos esse tradit. Ammian. Marcel. [c] ponit eos in Germania, in confiniis Alemanniæ, easdemque cum Alemannis pro finibus concertare consuevisse: gloriari solitos fuisse, se esse Sobolem Romanam, quemadmodum Batavi quoque fecerunt, ostentatione quadam barbarica. Sidonius Apollin. inter *extremos septentrionales populos* eos numerat in Carmin. Paneg. ad Major. *Ptolomæus* illis assignat tractum terræ inter *Vistulam* & *Borysthinem.* Isidorus ad ann. 404. *Mari Balthico* vicinos ait: Refert enim de *Stilicone* Heneto, seu Gotho, quod contra *Rhadagusum Burgundiones Suevos Alanos & alias gentes Mari Balthico vicinas* evocaverit. Cluverius illis assignat partem Poloniæ, qua oppida *Gniesno*, *VVagrovicz*, *Rogasno*, *Usczie*, *Nakiel*, *Radziejow* & Lacus *Goplo* spectantur. Et convenire Burgundionibus hunc locum ex eo putat: quòd aliàs à Gothonibus conterminis bello peti non potuissent. Quicquid sit de locationibus hujus populi, verosimile ex convenientia Authorum mihi videtur benè locatos fuisse, & quidem in terris Sarmaticis: id quòd ex Nominibus, qui-

Burgundiones Gothicæ Originis.

Gepedæ confines Gothis, Herulis, Germanis.

Situs Burgundio. antiquo. in Sarmatia.

a lib. 5. b l. 7. c. 35. c lib. 28.

Burgundionum Rex Gendinus.

quibus Reges Summosque suos Sacerdotes vocare solebant: in primis patet, neque illa esse Theutonica, sed purè Sarmatica. Rex eorum *Gendinus*, pro quo quidam habent *Chendinum* alii *Hendinum*. Denotat enim vi nominis sui, qui *multis obnoxius discriminibus* fuit. Scilicet, ejus erat officii, à populo discrimina sub sui ipsius proprio discrimine, avertere ac depellere. Deducitur vox hæc à voce Gotho-Sarmatica *Gendinu*, quod significat *perdere*. Hinc *Gendinus* erat, quasi qui occupatus fuit in rebus perditionem afferentibus. Videtur nonnullis nomen hoc Gendinus descendere à voce Polonica *Sedzia* id est *Judex* S. commutato in G. quæ Commutatio literarum Sarmatis usitatissima. Sendinus vel Gendinus ergo erat, qui Judex populi liberè à sua gente electus. Summus Burgundionum Pontifex dictus est *Zinistas* aliis *Sinistas*. Hoc autem nomine vocati sunt majoris officii Sacerdotes in Kryveano olim Prussorum Imperio; hodiè verò audiunt *Incantatores* eodem nomine, cujus vocis derivatio procedit à verbo *Zinnu*, quod quidem est *scio* vel *cognosco*, quasi Pontificum fuerit omnia noscere & miro modo prænoscere. Ex hoc argumento alii dicti, *VVeidullei*, id est *Videntes* Polonis *VVidzcycy*. Quo nomine nonnisi *Sagæ* denotantur. Inde Germanicum apud Prussos *VVeidelen*, id est *incantare*.

Vox Gendinus quid significet?

Commutatio literarum G. & S. Sarmatis frequentissima.

Sacerdos Summus Burgundionum Zinistas.

Weidullei. Weidelen. German.

§. IV.

De Bellicis Migrationibus Burgundionum.

Burgundionum Migratio ad Rhenum.

EX his Sarmatæ oris Burgundiones ad *Rhenum* profecti, in ea parte Galliæ consederunt, quæ hodieque ab eorum nomine gemina dicitur Burgundia, Ducatus & Comitatus. Eorum migrationem ad ripam Rheni tradidit nobis Amm. Marcellinus lib. 18. qui eos ad Regionem, quæ *Capellatii* vel *Palas* nomen habet, ubi *terminales lapides Alemannorum & Burgundionum confinia distinguebant*, tempore *Valentiniani* Imperat. Rom. castra posuisse refert, de qua expeditione primævas terras, infectâ causâ repetebant. Quid nomine *Palas* indigitatur, fusè agit Cluverius [a] quo eruditum Lectorem remitto, cum nostri non sit propositi, evagari. Atque his oris contra Alemannos bella gesserunt, eorumque agros Burgundiones occupârunt. Inde *in Batavorum* terras demigrârunt, quos itidem devicisse Sidonius [b] testatur.

Migratio Burg. ad Batavos.

Belgam, Burgundio quem trux
Presserat, absolvis vinctum.

Eutropius [c] refert, Burgundionum plusquam *LXXX millia* armatorum ripæ Rheni fluv. insedisse. Tanta deinde potentia, tot viris viribusque freti, post Attilæ tempora, in *Sequanam* penetrârunt *Galliam*, ubi à Romanis sollicitati, primâ expeditione *Scotos*, Rom. Imperium invadentes represserunt. [d] Hujus Expeditionis Sidonius quoque meminit cit. Carmine his versibus:

Burg. Expeditio contra Scotos.

Gepe-

[a] lib. 3. Antiq. German. c. 36. p. 652. [b] In Carmine ad Avitani. [c] lib. 12. Rer. Rom. [d] Baron. ad Ann. 373.

Gepeda trux sequitur, Scotum Burgundio cogit.
Bellonothus, Rugus, Burgundio, Vesus, Ilites &c.

Secunda Expeditio Burgundiorum, qui jam Romanorum socii erant, contra *Hunnos*, quorum incursibus expositi fuêre. Bellabant cum iis feliciter: quare laudantur à Marcellino [a] quod *bellicosissimi* fuerint. Fortuna belli patuit, dum pauci plurimos noctu adorti Hunnos: (tria enim millia contra decem Hunnorum millia pugnârunt.) Victoriam secundo prælio consecuti sunt. Favit Marti Burgundico tunc repentina mors *Uptari* Hunnorum Regis, qui postquam se nimio expleverat cibo, medius ruptis visceribus solutus interiit. [b] Dubio post hæc Marte, bellum hoc cæptum feliciter, contra Hunnos gestum fuit. Neque enim semper apud Burgundos stetit Victoria, Hunnis unà cum Gothis Burgundionum Terras graviter invadentibus. Quare ut metu Hunnorum liberarentur, postquam acceperunt, Christianorum DEUM potentem esse, in Gallias profecti, Episcopos, ut se baptizarent Catholico ritu expetierunt. [c] Factum hoc tempore Valentiniani Imp. R. citatus inquit Auctor. Verùm Orosius [d] qui ante Valentinianum, scilicet tempore Honorii scripsit, suo tempore factos fuisse Catholicos refert. Hi associati itaque Gothis adversus Hunnos, in auxilium belli venêre *Aeio* in *Campis Cathalaunicis* constituto. B. Rhenan. [e] Tot bellorum exercitiis animosiores potentioresque effecti, *Galliæ* inhiârunt, in *Sequanos* & *Hedvos* progressi armis. Et sanè favore Martis victoriis amplum ibidem fundârunt imperium: nam & partem *vallis Pœninæ*, *Sedunos*, & quam *Sabaudiam* vocant, & Insuper *Lugdunum* ac *Viennam* aliasque civitates, quas omnes Burgundia olim complectebatur, occupârunt. His aucti viribus, insolentiores facti sunt, *motu* illo *famosissimo*, *omnium septentrionalium populorum*, (cujus meminit Joannes Damascenus in supplemento Eutrop. lib. 14.) contra Romanum Imperium, quo primi fere omnium, in Galliis bellum exorsi, Rege ac Duce *Gundarico*; sed quem *Aeius* bello tandem attrivit, quanquam supplicanti pacem donavit. Eo alludit Sidonius Epistol. ad Syagrium: ubi etiam admiratur, *Romanum hominem tam citò Germanicum Sermonem hausisse*, vocatque ipsum, *Novum Burgundionum Solonem, novum Amphionem, in cytharis sed trichordalibus temperandis.* Idem Epistola ad Lampridium:

Hic Burgundio Septipes frequenter
Flexo poplite supplicat quietem.

Sic Burgundiones à Romanis attritos *Gothi* denique penè exscindere; *Franci* omnino sibi delere statuerunt. [a] Cæterum Agathias c. l. r. Refert, Luitharium & Hildebertum Francos, magnis armatos copiis, in Burgundiam fuisse profectos, ubi Rege ipsorum *Gundarico*, unà cum uxore capto, toto Burgundiæ regno potiti sunt. Ab hoc tempore Principibus suis privati Burgundiones, Francorum Regibus paruerunt. A quibus postremò rescissi, suos iterùm Reges gentilitios habuêre: quorum ultimus

Burg. Exped. contra Hunnos

Victoria Burgundionum contra Hunnos. Uptarus Rex Hunnorum.

Burgundionum Conversio ad fidem Catholicam.

Burgundiones Socii Romanorum.

Burgundiorum Expeditio in Sequanos & Hedvos. in Gallia Burgundia Antiqua.

Burgundionum Imperium inclinat.

Burgundiones debellantur à Francis.

[a] lib. 28. [b] Socrat. lib. 7. c. 30. [c] Socrates l. 7. 30. [d] l. 1. c. 1. & lib. 7. c. ult. [e] lib. 1. Rer. Germ. [a] Eumenius in Genethliac. Maximiniani. Cassiodorus in Chron. Oros. l. 7. 30.

mus *Rudolphus*, cum nullos haberet liberos, *Conradi Romanorum Imperatori* diadema & Sceptrum cum omnimoda ejus Regni potestate submisit. Ex his patet, quod etsi Francorum Reges majorem regni Burgundiæ partem jure (potiùs vi) belli occupâssent, tamen Burgundia superior, quæ primò *Ducatus* prærogativâ insignita, postea in *Comitatus* angustiam redacta est, ad obsequium Imperatorum Germaniæ pertinuerit. Nam hi quoque *Reges* re *Arelatenses*. Id est *Burgundiæ* in scriptis titulis præferebant. *Cancellariumque Trevirensem Archi-Episcopum* per ejus ditionem alebant, quo adhuc titulo Trevirenses Electores gloriantur. Vid. Lazius c. 1. p. 768. Modò etiam hæc Magno *Ludovico*, Regi Galliarum paret, bello nupero cum Hispanis debellata.

Reges Arelatenses.

Burgundia tota modò Galliarum Regi paret.

§. V.

Catalogum Regum Burgundicorum exhibet. Proponuntur. 1. *Reges ad Vistulam in Sarmatica Germania.*

1. PRimi Regum, de quibus eruditus orbis novit, fuerunt, *Ancyla* & *Hermericus* filii *Athiulphi* Gothorum Regis, ejus scilicet, qui à ripa Vistulæ Gothos suos in Daciam traduxerat. Hi cum in terra Patria existerent, excursiones in Teutoniam plerasque fecerunt. Quos deinde in fidem accepit *Tiberius* Cœsar Eutropio attestante. Eos secuti referuntur hi.

2. *Hunimundus*,
3. *Turismundus*
4. *Valdrichus* & *Sigismundus*
5. *Bermundus*
6. *Valamyrus*
7. *VVindericus.* &c.

8. *Burgundionum Reges ad Rheni ripam.*

1. *Athanaricus* & *Gensericus* ad Rhenum consedisse dicuntur, quorum ille filiam *Glotharii*, neptem *Marcomyri* Francorum Regis, *Blysindam* Conjugem habuit. His successit filius *Athanarici Gundesolus*. Hic Rhenum omnem transgressus agros in *Hedvis* & *Sequanis* à Romanis desertos possedit, ad *fidem Christi conversus* operâ *Domitiani* Episcopi Gebennensis, *Rustici* Octodurensis & *Theodoti* Seduniensis dicitur. Eum excepit Frater *Gundiochus*, qui *Chilpericum*, *Godomarum*, *Godogisclum* filios post se reliquit. Hi cum in Galliis pedem fixissent, regni gubernacula obtiuerunt.

3. *Reges in Gallia Burgundiones.*

Chilpericus, aliis *Childericus* Rex Catholicus. Hic filiam *Crotohildem* Clodovæo Magno Galliarum Regi elocavit, insidiis fratris *Gundebandi*, una cum filia *Throna* ejusque fratribus interiit. *Gundebandus*, aliis *Gaudebodus* item *Kunobaudis*, qui ut se in Throno regni firmiùs collocaret,

caret, *Theodorici* Regis Gothorum in Italia filiam *Amalaſuentam* in uxorem duxit, ex qua *Gundamarum*, & *Sigismundum* ſuſcepit. Bello victus à Clodovæo Francorum Rege, Regnum reliquit fratri *Gundamaro* & alteri cuidam ex fratre nepoti *Flodomæo*, Fundatori S. Romani Cluniacenſis. &c.

Gundamarus I. tutorio nomine rexit Galliam usque ad annos pubertatis Gundamari 2. & Sigismundi.

Gundamarus II. bello potitus à Clodovæo vincitur & occiditur. Cui

Sigismundus frater ſucceſſit, *Princeps Chriſtianiſſimus*, Fundator plurimarum Eccleſiarum, item *Cœnobii Augunenſis* pro *trecentis Monachis*. Ex Oſtrogotha ſuſcepit *Siglandum* & *Gundabaudum*, à Francis deinde occiſus. Et ſic regimem Regni ad Francos rediiſſe dicitur. Vid. Laz. l. 11. Succeſſu tandem iterum ex poſteris Gundebaudi Burgundiorum Regis quidam rexerunt Galliam.

3. Reges Burgundiæ ex poſteritate Veterum Burgundiorum.

1. *Gerhardus Comes Roſſilonis* nepos *Gundabaudi* Burg. Reg. ex Trogone ſocero Hugonis, cujus filiam duxerat, in Regno Burgundiæ ſufficitur; acerrimè contra Carolum Calvum bella geſſit: pulſus ad poſtremum regno, ſeptem annis *Carbonariam* exercuit. Conſecutus deinde auxilio ſuorum regni habenas, ſtrenuè ſatis illas defendit, adeò ut adhuc de *audacia* ejus Proverbium apud Gallos extet: *Autour de dal & Dalyron, Vuandecourt & Mautabon, fuſt perdu Gerart de Ruſſylon. Undecim hic Monaſteria* fundâſſe dicitur. Vid. Lazius. c. l. Sine prole decedens reliquit, Burgundiam ex filia nepoti; is erat

2. *Falco*, qui à *Carolo Calvo* comitatus anguſtiis concluſus regno cedere coactus eſt. Hunc ſecutus eſt.

Rudolphus ex veterum Burgundiorum proſapia Comes, conſenſu Caroli Calvi, qui ipſum tantùm titulo *Ducis*, non Regis inſigniri voluit. Hic Rudolphus poſt fata Caroli nomen & Imperium Regis aſſumpſit, jugo Francorum excuſſo, hujus frater *Boſo*, poſt fata, ut putatur, donec adoleviſſet filius Regnum adminiſtravit.

Rudolphus II. hic amiſit Regiam dignitatem, infeliciter cum Francis bella promovens. Succeſſit illi filius:

Rudolphus III. Hic recuperavit Regnum & reliquit illud filio ſui nominis. Is erat

Rudolphus IV. qui ob vitæ Sanctimoniam Sanctorum numero adſcriptus reliquit filium Conradum V. qui poſt fata Rudolphi V. regnavit.

Rudolphus V. ex nepte Rudolphi Sancti, rexit Burgundiam vice Regis Tutor Conradi II. tunc impuberis.

Conradus II. feliciter regno præfuit. Huic ſucceſſit.

Conradus III. filius, poſt cujus fata.

Rudolphus VI. Hic ſe *Conrado II.* Imperatori Rom. ſubjecit. Et cum ſine liberis eſſet, regni diadema, cum Lancea Domini, cæteraque

Burgundiæ insignia *Henrico III. Imperat.* ante fata transmisit. Post cujus tamen fata electus videtur in Regem *Gundisolus* quidam, qui jam tempore Rudolphi I regni habenas tenuisse putatur ab Authoribus. Hunc secutus est ultimus ex Burgundionibus veteribus Rex.

Joannes dubium Rudolphi ne an Gundisoli filius. Post hujus fata tres filii avitum inter se partiti Regnum, titulum legium ac dignitatem amiserunt, ex quorum posteris variis exstitere Reguli ac Comites de quibus Laz. c. 1. lib. 11.

CAPUT IV.

De Herulis.

FAmosissima Authoribus Romanis & Orbi ferè universo fuit Herulorum gens, Gothorum non contemnenda pars.

§. I.

De Herulorum Nomine, ejusque Derivatione.

Nomen Herulorum variat.

HOrum *Nomen* variat. Scribuntur plerique *Heruli* & *Eruli*. Zonaræ in Justiniano *Heluri*. Nonnullis Authoribus nomine *Henetorum* veniunt. Sic *Stylico* Gothus dicitur, Henetus & Herulus à Classicis Auctoribus. Recentioribus sunt *VVerule*, qui iidem cum *Vandalis*, seu prout Teutones loqui amant, *Vendis* populus censetur. Cluverius lib. 3. c. 35. *Lemovios* priùs dictos fuisse sentit. *Unde Herulorum nomen* veniat? non constat. Sunt qui à vocabulo *Heel* oppidi in peninsula ante Vistulæ ostium occidentale siti, derivant, à quo fortè loco, *Heelii* dicti, ex quo Græci postmodùm fecere nomen *Heluri*. Cluver. l. 3. c. 35. Zonaras in Justinian. Alii id nominis non quidem ad Heeli oppidi nomen, sed ad Græcam vocem ἕλη, quæ *paludes* significat, alludentes, inde Helures deducunt. Derivatio hæc niti videtur auctoritate Jornandis qui simul causam affert hanc illius. *Prædicta gens*, inquit, *Ablavio Historico referente juxta Mœotidis paludes habitat, in locis Stagnatilibus, quæ Græci Hele vocant inde Heruli,* (fortè Heluri per transpositionem literarum) *nominati sunt.* Cluv. c. l. Sunt, qui putant dictos esse à voce Gothica *Ereli*, quæ *accipitrem* & *aquilam* denotat, sic dictos quod instar prædictarum volucrum veloces fuerint. Eorum velocitatem, hujusque causam, insinuant nobis Auctores, in primis Jornandes qui ita de illis: *Herulorum gens*, inquit, *quantò velox, eò amplius superbissima. Nulla siquidem gens, quæ non levem armaturam, in acie sua ex ipsis elegerit.* Idem tribuit eis Sidonius Carm. VII.

Derivatio nominis Heruli.

--- --- --- *præstat*
Cursu Herulus, Hunnus jaculis, Francusque natatu.

Alii à vocabulo *Eris*, quod *agnum* denotat, Herulorum nomen deducunt, eorum simplicitatem arguentes. Quidam dictos dicunt *Herulos* seu

Eru-

Erulos, quasi *Arulos*, id est *aratores*, *ab ariu.* quod *arare* significat. Nomen autem *VVerulorum* volunt quidem idem esse, quod Herulorum, quod Sarmaticis populis in usu frequentissimum sit, Vocibus addere v. vel. w. Sic: *Apri* fluv. nomen audit modò *VVieprz* Polonis, *Oduga* Cauda Prussis Nadravis, Zamogetis est *Woduga*. Cæterum vox hæc *Weruli* videtur descendere à verbo *Waru* id est expello, compello, quasi *Waruli* Sweruli nomen ex eo acceperint, quod ad Expeditiones bellicas, vel ad alia servitia compulsi fuerint. In hac sententiarum varietate liberum relinquo cuique sensum. Mihi præ aliis placet illa à velocitate deducta derivatio, Herulorum scil. à vocabulo erelis aquilam denotante. Quanquam non improbo sensum Adm. R. Patr. Studaicii. S. J. qui putat Herulos sic à Romanis dictos esse, quod essent parvi Domini, vel Principes; diminuta voce ab Herus id est Dominus. Scilicet Parvum illorum regimen & Dominium Romanis denotantibus. Nisi quis dixerit Hariolos olim dictos esse ab iisdem latinis quod frequentes essent in hac gente harioli & haruspicia. H. J. Cæterum in nonnullis Taciti Exemplaribus prō voce Heruli invenitur vox Neruli. Num studio an errore librarii ita sit scripta, non facilè dixerim. Mihi certè non inconveniens videtur Herulos hos dictos esse antiquitus Nerulos. Scilicet apud Veteres Gothos sic vocabantur insulani. Et hodiedum apud Zamogethas, Nadravos, Zalavonos, illi qui in Insulis & peninsulis habitant sic dicuntur. à vocabulo *Neria*, quod *Insulam, seu ex aqua emergentem terram* significat. Sic illæ Prussicæ Insulæ ad Mare Balthicum *Neriæ* audiunt, Vid. Dysip. in Chron. Pruss. part. 3. quarum altera *Recens*, altera *Curonica Neria* vocatur. Hoc Neriæ vocabulum Teutones, Prussiæ linguæ ignari, corruptè efferunt, **die Nehrung** ad suum, peregrinum hoc vocabulum trahentes idioma. Confirmor in hoc sensu; quia teste Procopio Regia Herulorum Stirps avitus in Insula quadam possessiones antiquitus habuit. de quo in seqq:

§. II.

De Origine & Genuina Herulorum Patria.

Jornandis Sensus de Patria Herulorum.

JOrnandes suo imbutus sensu, ex sua populorum vagina, nempe *Scanzia*, quam vulgò Schoniam vocant, deducit Herulos; quanquam id sibi satis non constat. Mox enim eodem ex *Palude Moeotide*, aut ex lo-locis stagnantibus ad Mœotin, mox ex aliis innominatis locis, Scanzianis tamen, ut videtur, derivat. Ita ille [a]: *Sunt*, inquit, *ex his Ostrogothæ, Raumaricæ, Raugnaritii, Fimii mitissimi, Scanziæ cultoribus omnibus mitiores: nec non & pares eorum Vinoviloth, Svetidi, Cogeni in hac gente reliquis corpore eminentiores: quamvis & Dani ex ipsorum Stirpe progressi, Herulos propriis sedibus expulerunt. Qui inter omnes Scanziæ nationes nomen sibi ob nimiam proceritatem affectant præcipuum. Sunt quoque & illorum positurâ Granii, Aganziæ, Unixæ, Etelrugi, Achrochyrini, quibus non ante omnes, sed ante multos annos Rodulphi Rex fuit: qui contem-*

[a] libr. de Tempor. & Regnor. Successionibus.

contemptu proprii regni ad Theodorici Gothorum Regis gremium convolavit, & ut desiderabat, invenit. De hoc Rodulpho meminit P. Diaconus [a] quod in Rugilandia sit à *Tatone* Longobardorum Rege victus. Videtur hic Auctor statuere Patriam Herulorum ad hanc Scanziæ partem, quæ est ad *Mare Balthicum*, in quo est *Rugilandia.* Ab eo tamen diversus esse videtur *Procopius* Græcus Auctor, in Historia Gothor. qui Herulos ex Insula *Thule* deducit. Verba illius sunt: *Heruli fuerunt intemperatiâ & levitate nullis uspiam hominum leviores. Jamque eos facti pigebat, nec sine Principe esse, nec sine Duce ad bellum vitam ducere, eos posse apertius affirmabant; itaque cum multum & sæpè eâ de re consultassent, præstare id omnibus ipsum è Thule Insula aliquem sibi regio ex genere confestim excirent, qui his imperaret. &c.* Et post pauca inquit: *Nunc vero Herulorum è gente, qui apud Romanos sibi, ut diximus paruerunt, qui Regis cæde patrata, à Primoribus quibusdam ad Thulem Insulam mittunt: qui diligenter pervestigando ad se domum deducerent, si quem fortè regio ex sanguine oriundum ea in Insula reperirent. Tum illi, ubi eò est perventum, plerosque comperiunt, regii generis homines ibi adesse. E quibus uno duntaxat, qui sibi perplacuisset, delecto ac secum deducto revertebantur. Sed qui fortè deducebatur, morbo correptus emoritur. Unde rursus Eruli insulam repetunt, & alterum quendam* Datin *nomine secum abducunt. Hunc* Aordus *Germanus frater, & ex Erulis, qui Thulis erant, juvenes ducenti sequuntur. Longas igitur in itinere faciendo moras trahentibus, Erulos qui ad Thulem Insulam nuncios miserant, cogitatio subiit, nullo suo ex commodo se facturos, si Justiniano invito ex Thule principem sibi exciverint. Unde confestim Byzantium mittunt, Imperatorem precatum, Ducem quem mallet sibi ut traderet: tum ille Herulum his quempiam Byzantii diu versatum, mox mittit,* Schwart *nomine.* Hisce produntur nobis sequentia. 1. Herulos qui cum Gothis Romani Imperii fines ingressi sunt, primùm consedisse in Insula Thule. 2. Regiam illorum Stirpem ibi permansisse. 3. Ad Oceanum, quo nomine veterum mare Balthicum intelligendum, de quo lib. 1. resedisse. 4. Inde ad Thraciam multas fecisse migrationes. 5. Conterminos Slavinis fuisse, quos Jornandes viselatenus habitâsse dicit. 6. In exteris Provinciis durâsse à tempore Anastasii Imp. Rom. ad usque Justiniani Imperium. 7. à Romanis Imperatoribus arcessisse Reges, tempore scil. Justiniani Imperat. Romanor.

Rodulphus Rex Herulorum.

Herulorum Patria ad Mare Balthicum.

Insula Thuole.

§. III.

De Insula Thule, Herulorum Patria Sede.

QUandoquidem prima Herulorum Sedes fuit Thule, ideò de hac hic longiùs agendum venit propter Authorum diversitatem quoad illius nomen, situm. &c.

1. *Pro-*

a lib. 1. Hist. Longob. c. 19. & 20.

I. *Proponuntur aliorum & propria Auctoris sententia de Nomine hoc, ac Derivatione illius.*

Quoad nomen hujus Insulæ, multùm inter se Authores variant. Communiter tamen scribitur *Thule*. Ita Virgil. l. i. Georg.

--- *Tibi serviat ultima Thule.*

Similiter *Juvenalis* Satyr. 15. *Statius* Sylv. l. 5. *Solinus*, *Strabo*, *Ptolomæus*, *Claudianus*. *Arnobius* lib. 6. adversus Gentes habet *Thyle*. apud *Æthicum* audit *Tille* & *Tile*. *Prior*, quia communior, aliaque de Causa mihi præ cæteris rectior videtur denominatio. Unde nomen derivandum sit? itidem per Auctores non constat. Quidam à *Tille* Svetico vel Norvegico vocabulo deducere allaborant. Sic Hermannides in Dania, Norveg. p. 70. seq. quare per Thule intelligit *Tilemarck*, qui Norvegici Regni tractus est. Reinerus Reineccius, citante Hermannide c. l. p. 73. à Saxonica veteri dictione *Telle*, quæ *limitem* significat, dictum putat, quòd scilicet Septentrionis & Occidentis limes sit. *Suidas* derivat à *Thule* Ægyptiorum Rege. Isidorus à *Sole*; quo argumento? non apparet. Alii à Gothico Vocabulo *Tyle*, quod *Silentium* connotat, derivant, quod nempe Thule locus sit incognitus, de quo silendum est. Sed ludere mihi Authores videntur merâ vocis allusione an illudentes? Nobis de voce hac is est sensus. (1.) Non fuisse Insulam aliquam quæ proprio nomine dicta sit Thule. Probatur auctoritate tum *Synesii*, qui teste Cambdeno de Insulis Brittanicis omninò dubitavit, an Thule scil. Insula aliqua, quæ tali nomine gauderet, fuerit; tum *Gyraldi*, qui asserere non est veritus Thulem nunquam ullibi apparuisse. (2.) *Derivationem* tamen nominis, cum Insula ista, quam Thulem vocant, Gothici sanguinis Regulos hæreditarios adoraverit, ibique illis sedem concesserit antiquitas, non nisi ex lingua, quæ Gothicis populis nativa fuit, petendam esse censemus. Vox autem hæc mihi omninò videtur esse Gothica, in quorum lingua vox *Tuole*, *longam distentiam* denotat. Quæsiti olim sæpius Heruli, quorsùm abituri sint, ut Regem sibi asciscant: Responderunt *Touli abituros*. id est *procul in longè dissitam regionem*. Et hoc sensu plerumque vocabulum hoc apud Authores invenitur. Sic Virgilius: *Tibi serviat ultima Thule*. id est *remotissimus quisque*. Inde complures quoque Veterum Thulæ. Poetæ nomen hoc pro lubitu regionibus parùm cognitis ac potissimum ad boream sitis imponunt, sicut cum de Regionibus longè dissitis ad Orientem loquuntur more suo ad Indos Gangen & Hydaspin excurrunt. Conf. Hornius in Originibus Americæ l. 3. c. 6. Accidit verò sæpe, ut ab errore referentis nomina regiones accipiant, quæ ipsis nunquam ab incolis datæ sunt. Ita Regnum Americæ primarium, *Peru*, vocatum est à piscatore quodam, qui de nomine Patriæ suæ, unde venerit, quæsitus, proprium suum reddidit nomen, quod advenæ Hispani terræ isti applicuerunt. Et quamvis nullam fuisse Thulem Insulam ex Sinesio & Gyraldo supra dixerimus; hanc tamen regionem, quam Thulem Procopius vocat, ex qua Heruli suos Regulos asciverunt, reverâ exstitisse, Iusulamque vel Peninsulam, licet alio nomine

Nomen Thule variat.

Derivatio nominis Thule ex lingua Gothica. à voce Tuole

Multæ Thulæ Veterum.

Unde nomen Peru?

ab incolis vocatam, fuisse, certò certius est. Verùm ubi situs ille locus fuerit, maximè inter Authores discrepat.

2. *Proponuntur Authorum Sententiæ de situ hujus Insulæ.*

Situs Thules ex mente Pytheæ & aliorum.

Primus, qui nomen & situm Insulæ hujus retulit, fuit *Pytheas* Massiliensis, homo Græcus, qui omnem Europæ septentrionalis oceanum se enavigâsse, hancque Insulam versus septentrionem 6. dierum navigatione à Britannia sitam vicinamque congelato mari esse scripto prodidit, cui tamen *Strabo* lib. I. II. & IV. omnem fidem derogat solâ, ut putat Hornius, clarissimi viri invidiâ, ideo quòd *qui Hyernen*, inquit citatus Strabo, *Britanicam Insulam viderunt, nihil de Thule dicant.* Consentire videntur illi Polybius & Erathostenes, videatur Hermannides c. l. Solinus verò c. 25. Thulen viciniorem facit Brittaniæ scil. circa Brittaniam. *Multæ*, inquit, *& aliæ circa Brittaniam Insulæ, è quibus Thule ultima.* Tacitus in vita Agricolæ versus septentrionem ultra Orcadas eam ponit. Verba adscribo: *Hanc oram novissimi tunc primum*, (sub Domitiano) *Romana Classis circumvecta, Insulam esse Britaniam affirmavit; ac simul incognitas ad id tempus Insulas, quas Orcadas vocant, invenit, domuitque, dispecta est & Thyle; quam hactenus nix & hyems abdebat. Sed mare pigrum & grave remigantibus perhibent, ne ventis quidem proinde attolli: Credo quod rariores terræ montesque causa & materia tempestatum; & profunda moles continui maris tardius impellitur.* Mela [a] dicit Thulen *Belgarum littori oppositam.* Plinius lib. 4. c. 16. Brittanicis eam annumerat Insulis, nec tamen procul à mari Chronio, vixque diei navigatione à Nerigone distare, ultimamque esse inter Electridas, seu succiniferas Insulas. Chronium Mare autem ipsi non est congelatum illud, quod Hecatæus *Amalchium*; Philemon *Morimausam* seu mortuum mare vocavit, quod se tendit usque ad Promontorium *Rubeas*, sed quod ultra extenditur. Promontorium autem Rubeas putat *Cluverius* esse promontorium, quod nunc vocamus *Nordkin*, adeoque juxta hujus sensum versus septentrionem & Orientem Thulem sitam fuisse credendum esset. Isidorus lib. 14. Orig. c. 6. Thulem ultimam oceani Insulam, inter Septentrionalem & Occidentalem plagam ultra Britaniam sitam esse refert. Aliter à prædictis sentit *Jornandes*, qui Thulem ponit non ad Septentrionalem sed in ultimo *Occidentalis plagæ terminio.* Verba insulati Auctoris sunt: *Habet & in ultimo plagæ Occidentalis aliam Insulam, nomine Thylen, de qua Mantuanus: Tibi serviat ultima Thyle. Habet quoque is ipse immensum pelagus in parte Arctoa.* id est *Septentrionali, amplam Insulam nomine Scanziam. Ptolomæus* 62. & 63. latitudinis gradu Insulæ hujus situm definit. *Thules Magnitudinem* Procopius [a] ita nobis proponit: *Thule multò maxima est, nam decuplo maior Britannia, à qua longius abest versus septentrionem. Fertilitatem* illius Solinus c. l. ita describit: *Thule larga est, & diutina pomana copiosa Qui illic habitant, principio veris inter pecudes pabulis vivunt: deinde lacte: in hyemem*

1. Solini. *2. Taciti.* *3. Melæ.* *4. Plinii.* *Thule non procul à Nerigone.* *Promontorium Rubeas quid sit, ex mente Cluverii.* *5. Isidori.* *6. Jornandis.* *7. Ptolomæi.* *8. Procopii.* *Magnitudo Thuoles.* *Fertilitas Thuoles.* *9. Solini.*

[a] lib. 3. c. 6. [a] lib. 2. Goth.

mem conferunt arborum fructus. &c. Ex his diversis Authorum sententiis arduum est verum situm Insulæ hujus indagare, magis arduum denominare quænam illa sit, in quo maximè etiam variant Authores.

3. *Proponuntur Authorum Sensa, quænam sit & ubi locorum hæc Insula Thule.*

Adamus Bremensis putat esse *Islandiam.* Cui consentiunt plurimi Geographorum, *Mercator, Cluverius, Pontanus* & cæteri; eò permoti, quod plurima Islandiæ competant, quæ veteres de Thule tradiderunt. Scilic. Ultra Thulem esse mare pigrum & mortuum; unius diei navigatione tantum abesse à Nerigon id est Norwegiam &c. E contra sunt, qui negant Thulem esse Islandiam. Ex his est *Dithmarus Blefkenius* asserens ac defendens, Ptolomæum eo loco non statuisse Thulem, quo est Islandia. Ei consentiunt *Angerinus* lib. 1. Crymogeæ suæ c. 2. *Saxo Grammaticus, Crantzius, Peucerus.* Cambdenus dicit esse *Schetlandiam* Insulam Scotiæ & Islandiæ situ suo interpositam. *Hermannidi* nomine Thyle venit tractus terræ in Regno Norwegico, qui dicitur *Tilemarck.* Putatque illam definitionem latitudinis & longitudinis, quam dedit ille Ptolomæus Insulæ Thyle, rectè convenire regioni. *Ortelius* Thulen putat esse *Scandinaviam*, in qua nimirum reperire est, Tilemarck Provinciam regni Norwegici, cujus nomen ad voce Thyle alludit. Probare id nititur auctoritate Ptolomæi, qui eandem longitudinem & latitudinem quæ illæ Thulæ assignat, huic Provinciæ attribuit. Videtur huic aliquatenus sententiæ favere ipse Procopius, qui certè non Islandiam sed aliam quandam Insulam per Thulen videtur intelligere. Inter hos sententiarum fluctus tuto navigare portumque invenire, vix mihi facilè est. Quæ tamen in tam dubiis obscurisque rebus mea sit sententia salva auctoritate aliorum, libertate sentiendi aliorum, hisce expono.

An Thule sit Islandia.

An sit Schetlandia?

An Tilemarck Norwegiæ.

An Scandinavia?

4. *Refelluntur proposita Authorum Sensa.*

Thulæ, quam vocem mare esse Gothicam Insulam initio docuimus assignandus videtur locus à Gothia non diversus, maximè quod in se continuerit Gothici sanguinis regulos, eorumque fuerit ab antiquo residentia hæreditaria. Quare non possumus 1. eam ad Brittanicas referre Insulas, nisi eo fortassis sensu, quo incognitæ olim barbarorum Insulæ nomine Brittanicarum veteribus venerunt. *Satis* (inquit Cluverius,) [a] *constat Plinii ævo, barbaras gentes, quasi peculiari vocabulo dictos fuisse maximè Germanos & nonnunquam Brittannos.* Scilicet qui ex mediterraneis locis venerunt, *Germani*, qui vero ex Insulis incognitis *Britanni* dicebantur. Cæterum mihi certum est, nullam inter Brittanicas Insulas neque olim neque hodie Thules nomine gaudere Insulam, & quidem quæ tantum diei navigatione ab Insula Nerigon distet. Tum quod nativa Brittanorum lingua Teutonica fuerit, Slavonica Herulorum, de quo alibi. Tum quod Thule antiquis habita sit *Insula decuplo major Britannicâ* teste Procopio lib. 2. Neque 2. dicimus fuisse Islandiam, uti contendunt cum Cluverio viri aliàs doctissimi. (1) Thule cum unius diei

Thulæ Ins. referendo ad Gothiam.

Non ad Brittanicas Insulas referenda est Thulæ.

Brittanorum nomen barbarum antiquis.

Thule decuplo major Brittaniâ.

Thule non est Islandia.

a lib. 1. Germ. Ant. c. 7. p. 127.

diei tantum navigatione, quo ſupr. diximus, remota fuerit à Nerigon Inſula ſeu Norvegia. Quis adeò velox fuit nauta, qui una die ex Norvegia Islandiam usque navigaverit, vel quis modo navigare ſibi præſumat. Certè Plinii ævo horum barbarorum navigia nimis fuere exilia, quia ex viminibus & corio conſarcinata, unde nec eum curſum, quam hodiernæ naves tentat, conſequi potuerunt. Benè ſi ponderetur ſitus; quem Plinius tribuit Thulæ, nimirum in *mari Chronio* tanto abſurdius erit Thulen conſtituere Islandiam. Certè ex mente Cluverii *Chronium* mare eſt ultra promontorium *Rubeas*, quod modò *Nordkin* appellatur. Nimirum *Mare Chronium* eſt illud mare ſub ipſo polo intra circulum Arcticum comprehenſum; quo ſitu Europæ ſimul Aſiæque & Americæ partes Septentrionales abluit. Jam quis unquam in uno die tantum iter, quod eſt è Chronio mari in Islandiam usque ad trecenta & ultra milliaria abſolvit? (2.) Thule antiqua habita eſt Inſula decuplo major Brittaniâ, de quo ſupra. E contra Islandia quam minorem longè eſſe Brittaniâ & tabulæ teſtantur Geographicæ & relatio noſtrorum recens navigantium. (3.) Thule Solino larga eſt, & diutina pomona copioſa. Ubi verò in Islandia Pomona, in qua vix betulæ creſcunt, ubi tanta lignorum penuria, ut in ſpeluncis incolæ habitare tugurioque non ex trabibus vel aſſeribus ſed ex *Piſcium* ſpinis teſte *Henrico Dunker* im See-Atlas pm. 15. fabricare neceſſe habeant. (4.) Sibi ipſi citatus hìc Cluverius contradicere videtur. Herulorum enim primam ad genuinam ſedem facit ad Viſtulæ oſtia, ubi Gothis contermini fuerunt, id quod ex Procopio lib. 2. Goth. ipſi conſtitit retulitq; ipſe Germ. antiq. lib. 3. c. 35. pm. 648. Thule autem Procopiana vera fuit Herulorum patria quomodo Thulen, Islandiam facit procul ab oſtiis Viſtulæ diſſitam. Neque valet, quòd videatur aliquatenus Ptolomæana Thules deſcriptio convenire Islandiæ quoad ſitum. Scimus in multis erraſſe Ptolomæum, neque de his longè diſſitis oris rectè judicare potuiſſe, qui in Peluſio viciniſque reſidentiæ ſuæ locis exaravit. Videatur Cluv. c. l. it. Ortelius, qui ex deſcriptione Ptolomæi Thulem Scandiam eſſe, graphicè ſatis deſcribit, proque ſuo ſenſu Procopium alioſque Authores fruſtra vendicat. De quo proximè infra. Non 3. Inſula ultra Orcades ſita. Auctoritas Taciti ultra Orcades Inſulas, Thulen ſtatuentis non convincit. Cum enim Romana Claſſis ultra has Inſulas & *Schetlandicas* provecta non fuerit, putârunt antiqui Inſularum omnium ultimam eſſe Thulem. (4.) Non placet Ortelii, de quo ſupra, ſententia qui emendicata non ſatis feliciter auctoritate Procopii nixus per Thulen intelligit Scandiam; ſeu regna illa Sueco-Norvegica. Nam 1. quod hæc Regna Thulæ Inſulæ juxta Ptolomæi deſcriptionem minimè conveniant fuſè deducit Cluverius l. 3. c. 39. 2. adverſatur Mela cum Thulen belgarum litori oppoſitam dicat. Juxta illum Thule Scandia curia Svetica nullatenus erit.

Antiquorum Navigia qualia? — *Chronium Mare Plinii.* — *Islandia minor Brittania.* — *Islandorum tuguria.* — *Heruli ad Viſtulæ oſtia.* — *Error Ptolomæi.* — *Nec Inſulæ Schetlandicæ.* — *Thule non eſt Scandia.*

5. *Præſupponuntur quædam de hac Inſula, ad majorem ſitus locique illius intelligentiam.*

Præſupponit Auctor.

Meam priusquam opinionem afferam præſuppono. 1. Veteres nomi-

nomina Insulæ & Peninsulæ promiscuè usurpâsse. Ita Scandia, quæ Peninsula est veteribus Insula audiit, Balthia similiter Insula habetur, quæ potiùs Peninsula est.

1. Nomina Insulæ & Peninsulæ promiscuè apud Veteres fuisse usurpata.

2. Has oras ad Mare sitas Balthicum, Romanis etiam Seculo IV. haud benè fuisse cognitas: aliàs Procopius Auctor satis curiosus locum nobis certiùs designâsset, quòd tamen minimè fecit.

2. Oras ad Mare Balthicū Veteribus non fuisse cognitas.

3. Herulos Slavicæ & Gothicæ Originis gentem fuisse, id quod ex Zonara in Gallieno patet, qui expressè Herulos Gothorum partem nominat. Sozimus lib. 1. Herulorum terram ad Sarmatiam refert, Suidas verò eos ad Tyram vel potius ultra Tyram collocat. Hoc sensu veteribus audiunt viribus primi barborum, locis ultimi. Præterea Gothorum Reges sub imperio suo habuerunt Herulos populis suis immixtos, quibus Gothisque unà Heruli quandoque imperabant. Sic Odoaur fuit Rex Gothorum, cum tamen dicatur Herulus.

3. Herulos Slavicam gentem fuisse.

4. Herulorum sedem genuinam, ad Mare Balthicum, quæ & Gothorum prima ac genuina fuit Patria, fuisse. Atquæ hæc est communissima Geographorum sententia. Videatur Cluv. c. l. Quod autem insuper patet ex bellis Herulorum gestis cum Langobardis vicinis suis, quos cum Herulis in Rugilandia habitâsse testatur P. Diaconus lib. 1. Hist. Longob. c. 12. & 20. Otto Frisingensis lib. 4 Chron. c. 30. meminit Odoacri Regis Rugorum & Herulorum. Procopius lib. 3. Herulos dicit Gepidis in patriis oris considentibus proximos fuisse: Gepidas autem ad Vistulam habitâsse superius demonstratum est.

4. Herulorum sedem ad Mare Balthicum fuisse.

5. Tandem populos populorumque loca, quod priùs innuimus, etiam nunc tanquam indubitatum supponimus, aliena sæpiùs sortiri nomina ex mala referentium informatione vel aliis de causis.

5. Populos locaq; nomina aliena sæpiùs Sortiri ex mala referentis informatione.

6. *Proponitur Auctoris Sententia.*

Hisce præsuppositis sentio: Thulen esse nostram Balthiam, quæ antiquitus dicta quoque est Basilia, à Græcis fortè sic appellata, quod sit regio βασιλέων, id est Regulorum, sive Herulorum, ad sinum Venedarum sive Benedarum, (pro hodierna dialecto Zalovonum. Paneitatarum id est Herulorum,) sita. Tractus Balthiæ Terræ non modò in se continet Meclenburgum, Rugiam, Pomeraniam, Cassubiam, sed & ultra Prussiam Samogethiam, Curoniam, Livoniam extenditur. Probatur assertio argumentis 5. quorum 1 est. Situs Balthiæ, seu terrarum, quas illa continet, maximè convenit situi, quem Pytheas accuratissimus Græcorum Geographus Thule tribuit. Dicit enim 6. dierum navigatione à Brittania distare illam. Vid. Strab. l. 1. Et certè totidem diebus spatium hoc quod est Balthiam inter & Brittaniam enavigatum sæpiùs fuisse experientiâ constat. 2. Convenit situs terrarum Balthiæ situi, quem posuit Plinius c. l. quia non procul à mari Chronio Thulem collocat orientem versùs. 3. Convenit magnitudo illius, magnitudini quam Thulæ Ptolomæus tribuit, dum illam longè majorem Brittaniâ esse asserit. Et sanè supradictas regiones ad littora maris Balthici, ut & in continenti terrâ positas, longè majorem terræ tractum comprehendere, quam com-

Thule est Balthia cur dicta Basilea.

Situs Balthiæ.

prehendat Brittania, evidens est. 4. Convenit cum Solini descriptione, qui Insulæ huic tribuit pomonæ fertilitatem, quæ certè in hoc terræ tractu multùm commendabilis est. 5. Inprimis favere videtur Plinius c. l. qui non alias præterquam has à nobis nominatas oras videtur attribuere Thulæ. Postquam enim Brittaniam ejusque vicinas Insulas descripsisset, sparsarum meminit quoque *Glessariarum* Insularum, in Germanico mari, quarum ultimam dicit esse Thulen. Verba Auctoris refero: *Sunt autem hic XL Millia passuum Orcadas modicis inter se discretæ spaciis. Septem Acmodæ & triginta Hæbudes. Et inter hiberniam & Britanniam Mona, Menapia, Ricnea, Vectis, Silinas, audros; infra verò, siambis & axantos. Et ab adverso in Germanicum mare sparsæ gleslariæ, quas electrides græci recentiores appellavere, quòd ibi electrum nasceretur. Ultima omnium quæ memorantnr Thule.* Fatemur quidem Plinium horum locorum confusam, non accuratam habuisse notitiam, adeoque per Insulas illas sparsas videri illum intelligere *Insulas ante Friscam*, *Jutiam*, *Holsatiam*, anteque *ostia Albis* jacentes. Sed cum ibi *electrum* id est *Succinum* nunquam natum sit, quanquam ab Insulanis nautis in Gallicas & Italicas oras aliunde advehi potuerit: necesse est per illas sparsas Insulas illum non intellexisse veras succiniferas Insulas, sed potius illas, quæ ante Glessarias Insulas jacent, vel potiùs, quæ sitæ in plaga cœli illa, qua ad succiniferas terras progressus fit orientem versùs. Illarum terrarum in illa cœli plaga dicit ille ultimam esse Thulem, scilicet prætereundo Orientem versùs supradictas Insulas & Codonaniam, quæ fuerunt Romanis cognita in mare Balthicum. In hoc autem mari Insulas Glessarias collocare debuit Plinius qui lib. 37. unius Insulæ Glessariæ meminit succini dominæ, per quam videtur nostram Thulem intelligere, utpote quæ ultima est Insularum illarum unde nautæ cum glessum illud seu succinum in Romanas oras adveherent, ob mercaturam hanc succinariam succinariæ seu glessariæ Insulæ audierunt. Ultra verò hanc genuinam Succini matrem Balthiam, cujus principalior pars Samia fuit, non dari aliam tantæque magnitudinis Insulam seu Peninsulam succini feracem certò certius est. Atque in his locis constituit Plinius *Nerigon* Insulam, sicut & *Mare Chronium*. Quid autem hæc sint, adhuc in dubio res manet. Nos sententiæ Cluverii atque illius sequacium in præsenti non subscribimus, utpote fallibili ac maximè incerto nixæ fundamento. Plinius quoque horum locorum maximè dubiam habuit notitiam; relata retulit, quæ ab incerto auctore accepit, incerta. In quibusdam, sed potissimum in his tam obscuris tamque dissitis oris nimis credulus deprehenditur vir alioquin admirandæ eruditionis. Quæ verò sit illa Insula Nerigon, à qua unius diei navigatione in ultimam Glessariarum Thulem deveniri potest? Ostendi primùm, quod non sit Cluveriana illa Norvegia, minùs verò Islandia, quod nimia distantia inter illas & Insulam Thulem ita sentire prohibeat. Sicut neque mare Chronium & Promontorium Nordkin, quod temporibus Plinii prætergressos esse navibus Romanos quis asserat, cum nullus veterum hac de re scripserit? quod affertur Seculo primum VI, quo Rex Artus vixit primam

Nerigon Insula quæ?

Arti navigatio.

mam navigationem incepisse ad Septentrionalem plagam Russiæ affinem, fabulam olet, aut commentum recentiorum, cum nihil quoque certi scripta veterum de hoc referant. Videatur citatus Dunkerus c. l. Mihi persuasum est modò per Eruditiores liceat, per Insulam *Nerigon* nullam aliam intelligi debere Insulam quam *Nerias* Prussorum ad sinum maris Balthici prope lacus Curonicum & Recenten sitas. *Neriæ* modò sunt *duæ*; olim unam tantùm fuisse demonstrat ipsa denominatio alterius lacus, qui vocatur *Recens* Germanice: Frischhafe: scil. quod *recens* exstiterit, sive novus alter sit factus, cum priùs unus ab antiquo fuerit Curonicus. Lacus hic cum sit ad 16. milliaria in longitudine ad septem in latitudine, antiquis habitus est quasi sinus Maris Balthici vel pars Maris. Quare & Plinius malè informatus locum hunc *mare* vocat *Chronium*; cum tamen barbarus qui hæc ipsi retulit forsan dixerit Curonium. Sicque mutatum per subtractam literam nomen Curonii in Cronium. Ab hoc mari Pliniano unius diei navigatione venire possumus ad ultimam Glessariarum, quam puto esse Samiam; veram succini Dominam. Hic lacus ideò dicitur Curonicus hodie, quod terræ Couroniæ adjacet; imò etiam olim ad Curoniam spectavit. Videatur Henneb. in explicatione Tabulæ Pruss. in voce Memel. Occasio insuper esse poterat mutandi nomen Curonii lacus in Cronium vel Chronium, ipse fluvius Chronus, qui modò audit *Niomon*, cujus exundantiâ videtur lacus ille Curonicus exortus fuisse. Hinc ille lacus Curonicus à fluvio Chrono qui antiquis audiit Chronius vel Cronius, accepisse nomen censendus est.

Nerigon Insula est Insula Neria.

Niomon est Chronus fl.

§. IV.

De Migrationibus Herulorum Bellicis.

HEruli ut *multorum populorum Auxiliatores*, teste Jornande, multis se ultrò implicuerunt bellis. Jam enim Gothorum, jam Romanorum, tum Gepidarum, tum denique aliorum de quibus infra, populorum socii confœderati exstiteruut. Ita præter Evodium Procopius. [a] Celebriores illorum Expeditiones proponimus in sequentibus. Prima *Expeditio* fuit *ad Istrum*, eaque *frequens*, nam pluries contigit. Primùm contigit sub tempus *Claudii* Imperatoris, quo conjuncti fuerunt *Gothis, Peucinis, Trutingis, Austrogothis, Virtungis, Sigipedibus, Celtis.* &c. teste Treb. Poll. in Vita Ca. Imp. R. Hujus expeditionis meminerunt Eutropius in breviario lib. 9. & Victor in vita Cla. Apud Cassiodorum refertur expeditio hæc sub nomine *Gothorum.* Apud Egnatium sub nomine *Sarmatarum* & *Scytharum.* 2. Contigit tempore *Constantini* Cæs. quando *Burgundionibus Alemannis, Chaujonis*, (legerim ego Jaujonis) *conjuncti*, præcipiti impetu in ditiones irruerunt Romanorum, haud tamen felici successu: Cæsi enim & prope deleti sunt universi. Videatur Nazarius Panegyr. 6. qui iterum se recolligentes viris viribusque aucti Istri ripam considerunt. Post hæc *Romanorum* facti

Herulorum Expeditiones 1. ad Istrum contra Romanos.

2. Pro Romanis ad Istrū

[a] lib. 3. Rer. Goth.

facti *Socii*, obtinuerunt liberam ad Istrum habitationem, stipendia sub signis in castris Imperatorum meruerunt, de quibus in libris Præfecturarum Notitiarum Orientis & Occidentis legere est. Videatur quoque Ammianus Marcell. In historia Valentii. Continuarunt sua stipendia tempore Valentiani Honorii & Arcadii Imperat. Rom. usque ad tempora Justiniani Imp. Rom. à quo desciverunt & Gothis associati ab Istro moverunt.

3. In Lyguriarum.

4. Ad Venetorum loca.

2. In *Lyguriam*, cum verò in Uraja exercitum incidissent captivos omnes ac cæteram animantium prædam, quam secum abduxerunt, hostibus tradiderunt. Inde *ad Venetorum* loca devenerunt. Procop. lib. 2. Hist. Goth. Successu temporis à Gothis debellati imperium Gothorum subierunt, usque dum à Gothico servitio sese liberandi occasio illis affulsit, qua se iterum in libertatem vindicarent.

5. In Longobardos.

Causa hujus expeditionis.

3. Celebris quoque fuit Herulorum Expeditio in Longobardos in Rugilandia, quos cum multis aliis confinibus sibi subjugatos vectigales fecerunt. [a] His Heruli insolentiores facti vicinos lacessere, & cum ab iis strenuè sese defendentibus nihil evincere possent suos vectigales provocare intenderunt, armata manu in eorum terras irruentes. Longobardi omninò declinantes bellum, oratores mittunt, pacemque expostulant eo pacto; si de vectigali sive tributo res sit, se majus soluturos tributum appromittunt. Cumque iteratis legationibus pacem ab Herulis obtinere non possent comminationibus timorem illis incutere satagunt; atque se Dei auxilio fretos, insultantibus obviam ire paratos respondent; sicque conserere manus cum Herulis coguntur ac prodigiosam victoriam referunt. *Unde*, (verba sunt Procopii) *cum utrique in aciem constituissent, cæli pars ea, quæ Longobardorum imminere capitibus fortè contingerat, obscuro quodam ac densissimo nimbo contegebantur. Quæ verò Herulis supernè institerat, lucida erat & nitidior. Qua ex re contemplari quis poterat suo cum infortunio ituros in pugnam Herulos. Non enim acerbius ullum barbaris poterat hoc esse portento in prælio constitutis, tametsi minus huic animum intenderent. Quin potiùs, cum nihil curæ attribuissent, in hostes securi undabant, hominum multitudine belli finem metiti. Postquam verò manus pugnando consere, ex Herulis quidem pars maxima cadit, & cum his simul Rudolphus seu Rodulphus Rex occumbit. Cæteri omnes fugam capessant. Ex hisque, instantibus hostibus & postrema carpentibus pars major interiit & pauci admodum incolumes evasère.* Hæc Procopius. Eo prælio Herulos ad eas angustias redactos fuisse scribit Diaconus [a] ut deleta majori parte exercitûs, Rege occiso supra se Reges ampliùs non habuerint. Idem ibidem aliam à Procopio affert belli Causam. Nimirum: *Germanus Rodulphi frater ad Tathonem Regem Longobardorum ferendæ pacis gratiâ venerat; qui cum expleta legatione patriam repeteret, contigit, ut ante regis filiæ domum, quæ Rametruda dicebatur, transitum haberet. Illa multitudinem virorum, nobilemque comitatum aspiciens, interrogat, quis iste esse posset, qui tam sublime obsequium haberet? dictumque illi est, Rodulphi Regis Germanum legatione perfunctâ*

a Procop. lib. 2. Goth. a lib. 1. Longob. Gistor. c. 20.

functâ, patriam regredi. Mittit puella, qui eum invitaret, ut vini poculum dignaretur accipere. Ille corde simplici, ut invitatus fuerat, venit. Et quia erat statura pusillus, eum fastu superbiæ puella despexit, verbaque adversus eum irrisoria protulit. At ille verecundiâ pariterque indignatione perfusus, talia rursus verba respondit, quæ ampliorem puellæ confusionem adferrent. Tum illa furore fœmineo accensa, dolorem cordis cohibere non valens, scelus quod mente conceperat, explere contendit: simul ad patientiam vultum exhilarat, eumque verbis jucundioribus demulcens, ad sedendum invitat, talique eum in loco sedere constituit, quo parietes fenestram, quasi ob hospitis honorem, re autem vera, ne eum aliqua pulsaret suspicio, velamine texerat protioso; præcipiens atrocissima belua propriis pueris, ut cum ipsa acsi ad pincernam loquens: Misce, dixisset, illi à tergo eum lanceis perfoderent. Factumque est: & ut mox crudelis fœmina signum dedit, iniqua mandata perficiuntur. Ipseque vulneribus transfixus in terram corruens exspiravit. Ea cum Rudolpho Regi nunciata fuissent, tam crudele Germani funus ingemuit; dolorisque impatiens bellum Thatoni Longobardorum Regi indixit. Hæc Diaconus.

Propter memoratas expeditiones memorabilis est 4to illa Herulorum *in Italiam.* Facta sub Odoacre Rege Rugorum, qui Italiam ultra 13 annos subjectam sibi tenuit. Hujus expeditionis meminêre Paulus Diaconus [a] Eugippius [b] Otto Frisingensis [c] Pomponius Lætus. [d] *6. In Italiam.*

Memoratur quoque 5to Herulorum migratio bellica in *Pannoniam superiorem* supra Istrum, tempore Justiniani, post victoriam Longobardorum, qui supra Istrum habitârunt. De ea agit Procopius [e] ubi refert, quod Narseti Eunucho Justiniani Cæsar. militiæ magistro auxilium Heruli tulerint; & post hiberna Thracica ad Bellisarium transmissi sint, atque id temporis Slavinos Illyricum ingressos in acie vicerint, referente eodem. [a] Sicque Herulorum magna pars sub Romanorum Imperat. protectione permanserat, aliis ad Gothos, ad Langobardos aliis, cæteris ad Rugas desciscentibus. De quo legendi Procopius c. l. P. Diaconus [b] Eugippius [c] qui etiam meminit alicujus Felethei Regis Herulorum & Rugorum, eumque sedem ad Oenum habuisse refert. Id est in Austria Vid. Lazius. *7. In Pannonia pro Romanis.*

Tandem 6to in *Valeria* quoque bellâsse Herulos tempore Mauricii Imperat. scilicet in finibus hodiernæ Slavoniæ, in Comitatu Ciliensi, agro Sirmiensi Carniolainoni & Windorum testantur Authores ideoque legendi Procopius lib. 3. Hist. Goth. Evodius Panegyrist. in Antonii Historia &c. Denique ab Anastasio Imperat. Rom. victi & transpositi, commodas ad habitandam terras ab Imperatoribus destinatas possiderunt. Videatur Procopius &c. *7. In Valeria.*

L §. V.

a lib. 2. Hist. Longobard. c. 12. *b* in Historia S. Severini. *c.* lib. 4. Chronic. c. 30. *d.* in Vita Leonis. *e* lib. 2. & 3. cit. *a* lib. 3. Hist. Goth. *b* l. 1. c. 19. *c* c. c. *d* lib. 12.

§. V.

Reges Herulorum ad Mare Balthicum in Rugia, VVerulia.

HOrum Catalogum proponimus ex Genealogiis M. Hieronymi Hennin. [a] Ita ille recenset Principes Herulorum.

1. Est *Antyrius* bellator strenuus sub Alexandro Magno. Uxor illius fuit Simbulla, (juxta, alios Samulla) filia Regis Gothorum. Successit filius.

2. *Anavas*, qui ducta *Orythia* filia Regis Sarmatarum vel Poloniæ reliquit post fata filium.

3. *Alimer*. Cui ex filia Regis Rugianorum successit.

4. *Antyrius*. Hujus filius ex Maria filia Regis Daniæ.

5. *Hutherus* Imperium assecutus est. Post quem

6 *Visislaus* rexit annos 56. Hunc excepit

7. *Vitislaus*. Cui ex Anamia Regis Gothor. filia.

8. *Alaricus* successit. Hic Colonias duxisse in Marchiam Brandeburg. fertur. Reliquit filium

Triticum post quem secutus Tenericus, qui ex Bigonna filia Regis Turingorum *Fridrigerni* Successorem reliquit Albericum, qui Sveciam sibi subjugâsse dicitur. Rexit 55. ann. Hunc excepit *VVisimarus* temporibus Constantini M. Imp. donatus parte aliqua Ungariæ: Huic ex Uxore *Atnalasuntha* erat *Miecislaus*, Rex deinde Herulorum, Polonorum, Gothorum. Post quem secutus est *Radagastus*, qui cum Gothis Thraciam, Pannoniam Noricum & Illyricum depopulatus, Stiliconis jussu necatus, successorem reliquit, cui nomen *Corsico*. Is cum Vandalis per Galliam usque ad Pyrenæos montes progressus, tandem vitæ satur Principatu & fatis cessit. Successit *Fredebaldus*, insignis Italiæ hostis, cujus Successor fuit filius ex *Themiorna* Gothorum Regis filia, *Gundericus*. Is Hispaniam superavit, Carthaginem evertit, Hispalim diruit. Hujus filius creditur *Rodulphus*, seu *Rudolphus*, qui à Tathone Langobardorum Rege, prælio victus occubuit. de quo supra. Post cujus fata regnavit *Gensericus* Rex Vandalorum Herulorum. Is Hipponem, ubi anno obsidionis imo D. Augustinus Episcopus mortuus est, obsedit. Post hujus fata ad Mare Balthicum regnavit filius *Visilaus*. Huic successit filius *Alaricus*. Hunc excepit *Albericus*, qui ex *Sirissa* Sarmatica seu Polonica Regni Successorem post fata habuit filium Joannem; quem excepit *Radagusus II.*, magnus contra Marcomannos bellator; ex quo nati *Visislaus* & *Aribertus*. Ex hoc *Billungus*, teste Helmoldo, Rex Herulorum, Sarmatarum & Vandalorum. Dominus terrarum à Vistula fluvio usque ad Visurgim & ab Odera usque ad Holsatiam, seu Nord-Albingiam. Christianus factus. Cui ex *Medea*, Sarmata, Principe Ethnica filius successit, *Misislaus*, quo ætatis anno 99. mortuo, regnavit *Mistivojus*, cognomento Gigas, Religione Christianus Uxorem habuit *Mar-*

a Parte altera, 2di & 3tii Regni in 4ta Monarchia.

Margaretham, neptem Henrici Aucupis, qua defuncta, desponsavit sibi *Mechtildem* filiam Ducis Saxoniæ. Verùm cùm has nuptias irritas fecisset *Marchio* Brandeb. *Theodoricus* religionem abjecit Christianam, ac multùm Brandeburgenses afflixit. Verùm demum pœnitentiâ ductus resipuit, exilium spontè elegit, & *Bardevici* confectus senio mortuus est Ao. 1205. Post hanc regnavit *Anadraus* & *Otto*. Dein *Godeschalcus*, crudelis persecutor ex apostata factus Christianorum. Huic successit ex Simbulla Mieceslai Reg. Pol. filia *Buthuve*. Post cujus fata regnavit *Bibislaus*, post hunc *Niclotus*; quem excepit *Pribislaus II.* post quem *Henricus Burecinus I.*, qui ex Uxore Mechtilde Polona reliquit Successorem Henricum Burecinum II. Principem Vandalorum seu Herulorum, ex quo Moderni Duces Meclenburgenses descendunt. Vid. Heninin. c. l. p. 2696.

Reges Herulorum in Finibus Pannoniæ & Norici.

1. Est *Flacitetus*, cujus meminit P. Diaconus l. 1. c. 29.
2. Est *Feletheus* ad Christi fidem conversus.
3. *Tricicicus* qui à Christi fide defecit. Eugippius.
4. *Hunricus* Friederici frater Procop. lib. 2. Goth.

Hoc occiso ex Thule Principes accersiti.

Reges Herulorum in Valeria.

1. *Dates* ex Thule Insula adscitus. Hunc excepit *Aordus* frater. Interpositus autem fuit à Justiniano *Suartus*. Meminerunt insuper Authores Regum quorundam in Valeria, quorum nomina sunt,

Grates Christianus factus de quo Otto Frisingensis l. 5. c. 4.

Vidomarus, à quo S. Juvaviensis Episc. Martyrii palmam obtinuit.

Sinduvaldus, claruit hic bello Gothico sub Narsete, rebellis postea factus, suspensus in trabe periit.

Reges Herulorum in Dalmatia.

Phaniteus de quo Procopius l. 2. Goth. hist.
Aliath. & *Philimath* Idem c. l.
Gryntas, Idem ibid.

Videatur de his fusiùs Lazius lib. 12.
De Migrationibus Gentium.

CAPUT V.

De Longobardis.

ETiam Longobardos Genus Gothicum & Sanguinem Europa reverita & venerata est, ceu Martis gloriâ insignes.

§. I.

§. I.

De Nomine Langobardorum.

Nomen Langobardorum variat.

HOrum nomen dupliciter apud Authores ſcribitur. Tacitus, Strabo, Ptolomæus, Procopius. P. Diaconus ſcribunt *Langobardos*, Æthicus & alii ejuſdem ævi Auctores ſcribunt per O. ſcil. *Longobardos.* Diacono videntur *Vinuli* eſſe, quorum inſignem numerum Viſtulam accoluiſſe putat. Unde verò nomen? Certò non conſtat. P. Diacono

Derivatio ejus nominis ex mente Diaconi.

l. 1. c. 9. videtur Longobardos, prius Vinulos dictos, ab *intactæ ferro barbæ longitudine* ſic poſſe appellatos eſſe. Siquidem juxta linguam Teutoniam *Lang*, *longum*, *bart*, *barbam* ſignificat. quaſi diceres *longobarbos*; ſive *homines prolixarum barbarum.* Quæ derivatio probatur Cluverio,

Cluverii.

cùm à ſimili argumento in Aſia populi dicantur μακεϛπαίγωνες ſcil. *viri promiſſarum barbarum* ſeu *longi barbi:* teſte Strabone lib. 11. Germaniæ quoque populis quibuſdam ſcil. Cattis in uſu fuerat, *Crines & barbam ſubmittere ac nonniſi hoſte cæſo barbam crinesque alere.* Tacitus de moribus Germ.

Saxonis.

Saxoni Grammatico videtur nomen id derivandum eſſe à *bardis*. Genus erat Sacerdotum gentilium.

Lazii.

Lazio alia placuit derivatio: Putat ille ex Teutonico dictos eſſe quaſi **die Landwarter** literis B. in V. & D. in T. mutatis. Id eſt Terminorum ſeu limitum Cuſtodes, quam vocem audit à Romanis paulatim ob conſonantiam vocabulorum corruptam, atque ſic in Longobardos fuiſſe detortam. Ita inquit idem. Vocem hanc Viteraw in Viterbium Romani deflexerunt. Eſt inſuper cu-

Alicujus Neoterici.

juſdem ingenioſa magis, quam veritati conſentanea deductio, (quanquam in vetuſtate rara veritas, inter tot potiſſimum ſcriptorum diſcrepantias) e voce Latino compoſita Longus & bardus à Romanis inventa, & impoſita genti, quod eam & longam, id eſt Proceram ſtatura, & bardam moribus id eſt barbariorem notaverint. Verùm mihi neque P. Diaconi neque Lazii derivatio placet. Cum enim Longobardorum populus fuerit Gothicus, Gothicôque uſus fuerit Idiomate, neque illum ab aliena ſumpſiſſe lingua, ab alieno ore impoſitum acceptâſſe nomen, mihi omninò probabile eſt.

Erneſti Dietzelii.

Non abſona videtur derivatio E. Dietzelii, qui ex lingua Gothica, à vocibus Langus id eſt latus & bardus ſeu pro hodierna dialecto bardzvis. (Polonis Bardyſź) Aſcia lata militaris longo ferri acumine ligneoque manubrio, nomen id deducit. Unde hodiedum apud noſtros Sarmatas in Pruſſia, Zamogethia, Ruſſia, ſeu Langbardźei item Langbardiſźci dicuntur illi, qui ejuſmodi gerunt tela. Geſtâſſe autem hujuſmodi tela Longobardos conſtat ex Auctoribus.

§. II.

De Origine Langobardorum.

IN hoc diſſentiunt Authores Ptolomæus Germaniam horum populorum Matrem aſſignat, & Langobardos ad Rhenum Svevis Sigambrisque conjungit.

Langobardi Gothicæ Originis.

P. Diaconus lib. 11. Gothicæ illas & Vandalicæ Originis eſſe aſſerit. Sed ſuo ſenſu. Scilic. deducit eos ex Scandinavia Inſula,

per

per quam intelligit Sveciæ Regnum. Saxo Grammaticus vult Danos esse, indeque progressos narrat hac de causa, quod aquam illic bibere molestum illis fuerit, quod tamen ipsis injunctum erat. Verba Auctoris refero: *Sat Svione, inquit, Rege Daniæ, magnam cariſtiam ortam, quod tenuius triticum provenisset, idcirco legibus Regem cavisse, ut frumentum non absumeretur in potum, sed aquam biberent, ad tempus duntaxat. Quòd cum durum nimis genti videretur, conclusum esse postremò, ut fœminas senes omnesque infantes puerosque necarent. Hic mulierem nobilem, cum edictum per filios comperisset, regi per eosdem renunciâsse, ut à tam crudeli consulto temperaret: Verùm alia ratione ageret, ut sorte videlicet missa, quam tribum ea contigisset, Insulâ illâ exire cogeretur, alibi quæsitum terras. Cui consilio cum Rex paruisset, Schonlandinos Gothlandinos egredi coactos.* Verùm probabilius mihi videtur Langobardos omninò inter Gothicos populos, sive Gotho-Sarmatas esse referendos. Tum, quia *Gothis* & *Suevis* nostratibus ab Auctoribus plerumque *annumerantur*. Vid. Paul. Diac. II. Laz. lib. 12. p. 802. Gothos autem & Svevos fuisse Sarmatas jam superiùs lib. I. demonstravimus. Tum quia *lingua Lombardica* eadem fuit quæ & Herulorum; Hanc autem fuisse Slavonicam fusiùs alibi demonstravimus. Vid. delic. Antiquit. Pruss. Tum, quia *Longobardi Burgundionum confines* fuere, adeoque non procul eos à Vistula fl. fuisse probabile est. Cis Albim fuisse tradunt Strabo lib 7. Svetonius in Aug. Paterculus lib. 2. Ibi ab antiquo Slavos consedisse communissima Authorum sententia est.

Num Dani?

Langobardi Gothi.

§. III.

De Patria genuina seu situ Longobardiæ antiquæ.

IN hac re multus est inter Authores dissensus. Originalem terram Longobardorum facit Diaconus *Scandinaviam*, ex qua in *Scoringiam*, hinc in *Moringiam* denique in *Rugilandiam* eos discessisse refert; Atque ex his oris egressos fuisse Ducibus *Ibore* & *Agione*, juvenili ætate at senili ingenio floridis, quorum matrem vocat ille *Gombaram* nomine, fortis mulierem animi, prudentiæque eximiæ: cujus ductu migratio hæc instituta fuisse creditur. Adstipulari videtur huic sententiæ Lazius c. l. Tacitus verò Langobardos *ad Rhenum* Svevis Sigamburg. confines collocat. Cluverius assignat iis has provincias: *Marchiam Brandeburgensem* mediam, partem *Magdeburgensis Archiepiscopatus* dextræ Albis ripæ adfixam. Cui quod hac in re opponam, non habeo, addendum tamen prædictis censeo, & assignandum locum quendam inter *Oderam* & *Vistulam*, pro prima originali sede, unde ad Albim ad Istrum usque progressos esse his persuadeor argumentis: 1. quod Burgundionibus confines fuisse Langobardos asserat P. Diaconus; hos autem in Vistulanis agris consedisse superiùs ostensum est. 2. Idem refert Langobardos in *Rugelandiam profectos*, pleraque ibi prælia confecisse. Per Rugelandiam verò nonnisi Pomeraniam intelligi debere, patet ex principe Pomeranorum terra Insulari Rugen, dicta. 3. Idem habet quod Langobardi

Longobardorum Patria num Scandinavia?

Num terra ad Rhenum?

Num Marchia Brandeburgica?

Auctoris Sententia.

Longobardi confines Burgundionibus.

Rugelandia.

bardi cum *Bulgaris* conflixerint, quod fieri non poterat, si ad ripam Rheni consedissent illi neque intermedias terras ad Vistulam & Istrum occupâssent & debellâssent, aliàs cum Bulgaris nequaquam potuissent. Hinc probabile est, Langobardos, si non in terris Gothicis consederant in confiniis illarum consedisse. Neq; obstat, quod Tacitus ad Rhenum eos collocat. *Svevisque Sigembrisque* conjungere videatur, Probabile enim est, Gothicis illos oris egressos vel expulsos ad Rhenum commigrâsse. Inde est, quod mentio fiat apud Authores. *Sarmatorum trans & cis Rhenanorum.* Et certè videtur id sequi ex voce *Sigambri*, quam ego puto Gothicam esse & denotare excursorem à Zygas, id est Cursus, deductam de quo alibi. Vid. lib. I. Orb. Goth.

Sarmatæ trans & cis Rhenani.
Vox Sigambri Gothica.

§. IV.

De Langobardorum Migrationibus & Expeditionibus Bellicis.

Migratio Longobardorũ.
1. In Scoringiam.
2. In Moringiam.
3. In Rugilandiam.
4. In terras Antaibonum Bontaibonum, &c.
5. In Bugilandiam.
6. Contra Bulgaros.
7. Ad Rhenum contra Romanos.

PAulus Diaconus, qui ex professo res Longobardorum tractandi munus in se suscepit primam Longobardorum migrationem dicit factam fuisse in *Scoringiam*. Ex qua in Moringiam. Una cum Vinulis & Vandalis in Rugilandiam progressi, tum in terras Antibonum, Bontaibonum, Burgundaibonum; eas omnes sibi subjugârunt, ibique per aliquot annos resederunt tanquam regionum illarum Domini. Illorum Ducem nominat *Agilmundum*, *Azilionis* filium, ex illustri *Gungingorum* prosapia; inde in *Bugilandiam* concesserunt, ubi à Bulgaris noctu castra sua invadentibus occiso Duce attriti sunt fugatique. Verùm sese post fugam cladem que illam recolligentes, *Lamissone* in Ducem electo cladem ulturi, arma iterum contra Bulgaros expediunt, neque infeliciter bella gerunt. Inde ad Rhenum contra Romanos profecti sunt, minùs tamen feliciter, licet satis ferociter de quo Velle. in Histor. Tiberii Cæs. qui Longobardorum gentem vocat *gentem Germanorum feritate Ferociorem.*

8. Contra Herulos in confiniis Moraviæ Hungariæ & Russiæ.
9. Contra Svevos.
10. Contra Gepedas.

Bellum quoque Longobardorum ab Auctoribus celebratur, quod contra Herulos, eorumque Regem *Rudolphum* gesserunt. Causa belli hujus juxta Diaconum fuit, *insidiosa trucidatio fratris Rudolphi* Regis à filia Tathonis Longobard. Reg. de quo supra, quamvis aliam causam ex Procopio ibidem attulerimus. Hoc bello Heruli à Longobardis profligati in confiniis Moraviæ, Hungariæ, Russiæ, terris suis cesserunt Victoribus. Post hæc cum Svevis Martis gloriâ insignibus manus conserere cogebantur, variis illorum irruptionibus lacessiti, quas strenuè repellentes, Rege coram Wachone superato in Gepidiam usque fugaverunt. Eorum Rex à Rege Gepidarum humaniter susceptus est & honestè ad dies vitæ habitus est: quæ tamen res causam deinde belli inter Longobardos & Gepidas dedit, uti refert. [a] Magnam eo bello Gepidæ perpessi sunt cladem, cùm Romani Longobardis assisterent. In Pannonia bellum hoc fuisse gestum testatur ibidem Procopius.

Deni-

a lib. I. c. 15.

Denique Longobardi annos 42 in Pannonia commorati, *Italiæ* inhiârunt; & quidem illi Regioni, quæ Galliæ conjungitur, Pado flumine irrigua; modo civitatibus cultu egregiis cernitur: nimirum *Mediolano, Ticino, Taurino, Æstensi oppido, Crema, Cremona, Placentia, Parma, Bergamo, Brixia, Mantua, Verona aliisque hujusmodi.* In quo terrarum tractu refert Lazius c. l. Regnum Longobardorum exortum esse, complectens in se *Comensem, Tridentinum, Foro Juliensem & Beneventanum in* Apulia Ducatus. Procopius Expeditionis hujus causam hanc proponit: Nimirum *Auclusem* cum aliquot millibus Longobardorum *Justinianus* Imperator, in Italiam adversus Gothos miserat; qui ubi Italiæ fertilitatem primùm conspicati, amœnitatemque ejus admirati sint, inhiare possessioni, jam ab illo tempore cæperunt. Paulus Diaconus, aliam reddit causam adventûs Longobardorum in Italiam; nimirum, quod à *Narsete* Eunucho Duce Romani exercitûs evocati essent irritato à *Sophia* Justini Imperatoris uxore, quod redire ad gynæceum per nuncium jussus esset è castris. Ita ille lib. 2. c. 5. *Tunc Justinus Augustus, in tantum adversùs Narsetem commotus est, ut statim in Italiam Longinum Præfectum mitteret, qui Narsetis locum obtineret. Narses verò his cognitis valdè timuit: & usque adeò à Sophia Augusta perterritus est, ut ultra regredi Constantinopolim non auderet. Cui inter cætera, quia Eunuchus erat, illa hoc fertur mandâsse, ut cum puellis in gynæceo lanarum pensa faceret dividere. Ad quæ Narses respondisse fertur talem se eidem telam orditurum qualem ipsa dum viveret, deponere ac detexere non posset. Itaque odio metuque exagitatus Neapolim Campaniæ Civitatem secedit. Unde legatos mox ad Longobardorum gentem dirigit, mandans, uti pauperrima Pannoniæ rura deserant, & ad possidendam Italiam, cunctis refertam divitiis veniant, simulque multimoda pomorum genera, aliarumque rerum species, quarum Italia ferax est, ad eos mittit, quibus eos ad veniendum citiùs possit illicere. Inde Albuinus Rex Longobardorum adscitis ad se Saxonibus, cum sedes proprias Hunnis amicis suis concessisset, per forum Julium Italiam cum exercitu ingressus, rerumque Italiæ potius est.* Duorum seculorum spatio sub regimine Longobardorum continuato ordine sibi succedentium Regnum Italiæ tenebatur.

11. *In Pannonia.*
12. *In Italia.*
Regnum Longobardorũ.
Causa hujus Expeditionis ex Procopio.
Alii ex P. *Diacono.*

§. V.

Catalogus Regum Langobardorum in Germania Gotho-Sarmatica & in Pannonia.

IBor & *Agon* primi dicuntur Langobardorum Duces, sub quibus primos omnium in Scanziam fuisse ingressos scribit, sed è suo sensu Diaconus c. l. Eos secutus est in Regimine.

2. *Agilmundus*, Agonis filius, à quo *Gunginorum* gens ac prosapia defluxit.

3. *Lamisto*, qui feliciter contra Bulgaros bella gessit.

4. *Leth.* Hunc in Patria rexisse suos refert Diaconus l. 1. c. 12.

5. *Gildeochus* qui itidem in Patria regnavit.

6. Gede-

6. *Gedeochus* Coævus *Felethei* Herulorum Regis.

7. *Claffo*, cui succeffit

8. *Tatho.* Is *Rudolphum* Regem Herulorum vicit.

9. *VVacho.* Hic Procopio audit *Baces.*

10. *Waltharius*, seu *Baldarius* filius Bacæ.

11. *Andonius* seu *Andihuses* in Pannonia Rex. Huic filius fucceffit.

12. *Albuinus*, qui concedens Pannoniæ, quam obtinuerat, partem Hunnis, expeditionem feliciter fufcepit in Italiam, à quo Reges Langobardorum in Italia cæperunt.

§. VI.

Reges Langobardorum in Italia.

1. A*Lbuinus* clarus victoria de Gepidibus, *Liguriam* cum *Foro-Julio* vicinisque regionibus occupavit Ao. 568. conjugis infidiis interfectus periit. Succeffit

2. *Clefus*, filius, juxta quosdam Albuini, quo mortuo interregnum fuit, Ducibus interea regnum adminiftrantibus, eorumque nomina funt; *Zabaras*, *Alboinus*, *Villerus*, *Alachis*, *Aomus* & *Gisulphus.*

3. *Autharius.* Regnavit temporibus Gregorii Papæ.

4. *Agiulphus*, temporibus *Gregorii* & *Liberii* PP. RR. *Mauritii* verò & *Phocæ* Impp.

5. *Adalvaldus*, ob ignaviam *Depositus* regno.

6. *Arioaldus* regnavit annis decem.

7. *Rotharius* rexit. 16 ann.

8. *Rodoaldus* fucceffit Patri Reg. 5. annis.

9. *Aribertus* filius *Gundobaldi* fratris *Theodelindæ* Reginæ, cujus maritus fuit *Adavaldus.*

10. *Grimoaldus*, filiis Ariberti expuffis, intrufit fe, Regnumque obtinuit.

11. *Bartharitus* filius Ariberti poft mortem Grimoaldi Rex Longobardorum. Is anno 8. *Chunibertum* filium in focietatem Regni adfcivit, & cum eo decem infuper annos regnavit.

12. *Chunibertus* filius Parthariti. Is ab *Alahi Brixiano Duce* privatus primùm Regno, fed auxilio *Aldonis* & *Grausonis* Brixianorum civium poftea reftitutus.

13. *Ragunbertus* adverfus *Luitbertum* Chuniberti Regis filium Rex defignatus. Poft annum Luitbertiani regiminis regnum occupavit.

14. *Aribertus II.* Chuniberti Regis quondam filius cui fucceffit.

15. *Luitprandus*, Ariberti filius, contra Romanos contraque Saracenos vario Marte bellavit. *Domitor Trasimundi Ducis Spoletanorum & Beneventorum.* Obiit ann. 31. Regni fui.

16. *Aiftulphus* nepos Luitprandi, fedi Romanæ infenfus & infeftus à *Pipino* Rege Francorum domitus, adactus eft, Romanæ cathedræ omnia, quæ ademerat, reftituere.

17. *Desiderius* itidem Sedi Romanæ injurius, à *Carolo Magno* Rege Francorum, quem Papa *Adrianus* in auxilium vocaverat, debellatus & occisus est, videatur Otto Frisigens. lib. 5. Chron. c. 26.

CAPUT VI.

De Rugiis.

RUgii Herulis Longobardisque vicini, iisque sæpiùs immisti omnino ad Gothicos referendi sunt populos.

§. I.

De Nomine Origine situque Rugiorum.

RUgiorum quoque nomen apud Authores variat. Dicuntur Ptolomæo, Tacito, Pollioni &c. *Rugii* & *Rugi*. Procopio *Rogi*. Jornandes *duo* facit *Rugiorum genera*; quorum alterum *Ulmerugos*, alterum *Ethelrugos* nominat. Unde nomen derivandum sit, neque Veteres, quod sciam, neque Recentiores nobis demonstrant. Amicorum nonnemo id nominis à Sarmato-Gothica voce *Ruojius* derivat. *Locum ea deliciarum* denotat. Et certè Insula Rugiorum multis in vicinia aliisque non cedit locis fertilitate terræ, ubertate fructuum, pecorumque abundantiâ semper celeberrima. Placet aliis à Voce *Rogus*, unde *Rogsu* id est *emineo staturâ*, sive *procerus sum*, illud nomen deducere. Sanè *Rugii* præ Italis Gallisque *proceritate* corporis eminebant atque omnibus hac ex re commendabiles fuerunt. Ludunt & fingunt, qui putant à Romanis impositum genti huic id nomen, deductumque à *rugis*, quas illa *fronte & vestibus* multas præferebant, quasi *Rugi Rugosi* essent *vultu* & *vestitu*, indeque nomen adepti. Hanc verò Romani, gentibus à se diversis imponebant nomina aut illæ imposita acceptabant? Vero similius est, quod quidam affert, sentiens è Polona voce *Rug* id est *Cornu* nomen id deducendum esse, quod scilicet Rugis & Polonis vicini essent, & *cornigera* pecude abundarent, & illius capite cornuto pro insigni gentis stemmate uterentur. Sic usque nunc viget in Polonia familia *Rogallorum* quasi *Cornigerorum* dicta. Sed liber est cuilibet in his sensus.

Variat Nomen Rugiorū.

Unde derivandum sit?

Unde primitùs venerint Rugii, etiam in hoc dissentiunt Authores; Jornandes illos sicut & alios plerosque, de quibus supra, ex sua deducit *Scanzia*; quod ceu fabulosum rejicimus, melius persuasi, eos fuisse originis Gothicæ, ideoque ad Slavinos Gothicosque referendos esse populos. Nam (1.) expressè Procopius [a] Rugios vocat Gothos. (2.) Jornandes ipse ad minores eos Gothos reducit, quos tamen immensum populum vocat. (3.) Ipsi Gothi in suorum electione Regum sæpissimè reflectebant ad Rugiorum Principes, ex iisque sibi Reges adsciscebant. Sic *Alaricus*, *Odoaces*, *Araricus* Rugii erant Regesque Gothorum. (4.) Tandem ipsi Rugii cum Gothis Vandalis Herulis, uno commilitiæ vin-

Patria Rugiorum.

Rugii Gothi.

N

a lib. I. Inst. Goth.

vinculo semper juncti fuerunt, Gothorum Regibus paruerunt: adeoque quæ de Gothis & Herulis referunt Authores eadem de Rugiis dicenda scribendaque putamus.

Varii populi Rugicæ gentis. Non unum tamen Rugicæ gentis fuisse populum, Jornandes refert. Alios enim *Ulmirugos*, alios *Ethelrugos* nominat. Insuper fuerunt Rugii *Turcelingi*, qui Duce Ottocaro in Italiam commigrârunt, sed à *Theodorico* Gothorum Rege penè confecti. His annumerandi

Lemovii. videntur *Lemovii*, quos Tacitus facit Rugiis Gothonibusque confines. Puto etiam eos cum Rugiis ad Maris Balthici litora vel in Insulis consedisse, ibique agros non infœcundos coluisse. Eo respicere videtur nomen ipsius *Lemovi*, quod *felicem* denotat, alludit planè ad *locum deliciarum*, scil. *Rugiam*, in qua illi consederant. Cætera Rugiorum nomina ex eadem quoque Gothorum lingua derivari posse videntur. Ita *Ulmeringi* sunt Rugii, qui in *Ula* id est *Speluncis Insulisque* habitârunt: *Ethelrugi*

Rugii olim feri. sunt quasi *acres Rugii & feri*. Et certè hi fuere in Italia feri satis, de quibus Ennodius in vita D. Epiphanii scribit: *Post hinc, digressis Gothis, civitas Ticinensis Rugis est tradita; hominibus omni feritate immanibus; quos atrox & acerba vis animorum ad quotidiana scelera sollicitabat. Diem putabant periisse, qui illos sine facinore, casu aliquo interveniente,*

Turcelingi. *fugisset.* Vox *Turcelingi* ferè ejusdem sensus videtur. Derivari potest à *Durgus*, pro quo hodierni Nadravi, *Dargus* & *Darkus* efferunt. Denotat ea vox *levem, ferum, petulantem.* Sed in his pro solenni clausula

Situs Rugiæ. mea, liber unicuique sensus esto. *Terras his populis assignat Cluverius* has: scilicet, Pomeraniæ partem, qua oppida Stargard, Golnow Wollyn, Camyn, Nyen-Treptau, Colberg, Corlin, Coslin, item portionem Marchiæ, qua loca Trauborg Falkenburg, Schoffelbein posita spectantur. Situs hic videtur rectè positus, nisi quod præter terras cum *Rugowalde* sitas etiam *Rugia* Insula ipsis assignanda videatur.

§. II.

De Expeditionibus & Regibus Veterum Rugiorum.

EXpeditiones hujus gentis cùm semper Gothis Herulis, Langobardis conjuncta immixtaque fuerit, ferè ad illas expeditiones, quas Gothi eorumque commilitones populi, subierunt, referendæ videntur. Cele-

Odoacer Rex Rugorum. briores tamen, quæ iis potissimùm solent adscribi, sunt quas habuerunt sub *Odoacre.* (Aliis Ottocaro) Rugiorum Herulorumque Rege. Harum expeditionum meminerunt P. Diaconus [a] Agathias [b] Eugippius [c] Otto Frisingensis [d]. Odoacer hic *Orestem* Patricium Romanum in Liguria victum acie, occidit & filium ejus *Augustulum* Cæsarem exilio damnavit. Tandem à *Theodorico* Gothorum Rege Anno Regiminis 14 Zenone imperante victus est & interfectus.

Reges Rugiorum. De *Regibus Rugiorum* veterum haud multum nobis suppeditant Authores; qui aliquod inter eos nomen in exteris præcipuè regionibus meruerunt, sunt Authoribus, quos habui, referentibus, sequentes.

1. Su-

a lib. 1. c. 19. b c. l. c c. l. d lib. 4. Chron. c. 30. & lib. 5. c. 1.

1. *Suba*, alter maritus *Gisæ* quæ *Feletheo* Herulorum Regi in finibus Pannoniæ & Norici primò se conjunxerat.

2. *Suba & Humulphus* fratres Germani & filii Subæ. De quibus Eugippius in Historia Herulorum.

3. *Odoacer* de quo proximè mentio facta.

4. *Illibaldus* Præfectus Rugiorum posteritatis in Italia, quæ cladi superfuerat à Gothis illatæ. De quo hæc habet Procopius [a] *Illibaldus*, inquit, *vir sane industrius, Veronæ urbis tunc forte custodiam nactus, Oratores cæteros subsecutus ad Bellisarium misit, qui ejus apud se liberos detinebat, haud tamen Ravennam se contulit nec Bellisarii se virtute obstrinxit.*

5. *Araricus* à Rugiis Rex proclamatus. Procop. lib. 3. Goth.

6. *Vidomarus* aliis *Viridomarus* Rugorum posteritatem ex Italia abduxit: assumptisque *Herulis Scyris*, *Slavinis* Noricum depopulatus est. Is est, qui B. *Maximum* Juvaniensem Episcopium cum 40 Christianis in Scopulos proximos confugientes ad Martyrii palmam coegit. Vid. Lazius. c. l. p. 812.

CAPUT VII.

De Marcomannis & Quadis.

MArcomannorum gloria insignis, nomen celeberrimum ac Romanis totique fere Orbi non modo probatum sed & formidandum fuit. Ad *Suevos*, qui antiquitùs Gotho-Sarmatis annumerabantur (de quo lib. I.) olim relati, ab illis discrepare sedibus magis & agrorum cultura vestituque, quam lingua & moribus visi sunt.

§ I.

De Nomine Marcomannorum.

NOmen populi hujus unde sit, non idem est doctorum virorum sensus. Lazius lib. 9. Marcomannorum nomen Teutonicum putat, dictosque esse eo modo, quo Germanice dicerentur, die Marck-Männer. Id est *limitanei viri*, quamvis in hac derivatione non ubique sibi constet. Jam enim à *Marco* fluv. Austriæ, jam à *Marcofeldinis Campis*, imò & à *Marchieo Brandeburgica* id nominis derivare videtur. Et certè probabile videtur cuidam Neoterico, à *Marco* flum. qui Slavis Morava, Teutoribus March dicitur, desumptum id esse nomen; & vel à Germanis impositum, quod essent populi *accolæ Marci* fluv. vel à Latinis quod ad flumen Marcum manerent, Marcomanni dicti. Aliis alia placet derivatio, quam in obscuris hisce rebus liberam cuique relinquo. Mihi tamen non absurdus videtur illorum sensus, qui è Lingua Slavonica seu Gothica illud nomen deducunt. Quibus quasi *Marg-manni* sunt dicti, id est *pulchritudinis* viri, vel quia rerum pulchrarum notitiam perspectam habuerunt, à *Margas* & *manes*. Illud *pulchrum*, *colore Variegatum*; hoc intelligen-

Unde Nomen Marcomannorum? 1. ex Lazio.

Sensus Auctoris.

[a] lib. 2. Hist.

telligentem significat. Unde *Margines* apud Lietuanos, Prussos, Zamogethas, Curones Prussos *Vestes Variegatæ* dicuntur. Certè præ omnibus aliis videtur hæc Marcomannorum gens à rebus talibus fuisse commendata; non quidem quod aurum & argentum aut pretiosam supellectilem dilxerint, sed vel quod sedes bellica virtute partes, *rerum pulchrè gestarum gloriâ* ornaverint; vel quod *vestibus induti variegatis* incesserint, *velamina capitum maculis respersa tinctaque corpora habuerint.* Ita de his Tacitus lib. 18. Hist. Aug. & lib. de Moribus Germ. & Marcell. lib. 16.

§. II.

De Origine Gentis Marcomannicæ & Situ Marcomannicæ antiquæ.

Origo Marcomannorum. *Marcomanni Non sunt Teutones.* *Sunt Svevo-Gothi.*

NObis originem gentis hujus investigantibus linguam & mores, quos cum Svevis nostris communes habuerunt, non aliam fuisse demonstrant, quam quæ fuit Svevorum Gothorumque nostrorum. Quòd enim non fuerint Teutones, ipsæ gentis hujus reliquiæ, quæ in illis terris reperiuntur, & linguâ Gotho-Slavonicâ utuntur, indicant. Ad Svevos, quod Marcomanni fuerint relati antiquitùs docet Strabo lib. 3. his verbis: *In hoc tractu sita est Hercynia silva & Svevorum natio, ex quibus nonnulli intra, aliqui extra Silvam habitant. Sunt & Coldulorum plerique, in quibus est & Boiohemum Marobodui Regia, quem in locum ille cum alios plures traduceret incolas suos conterraneos quoque Marcomannos elegit.* Svevos autem Gothicam gentem fuisse lib. 1. demonstravimus, c. 5. §. 4. & 10.

Situs Marcomaniæ Antiquæ.

Situs Marcomanniæ antiquæ non adeò accuratè nobis à veteribus descriptus proponitur. Tacitus curiosissimus inter Veteres Historicus hæc habet de Marcomannis. *In Hermundurum, Albis oritur flumen inclytum & notum olim: nunc tantùm auditur. Juxta Hermunduros Narisci, ac deinde Marcomanni & Quadi agunt. Præcipua Marcomannorum gloria, viresque atque ipsa etiam sedes, pulsis olim Bojis, virtute parta, nec Narisci Quadive degenerant. Eaque Germaniæ velut frons est, quatenus Danubio prætexitur. Gotthini, Osii, Burii terga Marcomannorum Quadorumque claudunt, ex quibus Martingi & Burii sermone cultuque Svevos referunt.* Quæ verba Marcomannorum sedem videntur nobis satis demonstrare, quod scilicet expulsis Bojis, Bojorum terras occupaverint, nempe *Bojohemum*. Bojos autem ad Slavos pertinuisse, ex eo deducitur, quod circum circa Slavis septi populis, quorum reliquiæ manserunt manentque adhuc in Bohemicis terris. Simile quid habet Strabo.[a] *In quo*, inquit, *est Bojohemum Marobodui Regia, in quam regionem ille, cum alios plures tum populares suos Marcomannos transtulit.* Ex citatis tamen Taciti verbis colligitur, Marcomannorum Patriam non procul fuisse *Danubio*, quippe in fronte Germaniæ (id est ad Danubium,) sita fuit. A quo Danubio, qui Romani Imperii limes quasi fuit,

Boji Slavi.

[a] lib. 7.

fuit, Germania se ad usque Vistulam & ultra protendebat, *Germania Sarmatica* Septentrionem versus, versus Occidentem *Germania Gothica* usque ad Rhenum, ubi Franconia seu Teutonia incolebatur. Hic monitum curiosum Lectorem velim, quando veteres hos similesque populos non *procul à Danubio vel ad Danubium collocant*, sensum viden hunc esse, quod scilicet ab illa plaga, qua Danubius Romanum Imperium limitat, venerint, neque procul inde sedes suas locaverint. Nimirum loca illa ad Danubium cum semper fuerint incursionibus Barbarorum exposita, Authores certam accuratamque locorum populorumque illorum notitiam habere dareque minimè potuerunt. Eodem sensu Lector existimet dici ab Auctoribus, qui tot populos *à Mæotide venisse* referunt, quod scil. *ab illa plaga, quæ Mæotidem versus se porrigit*, venerint. Qui verò bellicas Marcomannorum res gestas potissimum regnante Maroboduo describunt, possessionem terrarum Bohemiæ & Moraviæ illis attribuunt, cujus regni latitudo certè eò tempore longè amplior, quàm hodie est, longèque protensior censeri debet, utpote multarum maximarumque Gentium Altrix.

Germania Sarmatica Gothica.

Quo sensu tot populi ad Danubium positi dicuntur.

Marcomanni in Bohemia.

§. III.

De Bojohemia seu Bohemia, Bohemis.

QUuandoquidem Marcomanni Bojohemorum terras juxta Tacitum occupàrunt, in iisque sedes suas fixerunt, ideo de iis eorumque terra agendum in præsenti. Nomen Bohemorum inter Authores variat. Ptolomæo dicuntur *Bœmi*, Germanis seu Teutonibus **die Böhmen**. Ipsum vero Regnum **Boheim**/ id est *Bohemorum* sedes. Bohemi ipsi malunt vocari *Czechi*. Ita & Ungaris & Græcis Recentioribus audiunt. Latinis eruditioribus Bohemia audit modò *Bohemia* modò *czechia*, Paterculo *Boiohemum*, Tacito *Bojemum*, aliis *Bosemum*. Straboni quàm maximè variat: dicitur illi βουβίεμον βουιαίβιον, βουίασμον, βουίαςμον. Vox autem *Bojehemum* tribuitur ab Authoribus antiquis communiter *Regiæ Marobodui* Regis Marcomannorum. In quam ille regionem populares suos Marcomannos transtulit, quo facto Marcomanni in Bohemos transierunt, abolito Marcomannorum nomine Bohemi dicti sunt. Unde verò nomen? non una est Eruditorum mens. Sunt qui Bohemos dictos volunt à *Bojis* primævis hujus regionis incolis, Bojos autem appellatos esse putant exinde, quod *timidi* fuerint. Ita enim sonat vox ista in lingua Gotho-Sarmatica Polonaque hodie: Alludunt hi Auctores ad *fugam & timiditatem veterum incolarum*, quos Marcomannorum Princeps Maroboduus expulit. Alii dictos volunt à Slavica voce *Boy*, id est *pugna*. Alii à voce *Czechia* & Russica *Boh moy* id est DEus meus: alii ex eodem fonte, sed à vocibus *Boh* & *muz* quæ DEum & Virum significant. *Viros* scilicet *se Bohemi appellabant pugnaces ac divinos*.

Nomen Bohemorum.

Nomen Bohemorum unde? Boji nomen unde?

Situs Bohemiæ antiquæ non satis exactè à veteribus nobis proponitur. Paterculus tribuit illi incinctos *Herciniæ silvæ campos*. Similiter & Strabo. Etiam hodie Regnum Bohemiæ saltibus & montibus undique

Situs Bohemiæ.

 que

que tanquam nativo cingitur muro. Tacitus verò illud Danubium usque extendit, quo sensu & Austriæ pars ipsi adjungenda foret. Puto pro potentia Regum vel accrescente vel decrescente Regnum Bohemiæ amplitudinem suam extendisse vel remisisse. Hodierna Bohemiæ facies alia longè videtur. Juxta Chorogaphos imprimis M. P. Stranski Regio hæc intra *longitudinis* gradum 34 & 35 aliquanto ultra trigesimum sextum & intra *latitudinis* gradum 48, 49, ad quinquagesimum primum posita esse dicitur. *Longitudo* Bohemiæ specialiter sic dictæ extendit se ad quadraginta lapides ab *Austro* ad *Occasum*, triginta quinque ab Austro ad Septentrionem. Clauditur ab *ortu* Silesia & Moravia. Ab *occasu* Norico seu Palatinatu Bavariæ, à *meridie* Austria, à Septentrione Misnia & Lusatia. Olim variè partita fuit. Jam in Dynastias sive Toparchias, quarum celebriores habebantur, *Caur-Zinnano*, *Boleslaviensis*, *Lucensis* seu Zatecensis & *Vischradum*, quæ ultima gentis totiùs Principi cum imperio summo semper reservata fuit. Deinde in *Przedlabianam & Salabianam* Bohemiam divisa fuit. Id est in *cisalbinam* & *transalbinam*, quarum quælibet sua habebat territoria peculiaria. *Hodierna* partitio *Carolina* dicitur, quod à Carolo Rege, Imperator. Rom. IV. sit approbata, *Octodecim* numerat *Provincias*, scil. *Pragensem*, *Kaurzimensem*, *Hradecensem*, *Chrudimensem*, *Gaslaviensem*, *Bechynensem*, *Vultaviensem*, *Podbrodscensem*, *Pitchensem*, *Philznensem*, *Racownicensem*, *Slanensem*, *Zatecensem*, *Litomierzicensem*, *Boleslaviensem*. Comitatum *Glacensem & Hebanum* seu *Egranum*. Quæ verò sint in quavis Provincia Urbes, oppida, Castella, sive Regia, sive Nobilium, videatur M. Paul. Stranski, in Repub. Bohem. Ubi fusiùs agit de hujus regni *fertilitate*, *divitiis*, *metallorum* ac *mineralium fodinis &c.* quo curiosum Lectorem remitto.

Hodierna Bohemia.

Partitio Bohemiæ.

§. IV.
De Principibus Bohemicis.

J*Udicibus* Bohemos antiquitùs obtemperasse referunt eorum Annales, ex quibus quatuor referunt. Primus fuit *Czechus*, frater Lechi ut creditur; qui incultam hanc regionem, silvisque horridam, adductis omnis ordinis, ætatis, sexusque hominibus quam plurimis occupâsse, colendamque suis distribuisse dicitur. Hic expletis vitæ annis octuaginta sex, regiminis anno XVII. magno populi dolore fatis concessit. Suffectus est illi *Crocus* Toparcha Wladorzinus Hledi filius. Cujus in rebus gerendis dexteritatem divinationemque vicini *Poloni* admirati ad restaurandam suam ipsorum Rempublicam evocâsse dicuntur, quorum precibus tandem victus ille, ætate licet affecta, regiminis in patria annis quinquaginta expletis, suscepisse oblatam creditur dignitatem, patrio tamen translato regimine in filium cognominem, *Crocum* juvenem, *Ludi literarii* (ut habet citatus Strasky.) *fundatorem* in *Budeczka*. Hic ætatis suæ *Octuagesimo sexto*, Regiminis trigesimo nono anno, nulla relicta prole mascula, in vivis esse desiit. Ex cujus filiabus, ob insignem vaticinandi peri-

peritiam suffecta est in throno *Libussa* virgo, viginti quinque annorum ætatis, *Bohemorum Sybilla.* Hæc jus populo dixisse fertur à dignitate suscepta, antequam nupsisset, annis 13. Quia verò Libussæ Imperium muliebre viris indignum visum fuit, post multas ultro citroque disputationes, Numinis, ut credebatur, suggestu, maritus Genti Princeps, ab aratro datus est *Przemislaus Stadicii* pagi (aliis *Studnicii*, unde Illustris Studniciorum familia descendisse creditur.) *Dominus*; ætatis tum 46. Imperavit 44. ann. mortuus nonagenario major. Anno post natales Christi 632.

Catalogus Principum Bohemicorum.

Huic *Przemislo*, Primo Bohemorum Principi suffectus est.

Nyzamislus, Princeps prudens & felix. Decessit anno regiminis 39. æta. 75. successit filius.

Mnata, Princeps Justitiæ administratione clarus. Præfuit annis 20. Post hunc filius cooptatus.

VVogenus, bellator strenuus ac felix. Decessit anno regiminis 28. ætatis 58. Christi 763. In Patrium suffectus solium.

VVnyslaus, Princeps pacis populique amans rexit Bohemiam 22. ann. mortuus ætatis ann. 47. Ao. 788. cujus regnum suscepit filius.

Crzezomislus, staturâ brevis, animo magnus. Contra Carolum M. Ao. 789. haud infeliciter bellum gerens, vixit in principatu ann. 19, inter mortales 44. Fatis concessit Anno post natum Christum 864. Successit filius.

Neclanus, Pusilli animi Princeps. Hinc à Patruelibus aliisque despicatui habitus, feliciter tamen contra illos rem gessit, tandem ætatis anno confecto 46. filio reliquit Principatum.

Hostivito, humanissimi genii juveni. Hic repressis fratribus, qui illius regimen turbabant, à Romano Imperatore Ludovico, fœdere novo Ao. 840. Francofurti percusso, *Imperii Socius* factus. Imperavit annis 17. vixit ann. 45. mortuus Ao. 856. successit filius.

Borzivogius, Princeps pacificus, religionis ac populi amans. Tandem sexagenario major à Methodio Episcopo in Christiana religione institutus, superstitionibus gentilibus renunciavit, aqua salutari tinctus est. Hic deinde suorum insolentiâ exosus, compositis priùs turbis, ubi filio proceribusq; principatum commendasset, ultro regimen abdicans in Tettinianos secessus se cùm Uxore recepit. Post cujus fata Principatum obtinuit.

Zpitimerus, filius juvenis sapiens & solers, sed brevis ævi, adeoque imperii: nam post biennium fatis concedens, Proceribus ansam dedit parentem *Borzivogium* iterum in thronum revocandi: qui quod honorem senserit sibi onerosum, cessit iterum alteri filio, fratri Zpitimeri.

Vratislao, Eximiæ virtutis Principi. Hic feliciter contra Hungaros in patrias hostiliter excurrentes terras, bella gessit. Mortuus est anno Principatus 10. Christi 916. reliquit Octennem.

VVenceslaum. Hic feliciter imperavit, populo ac Imperatori, qui

ipsum

ipſum *REGEM* ſalutavit, acceptiſſimus; aſtu tandem matris *Drahomiræ* mulieris idolorum cultui deditiſſimæ, excitatis inter Proceres turbis, nefariè occiſus eſt Ao. ætat. 30. Chriſti 938. In ſanctorum poſtea numerum connumeratus, arripuit fratris principatum.

Boleslaus cognomine *Sævus*, qui ſtrenuè licet contra Ottonem M. Imp. Rom. bellum geſſiſſet, ejus tamen pertæſus pacem certa tributi penſione redimere maluit. Imperavit 29. ann. mortuus æt. 58. Chr. 967. ſucceſſor illi datus filius natu minor.

Boleslaus dictus *lenis*. Fines tamen ditionum ſuarum in Misniam & Poloniam produxit, felix in Bello Princeps. Obiit Ao. 999. Paternum ſolium cupavit.

Boleslaus cognomento *Rufus*, *Avarus*, *Cæcus*. Hic amiſſis per ignaviam rebus omnibus, quæ Parens in Misnia & Polonia acquiſivit, oculis principatuque omni privatus filio reliquit Bohemiæ ditiones. Is fuit.

Jaromirus qui auxilio Henrici Cæſaris contra Poloniæ Regem Boleslaum paternum ſolium occupavit & principatum obtinuit. Verùm aſtu fratris *Udalrici* circumventus *Ethelbodo* Præſuli Mersburgenſi ſub cuſtodiam traditur coactus fuit regimen relinquere fratri Udalrico.

Udalricus hic feliciter bello cum Polonis ac Cæſare confecto poſt annos regiminis 35 mortuus principatum reliquit filio.

Brzetislao, quem Authores *Achillem Bohemicum* vocant. Rexit Bohemiam anno 17. mortuus A C. 1055. ſucceſſit filius Primogenitus.

Spithimerus, cujus regimen ſexennio terminatum excepit Frater.

Uratislaus Dux Olmucenſis. Hic ab Henrico IV. Imp. Roman. ob navatam ſtrenuè operam contra Saxones obtinuit *Luſatiam* ſuperiorem & dein conſenſu Ordinum Imp. Rom. factus eſt ex Duce. *REX BOHEMIÆ*. Defunctus eſt anno Imperii Regii 16. Ducat. 15. Chriſt. 1093. ſuffectus in ejus locum frater.

Conradus, qui titulo *DUCIS* contentus vix octo menſes regnavit, quo defuncto advolavit ex Ungaria Uratislai Regis filius.

Brzetislaus. Infelix Princeps, occiſus anno Regim. 7. à *Loteco Varſevicio* A C. 1100. ſucceſſit in ejus locum frater conſanguineus.

Borzivogius II, qui ter ſolium principatus conſcendit, terque de eo deturbatus eſt, in cujus locum jam *Swantopelcus* jam *Uladislaus* frater variis altercationibus ſuffecti ſunt. His finitis ſucceſſit.

Sobieslaus, felix in bello contra *Lotharium* Imp. R. Princeps. Rempubl. Bohemiæ auxit, rexitque ann. 15. mort. 1140. cui poſt multas altercationes ſucceſſit Uladislai filius.

Uladislaus Princeps humanitate lenitateque animos ſuorum ſibi devixit. Strenuus contra Saracenos in *terra ſancta* bellator exſtitit; Cæſari egregiam navavit adverſos Mediolanenſes operam. *REX* Ratisbonæ, Princepsque Imperii proclamatus eſt & pro Aquila *LEONEM* in inſignibus geſtandum accepit. Bellum adverſus Imperatorem Conſtantinopolitanum *Michaelem* in Ungaria feliciter confecit; cumque æta-

ætate gravis Imperii ferendi oneri impar sibi visus esset, successorem in Principatu filium designavit.

Friedericum. Hic à Cæsare Friederico, qui Jus illud creandi Boemiæ Principem sibi soli competere putabat, exauctoratus, cedere necesse habuit regimen.

Sobislao, à Cæsare designato. Cui tamen Proceres Bohemiæ obsequia debita recusantes, imperium abrogare intenderunt, tandem post quadriennium *Friederico* iterum revocato imperium contulerunt, quod usque ad ann. Ch. 1190. inter multos reipubl. motus tenuit, quo defuncto adeptus est Principatum Friederici consanguineus.

Conradus II. Hic anno regiminis primo, peste defunctus, locum ac Imperium cessit.

Venceslao, Sobislai senioris filio qui æmulus suum *Przemislum*, ope Cæsaris Henrici VI. repressit, alternanteque fortuna Rempubl. rexit post cujus fata succesit.

Przetislaus, quem secutus est.

Vladislaus. Hic post Menses 5. resignavit Imperium fratri Przemislo.

Sequuntur REGES Bohemiæ.

Przemislus. Princeps *Victoriosus*, cui & nomen *Aurei* datum est. Hic à Cæsare Philippo in Comitiis Moguntinis impetravit *privilegium solenne*, ut qui posthac rerum in Bohemia potituri essent, suffragiis populi liberis eligerentur pro more omnes & REGES essent; estque ipse statim insignitus Corona Aurea, Rex Bohemiæ proclamatus. Hic, quod Ottoni Imp. Philippi Successori charus fuerit cognomentum obtinuit *Ottocari*. Feliciter imperavit annos 32. mortuus 1230. successit filius. *Reges Bohemiæ.* *Ottocari unde Cognomen.*

VVenceslaus. Regnavit annos 24. vita defunctus est AC. 1253. post hunc regnavit.

Przemislus Ottocar. II. *Hostimilus* id est *Hospitalis* dictus. Austriæ, Styriæ Carinthiæ, Carnioli Dominus. Variâ fortunâ contra *Rudolphum Halsburgensem* Imp. Rom. bella gessit. Tandem anno regiminis 25. in ipso fervore belli adversùs illum suscepti, vitam cum regno amisit. Successit

VVenceslaus II. filiùs. Rexit Bohemiam ann. 21. mortuus 1308. eum secutus est.

VVenceslaus III. Rex Bohemiæ & Hungariæ. Hic confossus in itinere obiit A C. 1306. Electus est à parte populi majore.

Rudolphus Dux Austriæ, Alberti Imp. filius. Hic Henricum Ducem Carinthiæ, æmulum, ope Parentis repressit; diu tamen non tenuit regni fasces: Anno Regni primo profluvio alvi immodico periit. Admotus post varias disceptationes Procerum ad regni gubernacula.

Johannes Lucenburgensis. Princeps bello felix, prudens Silesiam Lusatiamque superiorem Regno adjunxit. Occubuit in prælio Philippi

Galliæ Regis cum Eduardo Angliæ Rege Anno Regni 36. æt. 80. Chr. 1346. Post hunc designatus Princeps.

Carolus Imp. IV. auctor Aureæ Bullæ.

Carolus qui & Imperator Rom. IV. *Auctor Aureæ Bullæ.* feliciter imperavit annis 32. obiit A C. 1378. successit.

VVenceslaus. Ebriosus dictus. Huic, cum factus precibus Patris Imperator, vino deditus ac ignaviæ esset, Imperium per septem-Viros abrogatum est, mortuus est A C. 1419. Fuit tunc *interregnum* per annos 16. variis regni calamitatibus miserandum; tandem ad Regiminis clavum admissus est.

Sigismundus. Caroli Imp. filius secundo genitus, Princeps doctus Doctorumque Mœcenas. Variâ fortunâ regnum administravit mortuus est A C. 1437. Successit.

Albertus, cognomine *Claudus*, trium Regnorum intra uniennium possessor, bellicosus Princeps; adversus *Moravos*, *Polonos*, *Bohemos*, *Turcas* variâ sorte bella gessit; dissenteriâ extinctus A C. 1439. reliquit Regnum posthumo.

Ladislao, qui ex ephebis excedens post Interregnum 14 annorum Rex Coronatus est. Is ipso *nuptiarum* apparatu exstinctus est anno æt. 18. Salutis 1457. electus post.

Georgius Podiebradius, qui sapienter animoseque regia usus dignitate, æmulum Ungariæ Regem repressit, regnavit ann. 13 mortuus est A C. 1471. Post hujus fata electus est in Regem.

Uladislaus Casimiri Regis Polon. filius. Princeps pacis & populi amans. Regnavit 42 ann. mortuus A C. 1516. In ejus locum succesit.

Ludowicus Rex præmaturus.

Ludovicus qui miserè in prælio contra Turcas periit Ao. 1526. ad Mohacium. Regi huic omnia fuerant *præmatura*: quippe ante DIeM natVs. ante diem coronatus, ante diem barbosus, ante diem incanuit, ante diem Rex proclamatus, ante diem Maritus, denique ante diem defunctus est.

Imperatores Romani Familiæ Austriacæ Reges Bohemiæ.

Post fata Ludovici præmaturi omnium consensu in Regem Bohemiæ electus est.

Ferdinandus I. Austriacus, post Romanus Imperator. Regnavit 37. mortuus 1564. Post hunc admotus ad Regni gubernacula.

Maximilianus. Regnavit 36 ann. mortuus AC. 1576. Tum secutus

Rudolphus II. regnavit 36 mortuus 1612. successit.

Matthias, qui anno Regiminis octavo, reliquit Regnum Bohemiæ 1619.

Ferdinando II. qui jam A C. 1617. Rex Bohemiæ designatus fuit. Hic ab Ordinibus Bohemiæ repudiatus, necesse habuit æmulum Friedericum Electorem Palatinum, quem ordines elegerunt, debellare, quo debellato Ferdinandus solus imperavit ann. 17. mortuus A C. 1636. Post hunc regnavit

Ferdinandus III. qui Patre vivente Ao. 1627. inauguratus decessit 1657. ante cujus obitum Ao. 1645. coronatus.

Fer-

Ferdinandus IV. qui mortuus est 1653. Post cujus excessum successit *Leopoldus I.* Roman. Imperator. felicissimè imperans. Utinam & diutissimè cum Serenissimo *Josepho* suo, Rege coronato Ungariæ Croaciæ, Slavoniæ, Dalmatiæ.

§. V.
De variis Marcomannorum Sedibus ac Migrationibus bellicis.

Revertimur ad Marcomannos, à quibus Bohemicis saltibus impediti discesseramus. Non contenti illi propriis sedibus, alias ultra suam terram, nec solum finitimas, sed remotiores etiam quæsierunt: postquam enim varia Gothicæ gentis populorum percurrerunt loca, varias quoque sedes nacti, easdem possederunt. Memorantur verò ab Authoribus Expeditiones eorum celebriores, quæ sequuntur.

1. *Fuit ad Rhenum in Trevirienſem Gallicasque ditiones.* Videtur hæc migratio contigisse tempore *Julii* Cæsaris, sub auspiciis Svevorum ac Marcomannorum Regis *Ariovisti.* De qua ipse J. Cæsar l. 1. hist. Gall. Nimirùm jam tum Marcomanni Svevis conjuncti ad Rhenum & ultra, fines suos extenderunt, sedesque feliciter occupârunt; quanquam postea alia de causa in has delatos esse oras. Svetonius in Tiberio refert cap. de militia: quòd scilicet Imperator hic multa millia Germanorum, inter quos Marcomanni plurimi fuerunt, ultra Rhenum in has oras & Galliam transtulerit, qui deinde *Harudibus, Tribocibus, Vangionibus, Sebusiis Svevis &c.* conjuncti consveverunt Rhenum transire, & in Gallias barbarâ sævire feritate. Quapropter Romani contra illos arma moverunt ac tandem ita illorum insolentiam represserunt, ut iis excedere terris coacti Marcomanni fuerint.

1. Expeditio Marcomann. ad Rhenum sub Julio Cæs.

Marcomanni Svevis conjuncti.

2. In Gallias sub Tiberio à quo fusi fugatique sunt.

Sub *Attilæ* quoque temporibus easdem illos & insuper alias involâsse oras, docet supplementum Eutropianum. Lazius l. 9. vult Marcomannos sedes tunc occupâsse circa *Eberswald* & *Ardennan* silvam ad amnem *Ar*, qui *Aifliam* irrigat, sedem *Ariorum*, quos Procopius *Arborichos* appellare videtur. Hos *Arborichos* sive *Arios*, tribum Marcomannorum vult fuisse idem Lazius c. l. Quare nostris Marcomannis assignandum foret *Belgium.* Exinde idem conjecturat, quod nostri Marcomanni sub nomine *Armoricorum*, Imperantibus Alberto & Friederico III. Rom. in Alsatiam & Helvetiam hostilibus excurrerint armis. Ex his oris reversos probabile putat Lazius illos cæteras vicinas inundâsse terras secus Oderam scil. *Marchiam Brandeburgicam*, & ab iisdem Brandeburgicas ditiones nomina sua *Marchiæ novæ*, *Antiquæ*, *mediæ*, obtinuisse. Celebratur etiam Marcomannorum *Expeditio in Daciam. Ripensis* olim dicebatur, in conterminiis Hungariæ & Transilvaniæ ad fluv. Marus & Cusum. Nam in his oris Duce *Catvalda* Marcomannos à Romanis profligatos fuisse meminit Tacitus l. 2. Aug. In his quoque locis Quados & Svevos consedisse scribit Marcellinus l. 17. & 30. It. Plin. lib. 3. c. 12. Verùm etiam his sæpiùs depulsos oris aliò commigrâsse docet

3. In Gallias sub Attila. Quas oras occupârunt?

Arii Marcomannorum popularis tribus.

4. In Alsatiam & Helvetiam sub nomine Armoricorum.

5. In Marchia Brandeburg.

6. In Daciam Ripensem

cet historia antiqua scil. tempore *Julii* Cæs. necnon *Octavii* Aug. Auctor est Sextus Ruffus, quanquam non ex tota eo tempore pulsi sunt Pannonia, permanebant enim in locis Valeriæ inter Danubium & Dravum Savumque. Adriani autem Imperatoris Tempore amissas in Pannonia oras recuperârunt, Adriano illos in amicitiam recipiente, qua benevolentia tandem abuti cæpere, postquam viris viribusque aucti, infesta Provinciis Rom. Imperat. proximis arma intulerunt, unaque Italiæ inhiârunt, teste Jul. Capitol. in vita Marci Cæs. adversus quos prædictus Cæsar bella gerere necesse habuit. Arduum omnino fuit Romanis hoc bellum *Tantus autem*, (verba sunt Capitolini) *timor belli Marcomannici fuit, ut undique Sacerdotes Antoninus acciverit, peregrinos ritus compleverit, Romam omni genere lustraverit, retardatusque à bellica profectione sit, celebravit & Romano ritu lectisternia per septem dies. &c.* Conspirârunt nimirum innumeræ gentes associatæ Marcomannis, *Narisci, Hermunduri, Quadi, Suevi, Sarmatæ, Latringes, Burii, Victobali, Sosibes, Sicobates, Roxolani, Bastarnæ, Halani, Peucini, Cestoboci.* Hos omnes tam potentes & numerosos populos, magno suo labore vicisse *Marcum* Imperat. Rom. refert citatus Auctor, Marcomannis in deditionem acceptis plurimis, inque Italiam abductis. Omne ad hoc bellum Imperator exhausit ærarium, adeò ut necesse habuerit in foro D. Trajani *Auctionem Imperalium ornamentorum* facere venùmque proponere, *aurea pocula & Chrystallina, Myrhina, Vasa item regia, & Vestem uxoris sericam auratam gemmasque, atque &c. signa cum tabulis magnorum artificum.* Cogebatur Imperat. Rom. pro ratione statûs, *armare gladiatores, latrones Dalmatiæ & Dardaniæ milites facere, armare Diocynitas, conducere & Germanorum auxilia* contra Germanos, omnique diligentia parare legiones ad Marcomannicum hoc bellum. Hæc omnia Capitolinus, Suidas & Lucianus in Dialogo, cui Alexander nomen est. Usus quoque est Marcus Imp. *Dacorum auxilio* in hac expeditione, Ducibus *Pertinace* & *Severo, Rutiliano* & *Marcello &c.* qui duo priores ad apicem Imperialis dignitatis postea pervenerunt. Conferatur Oros. l. 7. Herod. l. 1. Hist. Aug. in Marco. Post cujus fata, cum *Commodus* Parenti in Imperio successisset, atque bellicis exercitiis intermissis ignaviæ se ac libidinibus dedisset, Marcomanni ab illo desciverunt. Et cum Commodus hostiles illorum irruptiones formidaret, tributo illis annuo condonato, in Pannoniam secus Danubium & amicitiam eos recepit. Quæ omnia confirmavit deinde filius Commodi, Bastianus Carucalla, qui & corporis sui custodiam ex iis sibi ascivit. His Marcomanni elatiores, & quod consequens est, insolentiores facti, suis non contenti finibus, interiores Romanor. terras invaserunt, sed eos Alexander Cæsar ex Mammaia Bastiani filius ita coercuit, ut ad Istrum ultraque illud fluentum cedere illos coegerit. Herod. l. 6. Post viginti annorum decursum iterum Marcomanni rediere ad cursum fortunæ suæ Gallieni Cæs. beneficio. De quo Aurelius Vict. in Historiar. Epitome. Hic Imperator scil. *Galienus* amore mulieris cujusdam Marcomannicæ (regiæ erat indolis & sanguinis, eximiæque insuper venustatis, qua de causa nomen *Pupæ* id est in lingua Gothica Pulcherrimæ

acce-

accepit.) captus, Marcomannis multos in Pannonia agros donavit. Ita firmatis illi sedibus auctisque viribus Aureliano se Cæsari opposuerunt (Marcellinus lib. 16. refert Sarmatas simul cum ipsis Romanorum terras invasisse) omnia circum circa Mediolanum devastantes, Italiæque arma inferre meditantes. Vopiscus in Aurel. Verùm debellati potissimùm à Valentiniano, ab eodem in servitutem redacti sunt, multis ultra Danubium millibus transmissis. Iterum se illi recollectis viribus erexerunt præsertim temporibus Theodosii, sub quo potentem armorum formidinem incusserunt Romanis, quod ex supplemento Eutropii patet. Eodem alludere videtur Claudianus in Panagyrico Stiliconis hoc carmine:

Regia Romanis disquirit crimina carcer,
Marcomanus Suevusque docent: quorum alter Hetruscum
Pertulit exilium, jacuit mucrone suorum:
Res avidi conscire novas, odioque furentes
Pacis, & ingenio scelerumque cupidine fratres.

Sic tandem à Romanis deleti, Pannoniis excedere coacti sunt. Lazius refert, quod Marcomannorum vestigia etiam in *Dania* existant, atque illos vult esse *Mertios*; probatque id ex annalibus à se repertis, quod cum Carolis, *Calvo* & *Crasso*, *Arnupho*, *Ludovico Henrico* (& *Ottone*) bella multa gesserint. Hos ille putat esse *Marcomannos*, quos & *Normannos*. Idque ostendit ex eo, quod mertiorum nomen in Dithmarsia remanserit, imò ipsum Daniæ Regnum hodie vocetur **Dennemarck** à Marcomannis ibi olim inhabitantibus; sed nimiùm allusione vocis Marcea delusum fuisse virum aliàs non ineruditum existimo.

§. VI.

Reges veterum Marcomannorum referuntur, præsertim qui ad Albim in Bohemo vicinisque terris regnârunt.

PRimus inter celebriores Marcomannorum Reges fuit *Marobodius* Suevus. Is Marcomanorum gentem primùm in Bohemiam, teste Strabone [a] traduxit, bello à Tiberio Cæsare petitus. Paterculus.

Gotwalda, aliis *Catwalda*, ex Rege Gothorum, pulso Maroboduo, Rex Marcomannorum efficitur.

Jauvillius aliis *Jubillio*, ex Rege Hermundurorum pulso Catvalda Rex creatur Marcomannorum.

Vannius. Auctoritate Tiberii Rex Marcomannorum præficitur: à propriis avunculis regno pulsus in Pannonia consenuit. Tacit. Ann. lib. 19.

Sido & Utalus, auctoritate Roman. Imp. præfuerunt.

a lib. 7. Geogr.

Varabertus, Marci Cæs. Antonini Imperio Marcomannos gubernavit. Hunibaldus in Annalibus.

Brando, circa Ann. Dn. 150. Fundator, ut creditur, Brandenburgi.

Gundaricus & *Ardericus*, Reges Diocletiano Imperante, de quibus Jornandes.

Saloninus cujus filiam *Pupam* Galienus Imperat. in matrimonium duxit.

Hartomundus & *Carioviſtus*, egregii bellatores, tempore Taciti & Aurelii Cæſſ.

Hoc tempore alii in Rhætias cum Svevis, alii in Pannonias conceſſere, de quibus Jornandes & Procopius.

§. VII.

De Quadis Eorum Nomine, Origine, Situ, Bellis &c.

De Quadis.

PLerumque apud Authores Marcomannis adjunguntur Quadi, qui ſi non unus, tamen conterminus videtur fuiſſe populus, illis Svevisque ut plurimùm in expeditionibus intermixtus. Eorum *nomen* variat. Communiſſimè vocantur *Quadi*. Sarnitio in Annal. lib. 3. audiunt *Squadi*. Oroſio videntur dici *Qualii*, qui cum Marcomannis, Sarmatis Vandalis ac Svevis &c. Romanorum aggreſſi ſunt terras. Aliis audiunt *Quali*. Unde nomen derivandum ſit non eadem eſt apud Authores ſententia. Sarnitius putat, Quadorum nomen eandem ſibi derivationem vendicare, quam vox *Quidzinum* apud Sarmatas frequentiſſima. Sunt enim loca quædam in Majori Polonia & Pruſſia &c. quæ *Quidzinum* & *Squidzinum* vocantur. Facili mutatione literarum L in a. & A in I. Putat ille Quados Quidinos priùs eſſe dictos, probarique id poſſe videtur ex eo, quòd Quidſinum in Pruſſia ad fluvium Oſſam ſitum ſit. Quados autem Oſſos Gothos ſibi conterminos fuiſſe antiquitate viſum eſt. Verùm hæc non benè ſibi cohærere puto ego, ſi Tacito fides habenda ſit, qui Oſos Buriosque claudere dicit terga Marcomannorum & Quadorum. Aliis ex Teutonico placet hoc nomen derivare quibus Quadi ſunt quaſi **die Quaden**. Id eſt *iraſcibiles*, notantibus ſcil. ipſorum mores aſperos, trucemque agendi modum. Mihi rectè videtur nomen id Quadorum, cùm etiam illi ad Gothos referantur, ex Gothica lingua derivandum eſſe. Scilicet apud noſtros Gotho Sarmatas eſt vox *quotas* & *quatas*, denotatque hominem, qui ex improviſo aliquem lædit. quod Quadis apprimè convenit, ſi actus illorum geſtaque conſiderentur. Ita enim illos egiſſe cum ſcriptoribus reperimus. Sed hæc liberum cuivis relinquunt ſenſum.

Quadorum nomen.

Origo Quadorum.

Quantum ad Originem Quadorum attinet, hanc eandem cum gente Gothorum eſſe, omninò ſtatuimus, quamvis nobis non incognitum ſit, à Scriptoribus antiquis illos ad Germanos referri; quod eo ſenſu accipiendum videtur, quem ſupra propoſuimus, ubi Germanos in Gothicos,

cos, Sarmaticos Teutonicos, &c. distinximus. Scimus enim Quados cum Vandalis Svevis Marcomannis Gothis Sarmatis unam fuisse gentem, uniusque linguæ populos. Ita referunt Procopius [a] Strabo c. l. Ovidius &c.

Situs terræ Quadorum.

Situs terræ Quadorum Patriæ apud Authores variat. Ptolomæus illos ad Hercynium saltum collocat, quo spectabant ferri secturæ & Lunæ silva. Tacitus prope Hermunduros & Nariscos in fronte Germaniæ ponit. Strabo lib. 7. facit conterminos Gethis seu Gothis. Plinius [b] Svevis confines statuit. Verba Auctoris sunt: *Ab eo, inquit, in plenum quidem omnes Scytharum sunt gentes: variè littori apposita tenuère, aliàs Getæ, Daci Romanis dicti, aliàs Sarmatæ. Superiora autem intra Danubium & Hercynium saltum usque ad Pannonica hyberna Carnunti, Germanorumque ibi confinium, campos & plana Jazyges Sarmatæ; montes verò & saltus, pulsi ab his Daci ad Pathyssum amnem, à Maro sive is Duria est, à Svevis; regnoque Vanniano,* (id est Quadorum) *dirimens eos, aversa Basternæ tenent, aliique inde Germani.* Regnum hoc Vannianum Quadorum esse testatur Tacitus lib. 2. annal. Marus fluvius videtur esse ille, qui Slavis *Morava*, Germanis *March* vocatur. *Cusus* verò fluv. *Vage*, supra oppidum Komarno in Danubium confluens. Marcellinus [c] videtur eos collocare ad flumen *Grannan*, quod idem testatur *Antoninus* in vita sua, ubi refert ea, quæ à Quadis facta sunt ad Grannam; ubi Dio lib. 67. *Suevos & Jazyges* collocat. Idem confines sibi facit populos Svevos Quados, Jazyges, Marcomannos. His perpensis non malè Cluverius terminos fecit hos: *Scilicet à meridie Danubium, ab occasu æquinoctiali atque æstivo Clunem primò amnem, dein Bohemicos montes ad Mare usque confluentem, ab ortu æstivo Marus. At postquam à Tyberii Principatu alii etiam Svevi nomini ac civitati eorum adjecti; limites ultra Marum fuère, à Septentrionibus montes, in quibus Plinius Hercinium saltum, Ptolomæus ferri secturam strenit, ad oppidum usque Richo. Inde ab ortu Cusus seu Vagus amnis ad Danubii usque confluentem; hinc à meridie ipse Danubius. Cæterùm cùm progressu temporis fines suos ad Bregetionem usque Quadi protulissent; terminus à Septentrionibus porro fuit in dictis montibus ad oppidum usque Twardolzin. Hinc ab ortu juxta lineam ad lacum Holie ductam: Dein flumen è lacu in Grannam amnem decurrens; ac mox ipse Granna ad confluentem usque, à meridie iterum Danubius. Sed & ultra dictos montes, posterioribus temporibus civitatis suæ fines protulerunt, quod tradit Marcellinus lib. 17. Expulerunt hic Dacos, quos in montibus locat Plinius; ac bonam etiam, si non omnem Osorum partem, qui inter Marum & oppidum Osuiechin Vistulæ impositum incoluerunt.* Hæc Cluverius. Cæterùm quædam Quados habuisse oppida scribit *Ptolomæus*; eaque sunt: *Eburodunum*, quod Cluverio est *Bruna* Morav. *Eburum*, quod *Olomucium* illi est. *Medoslanium*, quod est *Snaim*, *Celemantia*, quod Kalmünz/ *Bregetio*, quod *Gran*. Ita ille. Puto ego facilè posse in his obscuris à vero deviari. Tempus enim rerum omnium edax, non ipsas tan-

Cluverii sensus de Terris Quadorum.

a lib. 1. Hist. Goth. b lib. 4. c. 12. c lib. 17.

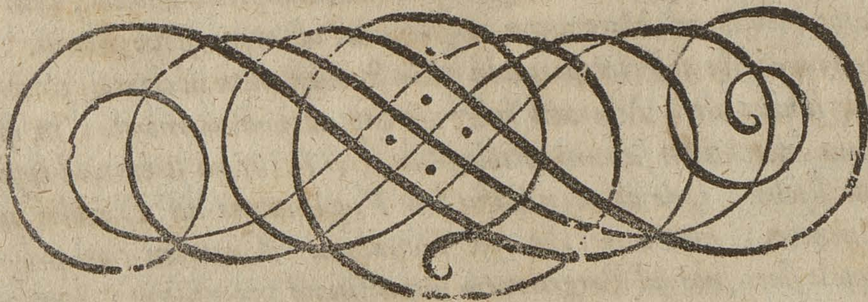
tantùm urbes, ſed & Urbium nomina deſtruit & abolet. Libertas tamen conjecturandi pro ingenii acumine eruditis conceſſa eſt.

Expeditiones Quadorum bellicæ ferè eædem fuerunt, quæ Marcomannorum: ſiquidem Authores plerumque Marcomannis eos Svevisque Vandalisque conjungunt. Arma tamen Romanorum aliorumque excurſiones ſæpiùs etiam ſoli fortiter ſuſtinuerunt. Fatalis illorum cenſetur expeditio, quam ſuſceperunt adverſùs *Gepedas*, à quibus in viciniis Sileſii, (ut Lazius vult) debellati, adeòque attriti ſunt, ut invadentibus deinde Hunnis reſiſtere non potuerint, ſed eorum *Alvarumque* armis ferè exterminati, nomen cum imperio amiſerunt.

Reges Quadorum Celebriores.

1. *Tuder* qui tempore Marobodui floruit. Laz.
2. *Vannius* Rex Quadorum & Marcomannorum celeberrimus. Tacit. lib. 2. Annal. Plin. 14. c. 12. Amm. Marcell. l. 7. meminit.
3. *Arrabaris* &
4. *Viduarii* Regum. Hujus filii fuerunt
5. *Vitrodurus* &
6. *Agilmundus* Idem Ibid.

Sicque in Quadorum Coronatis Coronis
& Finis Lib. III. Orb. Gothici eſto.



INDEX POPULORUM
In Lib. III. Orbis Gothici citatorum.

INDEX RERUM.
In Lib. III. Orbis Gothici contentarum.

Gotho-

Sicoba-

Errata Lib. III. Orbis Gothici.

Numerus Major Paginas, minor Lineas monstrat.

Pag. I. lin. 22. pro 50. lege Scil. 24. Vopiscus. II. 39. Diodorus. 43. Lycophronem. III. 14. tibialium. 19. pro Alltai lege Autai 22. Auctorum. IV. 10. dialecto. 35. Opinio. V. 16. Varini, Carini. 18. dialecto. 28. Arianæ. VI 12. pro Solis lege Solius. 41. mollissimis. VII. 4. pro lato lege talo. 6. pro mitius lege minus. VIII. 12. lege Slavonicam. IX. 16. Burgundiones, Varinæ. 24. Hermannides. 39. pro Anasos l. Anglos. 37. Valentes- X. 9. Æstivo. XI. 2. Fortensee. 9. Carinoniæ. 14. pro amonibus l. atmonibus. 39. pro Zvadarum l. Quadorum. XII. 29. fervore. XIII. 31. 32. Vinarum. XIV. 29. nominis. 36. movet. XV. 10. his. 25. Hildericho. XVI. 19. 20. Lazius. Godogessitum. 21. Modogislum. 24. Heruli. 32. Lazius. 34. Andalusia. 35. natum. XVII. 19. Marusios. 21. Oceanum. XIX. 8. Jej' pedæ. 13. Scanzia. 16. immutata. XX. 1. multi Authores. 12. Sextias. 12. Gotho-Sarmaticæ. 26. tacti. 29. ad meliores. 43. Gothorum. XXV. 2. *Bbrungiu.* 16. Luitprandus; *ad marginem:* Gepedis. XXVII. 2. Alites. 19. Aetio. 30. Aetius. XXVIII. 10. Conrado 7. se pro re. Clotharii. XXIX. lin. 15. pro Numero 3. leg. 4 XXX. 6. Regium. 18. Weruli. XXXI. 7. seu Weruli. 12. Studnicii. 34. Dysburg. 26. Prussicæ. 28. avitas. 34. eosdem. 43. Rudolphus. XXXII. 7. 8. Intemperantia. 30. Oceanum. XXXIII. 29. distantiam. XXXV. 29. leg. quam vocem merè esse Gothicam initio docuimus. XXXVI. 19. Tuguriaq; 41. Scandinavia Svetica. XXXVII. 11. leg. barbarorum. Odoacer. 18. 19. autem deleatur. 32 Balthicæ. XXXVIII. 8. Orcades. 10. Silinos, Andros. 12. Glessariæ. 16. Frisiam. XXXIX. 6. Recentem. 8. Frisch Haffe. XL. 5. Valentiniani. 14. Langobardos. 14. Longobardi. 25. Langobardorum. 30. Rugios. 32. Rugiorum. 36. Carniolanorum. XLII. Henninges. 22. Amalasuntha. XLIII. 10. Burevinus. 11. Burevinum. 17. Friedricus. 30. Aliuth & Philimuth. 35. Langobardis. NB. Ubique sic hæc vox jur. A, Langob. scil. legatur. XLIV. 27. neque hæc neque P. Diaconi. &c. 32. hodierna. 33. bardźius. 36. Lang. bardźei. XLV. 4. sub Svione. 33. Sigambrisque. XLVI. 3. cum Bulgaris confligere. 6. Sigambrisque. 8. Sarmatarum. 37. eorum pro coram. 41. refert Diaconus. XLVII. 9. Audusem. XLVIII. 27. expulsis. XLIX. 39. Odoacer. LI. 31. Marchiæ. 33. Teutonibus. LII. 4. dilexerint- pro partes leg. paratas. LII. 27. Hermunduris. LIV. 21. pro Pitchensem leg. Philznensem leg. Praehensem, Pilznensem. 30. obtemperasse. LVII. 13. æmulum. LX. 23. atque etiam. 37. Caratalla. 40. Mammea Bassiani. LXI. 23. Marca. LXII. 28. antiquitati.

Cætera Sphalmata in Punctis, incisis, majoribus, minoribus literis benevolus Lector ipse corriget.

F I N I S.


Biblioteka Jagiellońska
stdr0006097